

DUTCH BIRDING

VOLUME 19 • NO 4 • 1997

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palaarctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Financiële zaken:
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland

Ledenadministratie:

Ron van den Enden
p/a Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
0900-20 321 28
(vogelijjn, 75 cpm)
078-6180935 (inspreeklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreeklijn)

INTERNET

<http://www.mebweb.nl/DutchBirding>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749,
e-mail Arnoud.vandenBerg@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142)

REDACTIERAAD Ferdie Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger en George Sangster

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Gerald Oorel (Nederland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Diederik Kok, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Roland van der Vliet

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Peter Meijer (tel 0348-431905, fax 0348-420394,
e-mail meijerpc@worldonline.nl)

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1997 bedraagt: NLG 60.00 (Nederland), BEF 1250.00 (België), NLG 67.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 72.50 (landen buiten Europa, luchtpost).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Bilthoven), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijkse tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palaarctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogels* door A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Peter Meijer, Marc Plomp en Chris Quispel (secretaris, tel 071-5124825); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerck, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Arnold Meijer, Kees Tiemstra en Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668,
internet <http://www.mebweb.nl/DBTRS>

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Karel Mauer, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801), Gerard Steinhaus en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

De Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) is de subcommissie van de CDNA betreffende taxonomie, nomenclatuur en status van Nederlandse (onder)soorten en bestaat uit Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790).

© 1997 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Nederland

F O C U S

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Kijkers

Bijv: Leica 10x42 BA

Normaal
f 2599,-

DB-prijs
f 2199,-

Objectieven

Bijv: Tamron 200-400/5.6 AF
voor Nikon, Canon, Minolta

Normaal f 1399,-
DB-prijs f 1099,-

Statieven

Bijv: Manfrotto
144 + 128LP

Normaal
f 349,-

DB-prijs
f 269,-

Telescopen

Bijv: Kowa TSN 613+20-60 oc.

Normaal f 1949,-
DB-prijs f 1729,-

Geluidsapparatuur

Sony MZ-R30 minidisc-
recorder

Normaal f 599,-
DB-prijs f 549,-

Films

Bijv: Fuji Velvia 50 ASA 10 st.

Normaal f 199,50
DB-prijs f 159,50

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

These boots are made for hiking...

Goed schoeisel is de eerste stap op weg naar een succesvolle vakantie. Zeker wanneer je van de gebaande paden wil afwijken, moet je kunnen vertrouwen op je schoenen. Zoals op deze Island Lady van Meindl.

Een oerdegelijke leren schoen, gevoerd met een absoluut waterdichte, maar toch ademende laag Gore-Tex. Slijtvaste Vibramzool, die na vele dienstkilometers probleemloos is te verzolen. Maar eigenlijk zijn al onze schoenen goed. En we hebben er altijd één die bij je past. Je hoeft ze dus alleen maar aan te trekken...

Bel voor meer informatie: 070-3883700

Den Haag Calandplein 4 • **Rotterdam** Adm. de Ruyterweg 33-35
Utrecht Balijelaan 10-12 • **Arnhem** Utrechtsestraat 3-5
Haarlem Zijlweg 63 • **Breda** Wilhelminastraat 22
Apeldoorn Stationsstraat 134 • **Hilversum** Havenstraat 16
Amsterdam Stadhouderskade 4 • **Steenwijk** Woldmeentherand 11
Groningen St. Jansstraat 17 • **Alkmaar** Kanaalkade 53
Antwerpen/ Merksem Bredabaan 968

NATUUR en BOEK
Bankastraat 10
2585 EN - Den Haag
Telefoon 070 350 56 48

Specialist voor al uw vogelboeken

Sri Lanka A Birder's Paradise

Combine birding with a cultural experience.

Contact the local specialists, with years of experience in guided birding tours. We are handling many well-known international ornithologists and bird tour operators.

We also offer individual arrangements.

Please write to:

A. Baur & Co., (Travel) Ltd.
P.O. Box 11
Colombo 1
Sri Lanka

Tel : 320551-6/448822/448087
Fax : 0094-1-448493

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 – 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 – Holland
Fax 020-6 38 23 03
e-mail kemme@architectura.nl

- Photographic handbook of the seabirds of the world
Jim Enticott & David Tipling **f 113.35**
- Shrikes – a guide to the shrikes of the world
Norbert Lefranc & Tim Worfolk **f 75.00**
- Skuas and jaegers – a guide to the skuas and jaegers of the world
Klaus Malling Olsen & Hans Larsson **f 70.00**
- All the birds of North America
Jack L. Griggs **f 48.30**
- A guide to the nests, eggs, and nestlings of North American birds (2e ed)
Paul J. Baicich & Colin J. O. Harrison **f 110.00**
- The birds of Africa – Volume 5:
Thrushes tot puffback flycatchers
Emil Urban, Hilary Fry & Stewart Keith (editors) **f 296.60**

DBTRS
Travel Report Service

P.O. Box 737, 9700 AS Groningen
The Netherlands
Phone +31 50 527 4993
Fax +31 50 527 2668
e mail lb.Huysman@net.HCC.nl
Internet: <http://www.mebweb.nl/DBTRS>

More than 1100 travel reports available in Dutch, English and German

DBTRS™ Quick Service = order before 11am GMT (phone, fax or Email), pay by Mastercard, reports will be mailed to you the same day at no extra cost

Special Offer! catalogue no. 4 + 3 supplements + 20 free pages. Voor Nederland maak f 10,- over op Postbank 55.96 995 t.n.v. Stichting Natuurschool o.v.v. 'DBTRS Aktie'. Please send us a Eurocheque for Dfl 10,- or Dfl 10,-/US\$6 in cash

Now also complete, updated catalogue + ordering via Internet

Please send us your own travel reports and receive free reports from our catalogue in return. Stuur ons uw eigen reisverslagen en u ontvangt gratis verslagen uit onze catalogus

DBTRS™ is the official main supplier of travel reports to the **HANDBOOK OF THE BIRDS OF THE WORLD**

SAKERTOUR
GREENSCAPE

for birdwatchers and tour operators

Joint Carpathian birding tours in Hungarian steppe and Slovakian mountains, top leaders, comfort

Best: 5-15 May, 16-23 May, 21-28 sept.,
29 oct.-5 nov.

In 1997 en 1998 +tailormade year round

Great Bustard, Ural, Pygmy, Eagle, Tenmalm's Owl, Imperial Eagle, Saker, Aquatic Warbler, Wallcreeper, all European Woodpeckers etc.

Price: 510-810 US \$ all inclusive airport-to-airport

Free brochure, contact:
Tarján út 6, H-4032 Debrecen, Hungary
tel / fax 36-52-350306

De kortsnavelboomkruiper.?

.. die moet je **GROOT** zien!

Daarom maken veel vogelaars geen foto's maar

DIA'S

Nog steeds gaat er niets boven een mooie, vlijmscherpe, briljante, heldere en levensgroot geprojecteerde dia

Zoekt u een adres waar men wél alles heeft en weet op het gebied van dia(overvloe)projectie en dia's met geluid?

Wij doen in niets anders dan 'diaprojectie'!

- meer dan 20 typen diaprojectoren
- ruime keus projectie-objectieven
- meer dan 15 typen overvloeiafparatuur
- diverse puls-cassetterecorders
- alle maten en soorten projectieschermen
- diverse projectietafels, ook transportabel
- 20 jaar ervaring met dia

**DE NATIONALE
DIASPECIALIST**
Meidoornkade 19
3992 AG HOUTEN
Tel 030-6350271
Fax 030-6341385

Voor **apparatuur**
altijd een afspraak
maken !!!

Voor accessoires kunt u altijd terecht. Informeer naar onze openingsuren.

Asa Wright Nature Centre and Lodge TRINIDAD

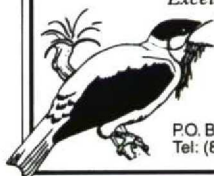
A Bird Watchers Paradise

A beautiful 24 room Lodge on a 200 acre conservation estate situated at an elevation of 1200 feet in the lush rain forests of North Trinidad.

Visit the most accessible colony of Oilbirds in the world. See Manakin Leks, Toucans, Bellbirds, Trogons, Motmots, Hummingbirds, Tanagers, Honeycreepers, Woodpeckers, Antshrikes and many more species from the verandah of the main house while enjoying the home-grown coffee of the Nature Centre.

Field Trips accompanied by knowledgeable and experienced guides are conducted to many 'hotspots' including the Caroni Swamp to observe Scarlet Ibises and the Nariva Swamp to see Macaws.

*Twenty-four charming rooms each with private balcony, bathroom and hot/cold showers.
Excellent local cuisine.*

Information/reservations contact
the Manager

Asa Wright Nature Centre

P.O. Box 4710 ARIMA, Trinidad and Tobago
Tel: (809) 667-4655. Fax: (809) 667-4540

Belize:

Lamanai Outpost Lodge

Outstanding year round birding on the scenic New River Lagoon. Over 300 species in five diverse habitats. Truly a magical place in the midst of ancient Maya civilization. Packages, tours, guides, and checklists available. Comfortable accommodations.

Visit us at: www.belize.net.com/lamanai.html
phone/fax +501 2 33578
email: lamanai@btlnet

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers al ruim 40 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag worden gehouden.

Door overmaking van f 25,- op postbanknummer **964 472** ten name van 'het Vogeljaar' Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel (073 - 5991967), onder vermelding van **'nieuwe abonnee'** ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertien-daagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

DUTCH BIRDING

Tweemaandelijks tijdschrift voor elke fervente vogelaar

Schrijf voor informatie naar:

Dutch Birding
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam

Variability of identification characters of Isabelline Wheatear

Andrea Corso

The identification characters of Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* have already been discussed by several authors (eg, Tye & Tye 1983, Wallace 1984, Alström 1985, 1986, Clement & Harris 1987, Cramp 1988, Königstedt et al 1992, Svensson 1992, Corso 1994), but there is no exhaustive summary which tries to objectively consider the variability and relative reliability of each character. For this purpose, during a long study on migration and status of this species in Italy (Corso 1994, 1995, in press, Corso et al 1997), I have carefully examined 180 individuals as well as 80 skins and c 150 published and unpublished photographs.

In this paper, I list the results of these studies, character by character, specifying variability (with a percentage indicating the proportion of birds showing a character visibly different from the rule when referring to observed birds), reliability and usefulness in the identification process. Special attention is given to the separation of Isabelline Wheatear from adult female, autumn female and first-winter Northern Wheatear *O oenanthe*, which is, in fact, the only confusion species.

Behaviour

POSTURE (HIGHLY VARIABLE, DEPENDING ON CIRCUMSTANCES; REASONABLY RELIABLE, ESPECIALLY WITH EXPERIENCE) Normally, Isabelline Wheatear stands more upright, with legs more parallel (cf figure 1), while Northern Wheatear stands more curved on its legs and appears less tall. When it is windy or when at rest, Isabelline appears very similar to Northern, although it is stockier and somewhat crouching.

GAIT (SLIGHTLY VARIABLE; REASONABLY RELIABLE) Generally, Isabelline is more inclined to running than to hopping; it frequently runs for very long distances in a fashion recalling plover *Charadrius* or thrush *Turdus*, with head and body held horizontally. Northern can sometimes run very well, but less fast and powerful than Isabelline, and for shorter distances and periods. Great care must be taken in using this character, which is stressed too much in many field guides.

HEAD-BOBBING (HIGHLY VARIABLE, DEPENDING ON CIRCUMSTANCES; NOT RELIABLE) In general, the head movements in Isabelline are slower than in Northern, but are hardly distinguishable in rhythm and frequency.

TAIL-WAGGING (HIGHLY VARIABLE, DEPENDING ON CIRCUMSTANCES; NOT RELIABLE) In Isabelline, the tail movements are normally faster and more prolonged than in Northern (Tye & Tye 1983, Catley 1984); however, in Northern the rhythm is increased when alarmed, masking the difference.

FIGURE 1 Silhouettes of standing Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* and Northern Wheatear / Tapuit *O oenanthe*, showing differences in shape and structure (Carmela Cardelli & Andrea Corso). Isabelline (left): taller, larger, with pear-shaped body with full belly and less full breast, more upright posture, longer tibia, longer and stouter tarsus (generally longer legs), shorter and broader primary projection, thicker neck, larger and rounder head, longer and stouter bill, and shorter tail not reaching ground. Northern (right): less tall and smaller, with less full belly and fuller breast, less upright posture (difficult to judge), shorter tibia, shorter and thinner tarsus, longer and narrower primary projection, thinner neck, smaller head with more angled forehead (less flat-crowned), shorter and thinner bill, and longer tail reaching ground

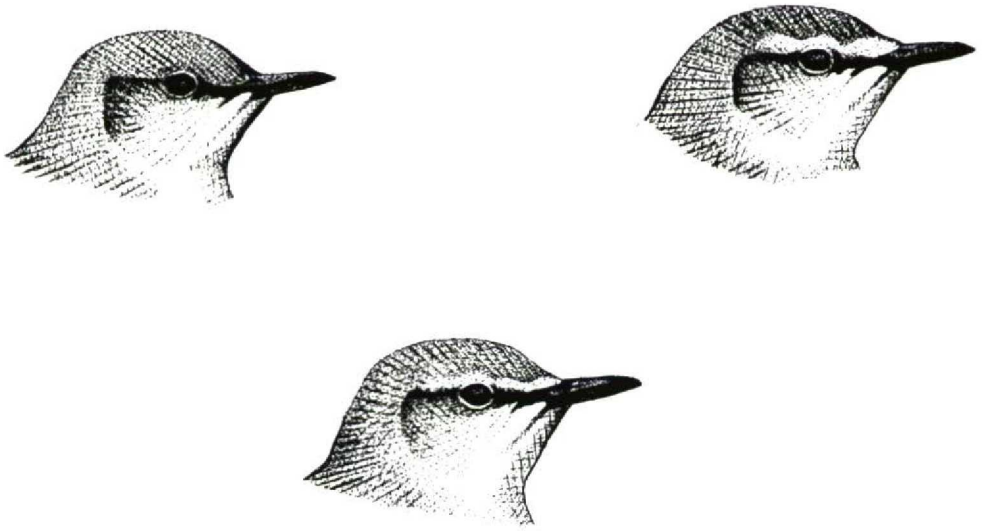

FIGURE 2 Heads of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, showing observed variation in supercilium (Pete Dennis). Lower middle: typical bird, with supercilium well-marked just in front of eye and above lore; upper right: supercilium marked, pale and large also behind eye, upper ear-coverts as in Northern Wheatear *O oenanthe*; upper left: no supercilium, only pale eye-ring

FIGURE 3 Heads of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* and Northern Wheatear / Tapuit *O oenanthe* (Carmela Cardelli & Andrea Corso). Darkest type Isabelline (right) with ear-coverts darker than usual and dark general head colour. Pale type Northern (left) for comparison, with ear-coverts paler than usual, pale general head colour and narrow, indistinct and not very pale rear end of supercilium. Note typical differences in head shape, bill structure, lore colour and distinctness of supercilium above lore, and pale areas below eye and lore and in submoustachial area

FIGURE 4 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* and Northern Wheatear / Tapuit *O oenanthe* in flight (Carmela Cardelli & Andrea Corso). Isabelline (left): note paler general aspect, paler wings with semi-translucent look, less white on tail, uppertail-coverts and rump, broader black tail-band with indistinct inverted T and less eye-catching black-white contrast. Northern (right): note darker general ground colour, darker wings, more white on rump and tail, narrower black tail-band with distinct inverted T and more eye-catching black-white contrast

FIGURE 5 Wings of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* and Northern Wheatear / Tapuit *O oenanthe* (Carmela Cardelli & Andrea Corso). Darkest and most marked type Isabelline (upper): note shorter and broader primary projection, paler primaries, less marked secondaries, more contrasting dark-centred tertials, more striking dark alula contrasting with brown (not blackish or black-centred) greater coverts. First-winter Northern (lower) for comparison: note longer and narrower primary projection, darker, more blackish primaries, darker and more marked secondaries, darker but less contrasting tertials, less contrasting alula, darker and more marked greater coverts with centres as dark as alula, more marked median and lesser coverts giving higher part of upperwing dark spotted aspect

Structural characters and bare parts

SHAPE & STRUCTURE (HIGHLY VARIABLE; RELIABLE ONLY WITH EXPERIENCE, OTHERWISE NOT REALLY USEFUL, DEPENDING ON CIRCUMSTANCES) Isabelline Wheatear appears pot-bellied, with a 'pear-shaped' body, while Northern Wheatear has a fuller breast but a less full belly. Isabelline is taller but has a proportionally shorter tail, appearing stumper and more corpulent than Northern; in upright posture, the shortish tail ends well above the ground, whereas in Northern it reaches the ground (Sharrock & Mullarney 1987; pers obs). The head of Isabelline is rounder, 'cuter', heavier and appears larger with a fuller neck, while in Northern it is less round, more flat-crowned and appearing lighter, longer and with a less full neck (figure 1). Finally, in flight, the wings appear broader and fuller in Isabelline.

SIZE (NOT CONSIDERABLY VARIABLE; RELIABLE WHEN BOTH SPECIES OBSERVED TOGETHER OR AFTER EXPERIENCE, OTHERWISE NOT VERY RELIABLE) Isabelline is normally bigger, heavier and taller than Northern but, in particular conditions and without experience, it is possible to make mistakes: the larger size of Isabelline can not always be judged objectively without direct comparison of both species. In addition, the Greenland subspecies of Northern *O. l. leucorhoa* is very similar to Isabelline in both size and structure.

BILL (NOT CONSIDERABLY VARIABLE (2.2%); CHARACTER NOT ALWAYS EASY TO JUDGE, SO NOT VERY RELIABLE BUT SOMETIMES HELPFUL) In Isabelline, the bill is heavier and bulkier than in Northern and also longer (figure 3). In Isabelline with black lores, the longer length is stressed as the bill seems to start from the eye (Sharrock 1984; pers obs). In four individuals studied, the bill was visibly smaller and less heavy and stout than in all other Isabelline.

LEGS (NOT VARIABLE; DIFFERENCE BETWEEN SPECIES HARDLY APPRECIABLE, THOUGH WITH EXPERIENCE NOTICEABLE IN SOME CASES) In Isabelline, the legs are generally more robust and heavier than in Northern, and longer with more exposed and longer thigh and longer tarsus (figure 1), but there are differences in length and strength. Although in fact a plumage feature, the thigh-feathers are completely unmarked in most Isabelline, whereas Northern probably always shows dark markings chiefly just above the 'knee'. This feature is often useful but unfortunately not so reliable in separating first-winter birds of both species; in fact some Isabelline actually show dark markings while some Northern do not show any dark markings.

Plumage

SUPERCILIUM (SLIGHTLY VARIABLE (9.4%); REASONABLY TO HIGHLY RELIABLE) In Isabelline Wheatear, the supercilium is normally white and well marked up to the lore and eye, and buffish or whitish, indistinct, very thin and tapering or not visible behind the eye (figure 3); in Northern Wheatear, it is buffish up to the lore, and white and well marked behind the eye, with a broad rear end. In 12 Isabelline observed, it was almost wholly absent, and in five birds it was well visible, marked and large also above the upper ear-coverts, as in typical Northern (figure 2). Many Northerns were observed with a supercilium as in typical Isabelline.

EAR-COVERTS (SLIGHTLY VARIABLE (10%); REASONABLY TO HIGHLY RELIABLE, ESPECIALLY IN SPRING) In Isabelline, the ear-coverts are usually concolorous with the crown or just slightly darker, contrasting slightly with the nape and side of the neck; female Northern shows darker ear-coverts, contrasting strongly with the nape and side of the neck, and also being darker than the crown. Isabelline often shows a contrasting pale area just below the eye or even extending below the lore; this is not shown by Northern, having uniformly dark ear-coverts. Unfortunately, during autumn all these differences are variable, reduced or even absent (figure 3). In addition, 18 Isabelline observed in spring had ear-coverts that were slightly but visibly darker than normal (figure 3).

LORE (HIGHLY VARIABLE, DEPENDING ON SEX AND, PROBABLY, AGE; REASONABLY RELIABLE) In adult male, and often also in female Isabelline, the lore is black, very visible and well marked, darker than in first-winter and autumn Northern. In such birds, it is the darkest and most contrasting area in the typical bland face of Isabelline, so appearing even more visible and more marked than in adult female Northern in spring. Moreover, the dark lore contrasts strongly with the supercilium, the pale area below the eye and the pale line on the malar or sub-moustachial area, often present in Isabelline but not in Northern, the latter normally having a uniformly buffish chin and throat (figure 3).

UPPERPARTS (SLIGHTLY VARIABLE; NOT VERY RELIABLE) In Isabelline, the upperparts are sandy or sandy brownish, neither deep grey or greyish-brown as in adult female Northern, nor deep brown or pale brown as in autumn female and first-winter Northern. On average, the upperparts are paler than in Northern but in some individuals the coloration is darker than normal (sometimes even grey or greyish-sandy), creating possible confusion.

158 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Marina di Modica, southern Sicily, Italy, March 1996 (Valerio Cappello). Same bird as in plate 173. Note short tail, rather pale lore, typical supercilium, pale area below eye and lore, dark alula and wing-bar. Note also ear-coverts slightly darker and rustier than side of neck, nape and crown

159 Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, female, southern Sicily, Italy, May 1996 (Valerio Cappello). Note posture, all dark ear-coverts, indistinctive lore, absence of pale area below eye and lore and in (sub)moustachial areas, typical dark contrasting wing, narrow wing-bar, and amount of white on tail. Also note, however, more atypical rear end of supercilium, being narrow and pale (not contrastingly white), and absence of grey tones on underparts

160 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Comino, Malta, 28 April 1996 (*Raymond Galea*). Note short, broad, triangular primary projection, large bulky head, dark alula still contrasting with very worn wing-coverts and small amount of white on rump and uppertail-coverts **161** Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Bloemendaal, Noord-Holland, Netherlands, 30 August 1991 (*Arnoud B van den Berg*). Note tail pattern and compare with Isabelline Wheatear *O isabellina* in plate 160

162 Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, first-winter, southern Sicily, Italy, September 1996 (Valerio Cappello). Note pale upperparts and extensive pale fringes on wing, similar to Isabelline Wheatear *O isabellina*, but note also distinctive, even dark spotting on higher wing, black-centred greater coverts not contrasting with alula, long tail, long primary projection and broad, very striking supercilium **163** Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, southern Sicily, Italy, March 1996 (Valerio Cappello). Note very pale ear-coverts and typical supercilium, but note also rather strong contrast between wing (especially higher part) and mantle and scapulars, contrasting dark centres of tertials, dark primaries and dark tail **164** Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 22 September 1996 (Arnoud B van den Berg) **165** Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Eilat, Israel, 3 November 1986 (Arnoud B van den Berg)

RUMP & UPPERTAIL-COVERTS (SLIGHTLY OR NOT VARIABLE; REASONABLY RELIABLE) In Isabelline, the white on the uppertail-coverts and rump, as well as on the rectrices, is less extensive and less noticeable than in Northern; hence, the contrast between black (on tail) and white (on uppertail-coverts and rump) is less evident than in Northern. During flight, this contrast stands out visibly in Northern, very striking even at a distance.

CONTRAST BETWEEN UPPERPARTS AND WING (SLIGHTLY VARIABLE; HIGHLY RELIABLE) In Isabelline, the upperparts contrast very slightly with the wings, so a large part of the wing is concolorous with back, scapulars

and mantle. From behind, the only parts contrasting with the mantle and scapulars are the dark-centred tertials, appearing more marked and more visible than in Northern. In Northern, the contrast between upperparts and wings is always more marked and very conspicuous, but less during autumn.

CONTRAST BETWEEN UPPERPARTS AND UNDERPARTS (SLIGHTLY VARIABLE; HIGHLY RELIABLE, BUT LIGHT EFFECTS CAN STRONGLY INFLUENCE VISIBILITY OF THIS CHARACTER) In Isabelline, the upperparts are only a shade darker than the underparts, the whole body looking uniform without a sharp contrast between these areas. In Northern, the upperparts are visibly and

166 Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Omer Gölü, Turkey, 23 April 1987 (Arnoud B van den Berg)
Note dark underwing

noticeably darker than the underparts, with a sharper contrast between them. Northern always appears very contrasting and at distance the body looks bicoloured, not homogeneous as Isabelline. There have been rare reports of some very pale Northern, chiefly first-winter birds, in which such contrast is similar to that in most Isabelline, though the whole body never appears as homogeneous as in the latter species. Beware also of leucistic or aberrant, oddly coloured Northern. These

birds are really similar in colour to Isabelline, so careful examination is required to identify them. In such cases, the different tail pattern (still shown), different structure and dimensions are reliable characters.

UNDERPARTS (HIGHLY VARIABLE (30%); REASONABLY RELIABLE) In Isabelline, the underparts are normally paler and more uniform and suffused than in Northern, without or with less or not obviously contrasting areas on breast, vent, belly and flanks. In Northern, the breast

167 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, Netherlands, 22 October 1996 (Arnoud B van den Berg). Note white underwing

168 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Yotvata, Israel, March 1990 (René Pop). Note small amount of white on tail

169 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, southern Sicily, Italy, March 1995 (Valerio Cappello). Note dark-centred lesser coverts more typical of Northern Wheatear *O oenanthe*, but greater coverts not noticeable dark-centred; note also upright posture, as in Northern, but all other characters distinctive of Isabelline (ear-coverts, supercilium, very strong tarsus and bill, upperparts coloration, homogeneity of underparts and upperparts, and of higher part of upperwing, mantle and scapulars; alula not visible)

170 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Siracusa, Sicily, Italy, March 1995 (Walter Silvestrini). Note typical black contrasting lore, but oddly long supercilium, marked and pale also behind eye; underparts, however, typical for Isabelline, with uniform diffusion of colour

171 Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, adult female, Siracusa, Sicily, Italy, March 1995 (Valerio Cappello). Compare amount of white on tail, relative position of wing-tip to tail-tip and contrast between wings and mantle and scapulars with Isabelline Wheatear *O isabellina* in plate 172

172 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Abu Ali, Jubail, Saudi Arabia, 20 April 1991 (Arnoud B van den Berg). Compare amount of white on tail, relative position of wing-tip to tail-tip and contrast between wings and mantle and scapulars with Northern Wheatear *O oenanthe* in plate 171

167

168

169

170

171

172

and flanks are rustier, warmer coloured than the remaining underparts. Regarding existing variations, *Isabelline* often shows colour differences between breast, flank and vent, rendering these parts not totally homogeneous (contra Tye & Tye 1983), but less marked than in *Northern*. Note that also some *Northern* have very suffuse, pale and uniform underparts, but the contrast between underparts and upperparts is always more marked and obvious than in *Isabelline* (also more than in grey-coloured birds).

UPPERWING (SLIGHTLY VARIABLE; RELIABLE, WHEN CHECKED CAREFULLY) In *Isabelline*, the upperwing is characterized by extensive and obvious pale feather margins, more or less extended to all feathers; in *Northern*, these margins are less wide and extensive, more limited to some feathers or absent in spring adult. In *Isabelline*, the primaries, together with the alula, are the darkest part of the wing, being black or very dark brown, with a shade of grey-silvery on the closed wings, forming a dark contrasting line separating upperparts and underparts. So, at long distance, *Isabelline* appears as an all uniform buffish-pink or sandy bird, 'cut in half' by a black longitudinal line. The secondaries are very often broadly fringed pale, forming a pale panel between primaries and tertials on the closed wing (plate 169). The tertials (in fresh plumage) are conspicuous, noticeably dark-centred with pale fringes, contrasting strongly (contrary to the upperwing-

coverts) with the secondaries and especially with scapulars, rump and mantle. So, when watching a perched *Isabelline* from behind, the most contrasting and eye-catching parts are the dark tertials, the tips of the primaries and the tail. In spring adult female *Northern*, the secondaries, primaries and tertials are all evenly and uniformly dark, while in autumn adults and in first-winter birds the pattern is very similar to that of *Isabelline* (although all fringes are less wide and less pale) and the secondaries contrast less with the primaries and especially the tertials. The tertials, however, contrast much less in abraded *Isabelline*. Many problems, in fact, can occur with a worn *Isabelline*, but the main features are still visible, although the differences are less pronounced and great care must be taken in using them (figure 5). The wing-coverts are broadly fringed, often appearing totally pale on the closed wing. A particular very good character is formed by the greater coverts, appearing uniform with scapulars and mantle, not contrasting as in *Northern*. In the latter species in autumn, all wing-coverts of adult winter and first-winter birds show wider and paler fringes but they still contrast with the scapulars and mantle because of the more obvious dark centres, making this part of the wing evenly marked and dark spotted (absent or less visible in *Isabelline*). *Isabelline*'s uniformity of the greater coverts with mantle and scapulars is reduced by wear, and in first-winter birds the uniformity is reduced by having darker coverts; nevertheless, the wing-coverts still contrast with the strikingly dark alula much more than in *Northern*, being pale brown and with the alula black or blackish-brown, whereas in *Northern* both coverts and alula are black or blackish-brown, showing no contrast (figure 5). In my experience, the wing-coverts of *Isabelline* are always paler and less striking than in *Northern*. Finally, abraded greater coverts often show a pale wing-bar formed by retained pale tips; this also holds, less commonly, for the lesser coverts. This feature, however, is not indicative of *Isabelline* but only an extra pointer. The primaries in autumn adult and first-winter *Northern* are as dark as the black T of the tail (or slightly paler), while in *Isabelline* the primaries are probably always paler than the tail. In fact, when perched, the wing-tip of *Isabelline* contrasts with the dark of the tail, which is less black with a browner wash; in *Northern*, the tail and the wing-tip are both black with a less obvious contrast than in *Isabelline*. In *Isabelline*, the primary coverts are normally paler with wider margins than in *Northern*, in which they are more buffish, less white than in *Isabelline*, or even rufous. In *Isabelline*, the primary coverts on the closed wing are more visible and contrasting with the primaries due to their whiter colour, whereas in *Northern* they are less contrasting due to their duskiest colour. Nevertheless this is not a reliable feature since autumn female and especially first-winter *Northern* can show an almost identical pattern.

UNDERWING (SLIGHTLY VARIABLE (4.4%); MOST RELIABLE OF ALL IDENTIFICATION CHARACTERS) In *Isabelline*, the underwing is very pale and clean with white or buffish-white underwing-coverts and axillaries and very pale

173 *Isabelline Wheatear* / *Izabeltapuit Oenanthe isabellina*, southern Sicily, Italy, March 1996 (Valerio Cappello). Same bird as in plate 158

174 Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Marina di Modica, southern Sicily, Italy, April 1994 (Valerio Cappello). Rather grey-coloured bird with upperparts remarkably contrasting with underparts. Primary projection appearing long but all other characters typical of Isabelline **175** Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Vlieland, Friesland, Netherlands, 19 September 1993 (Carl Derks). Note pale breast and unmarked 'trousers' reminiscent of Isabelline Wheatear *O. isabellina* **176** Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Vlieland, Friesland, Netherlands, 19 September 1993 (Carl Derks). Same bird as in plate 175. Note long wings reaching beyond undertail-coverts and typical supercilium **177** Northern Wheatear / Tapuit *Oenanthe oenanthe*, Vlieland, Friesland, Netherlands, 19 September 1993 (Carl Derks). Same bird as in plate 175

remiges, giving the wing (in flight) a semi-translucent look (figure 4); in Northern, the underwing is dark grey or black and, also in first-winter and autumn female, never pure white but only washed grey or grey with extensive pale fringes. Only eight Isabelline observed showed many dark traces on the underwing-coverts and along the notches, but still such traces did not influence the paler and cleaner effect of the underwing. When comparing these two species, this aspect of the underwing is diagnostic and Isabelline does not show a dusky underwing (contra Wallace 1984). Moreover, the remiges on the underwing in Isabelline are truly dark (darker than any coverts), so when the pale fringes are abraded, the underwing appears in fact duskier than

normal; it shows, however, a dark contrasting trailing edge or a dark tip, not a homogeneous dark aspect. Northern invariably has a duskier and darker underwing than Isabelline (contra Wallace 1984). In Isabelline, the marginal wing-coverts are white while they are darkish in most Northern. This is, however, a largely overlapping feature since many first-winters or autumn females of Northern have the marginal wing-coverts as white as in Isabelline, reducing the difference (and vice versa).

ALULA (ALMOST NOT VARIABLE; HIGHLY RELIABLE, AMONG BEST CHARACTERS, ALTHOUGH SOMETIMES DIFFICULT TO OBSERVE WHEN HIDDEN BY OTHER FEATHERS). In Isabelline, the alula only sometimes varies in colour from

FIGURE 6 Half tails of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, showing variation in amount of black (Andrea Corso). Upper left: maximum extension of black. Upper right: minimum extension of black. Lower middle: average extension of black

FIGURE 7 Half tails of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* and Northern Wheatear / Tapuit *O oenanthe* (Andrea Corso). Isabelline (left): minimum extension of black. Northern (right) for comparison with maximum extension of black

black to blackish-brown and in the extension of the pale fringe. It always stands out with an effect of a 'drop' on the higher part of the wing, contrasting strongly with the wing-coverts and also with scapulars and mantle, being the darkest and most contrasting part in the wing together with the dark primary line (plates 158, 172 & 174). In adult female Northern, it does not

contrast, while in first-winter Northern it is often very dark and more contrasting than in adult female, but with coverts that are yet all dark-centred and spotted. Thus, in Isabelline the alula is always more conspicuous and more contrasting than in Northern.

PRIMARY PROJECTION (NOT OBVIOUSLY VARIABLE, BUT IN SOME PERIODS DURING PRIMARY MOULT SUSCEPTIBLE TO VARIATION; REASONABLY TO HIGHLY RELIABLE, ALTHOUGH OFTEN DIFFICULT TO JUDGE) In Isabelline, the primary projection is normally shorter and more triangular than in Northern, in which it is longer and narrower (figure 5). The wing-tip reaches the base of the tail or halfway the tail, due to the short tail, whereas in Northern it reaches halfway to two-third of the tail, due to its long primary projection and despite its longer tail (figure 1, plates 171-172).

TAIL (EXTENSION OF BLACK SLIGHTLY VARIABLE (8.8%), BUT SOME VARIATION IN COLOUR; HIGHLY RELIABLE) In Isabelline, the white on the rectrices is always less extensive than in Northern, with the black area visibly larger than in Northern, and always wider (although in nine individuals observed it was more reduced than usual, but still the black inverted T typical of Northern was not shown; figures 6-7); there is some variation in the colour of the black area, ranging from dark brown (normally female and some first-winter) or blackish-brown (male/female) to deep black. In addition, some Northern observed (perhaps all juvenile or first-winter birds) showed more extensive black on the rectrices, but never with any overlap which could reduce the reliability of this character. In seven Isabelline observed, the black area was even wider than normal, reducing the white to two little marks on the outer rectrices (figures 6-7). In Isabelline, the completely closed tail appears totally dark or with only two very small lateral white patches, while in Northern there are extensive lateral white patches. This last feature, however, can be very variable and it is emphasized too much in many field guides. Altogether, the tail is the best identification character, together with the underwing (contra Wallace 1984).

Acknowledgements

I thank Arnoud van den Berg, Valerio Cappello, Carl Derks, Raymond Galea, René Pop and Walter Silvestrini for their photographs, Carmeluccia Cardelli and Pete Dennis for their paintings, and Paola Landolfi and Giulia Spadaro for their help in translating the Italian manuscript. I also thank Daniele Aliffi, Emiliano Arcamone, Salvatore Baglieri, Luca Becherucci, Stefano Benucci, Fabrizio Bulgarini, Peppe Consoli, Filippo Corso, Fulvio Fraticelli, Steve Gantlett, Roberto Gildi, Ricard Gutiérrez, Carmelo Iapichino, Renzo Ientile, Eduardo de Juana, Dominic Mitchell, Giuliano Monterosso, Marco Preziosi, Peter Robinson, Joe Sultana, Giorgio Testolino and Steve Young.

TABLE 1 Summary of variability and reliability in identification characters of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*

character	variability	reliability
posture	high	reasonable
gait	slight	reasonable
head-bobbing	high	none
tail-wagging	high	none
shape and structure	high	only with experience
size	not considerable	only when seen together with Northern Wheatear <i>O oenanthe</i>
bill	not considerable	low, but helpful
legs	none	none
supercilium	slight	reasonable/high
ear-coverts	slight	reasonable/high
lore	high	reasonable
upperparts	slight	low
rump and uppertail-coverts	slight/none	reasonable
contrast between upperparts and wing	slight	high
contrast between upperparts and underparts	slight	high
underparts	high	reasonable
upperwing	slight	reasonable/high when checked carefully
underwing	slight	very high (one of best characters)
alula	none	high
primary projection	not considerable	reasonable/high
tail	slight	very high (one of best characters)

Samenvatting

VARIATIE VAN DETERMINATIEKENMERKEN VAN IZABELTAPUIT In dit artikel wordt de variatie en de betrouwbaarheid van de determinatiekenmerken van Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* besproken, gebaseerd op de studie van 180 individuen in het veld, 80 balgen en c. 150 foto's. Er wordt hierbij vooral aandacht besteedt aan het onderscheiden van Izabeltapuit van vrouwtje en eerste-winter Tapuit *O oenanthe*. Een samenvatting van de bevindingen staat vermeld in tabel 1.

References

Alström, P 1985. Identification of Wheatear and Isabelline Wheatear. *Br Birds* 78: 304-305.
 Alström, P 1986. Mystery photograph 18: Isabelline Wheatear. *Dutch Birding* 8: 12-15.
 Catley, G P 1984. Tail-wagging by Isabelline Wheatear. *Br Birds* 77: 377.
 Clement, P & Harris, A 1987. Field identification of West Palearctic wheatears. *Br Birds* 80: 137-157, 187-238.
 Corso, A 1994. Stato e identificazione del Culbianco Isabellino, *Oenanthe isabellina*. *Riv Ital di Bird-watching* 2: 9-21.

Corso, A 1995. Il Culbianco isabellino *Oenanthe isabellina*: migrazione e status in Italia. *Avocetta* 19: 83.
 Corso, A in press. Il maggior numero di Culbianco isabellino in Italia. *Avocetta*.
 Corso, A, Ientile, R & Iapichino, C 1997. Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996. *Dutch Birding* 19: 187-189.
 Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
 Königstedt, D G W, Robel, D & Barthel, P H 1992. Die Bestimmung des Isabellensteinschmätzers *Oenanthe isabellina*. *Limicola* 6: 3-22.
 Sharrock, J T R 1984. Bill-length of Isabelline Wheatear. *Br Birds* 77: 362.
 Sharrock, J T R & Mullarney, K 1987. Apparent tail length of Isabelline Wheatear. *Br Birds* 80: 168-169.
 Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
 Tye, A & Tye, H 1983. Field identification of Wheatear and Isabelline Wheatear. *Br Birds* 76: 427-437.
 Wallace, D I M 1984. Identification of Wheatear and Isabelline Wheatear. *Br Birds* 77: 363-365.

Andrea Corso, c/o GSRO, Via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy

Grote Geelpootruiters bij Grijskerke en in Braakman in 1995

Jan Goedbloed

Op 15 januari 1995 bekeek Jan Goedbloed groepen vogels in het weide- en akkergebied rond Grijskerke op midden-Walcheren, Zeeland. Om c 15:15 vloog uit een weiland langs de Zandvoortweg, c 2 km ten zuidoosten van Grijskerke, een groep Goudplevieren *Pluvialis apricaria*, Kieviten *Vanellus vanellus* en Bonte Strandlopers *Calidris alpina* op. Slechts één vogel bleef achter, rondstappend in een regenplas. Door het formaat en de bouw werd even gedacht aan een Groenpootruiter *Tringa nebularia*. De donkere mantel met lichtere vlekjes, de grijsbruine kop en de stevige, iets opgewipte snavel suggereerden dat het een Grote Geelpootruiter *T melanoleuca* was. Dit werd bevestigd toen de vogel uit de plas liep en oranjegele poten zichtbaar werden: een nieuwe soort voor Nederland! Slechts weinig vogelaars bleken telefonisch bereikbaar, zodat maar vijf toegesnelde gelukkigen (Marcel Klootwijk, Tobi Koppejan, Koen Kuijpers, Erik Sanders en Jos Tramper) de vogel konden bekijken voordat deze om c 16:00 opvloog en, luid roepend, hoog in noordelijke richting verdween. Gelukkig kon KK enkele dia's maken. Intensief zoeken op Walcheren leverde die middag en de volgende dagen niets op.

Op 20 april 1995 ontdekte Alain Kind vanaf de Savoyaartsweg een Grote Geelpootruiter in het noordelijke deel van de Westgeul van de Braakman, 6 km ten westen van Terneuzen, Zeeland. Enkele gewaarschuwde vogelaars konden de determinatie snel bevestigen. Tot groot genoegen van velen bleef deze vogel ten minste tot 26 mei 1995 aanwezig en kon hij goed worden bekeken (Ebels 1995; Dutch Birding 17: 128, plaat 105, 1995). Meestal foerageerde de vogel langs een slikrand in de Westgeul, een kreekrestant met open water, omzoomd door riet. Soms verdween hij enige tijd uit het zicht na verjaagd te zijn door territoriale Tureluurs *T totanus*. Af en toe liep de vogel in een kreekje aan de oostzijde van de Braakman. Op 17 en 18 juli 1995 werd hij opnieuw gemeld in de Braakman (Alain Kind pers meded). De juli-waarnemingen zijn echter niet ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA).

Beschrijvingen

De volgende beschrijvingen zijn gebaseerd op aantekeningen van Jan Goedbloed (Grijskerke) en Gunter De Smet (Braakman) en op dia's van Koen Kuijpers (Grijskerke) en Erik Ernens, Eric Koops en René van Rossum (Braakman).

Grijskerke

GROOTTE & BOUW Formaat als van Groenpootruiter, duidelijk groter dan Tureluur. Bouw, silhouet (ook in vlucht) en verhoudingen van snavel, kop, hals, tibia en tarsus lijkend op die van Groenpootruiter. Vleugels in vlucht langer lijkend dan die van Groenpootruiter.

KOP & HALS Kruijn en hals grijsbruine indruk gevend, veroorzaakt door lichtgrijze ondergrond met fijne bruine streping. Wenkbrauwstreep voor oog wit, even hoog als oog, achter oog onopvallend.

BOVENDELEN Mantel en schouder licht grijsbruin, donkerder dan hals en kruijn, met witachtige vlekjes. Stuit en bovenstaart wit, scherp en recht afgescheiden van bruine rug, overgaand in donker gebandeerde staart.

ONDERDELEN Buik wit. Borst, zijhals en voorflank grijsbruin gestreept en gevlekt. Onderstaartdekveren wit.

VLEUGEL Handpennen en handpendekveren zeer donker tot zwart. Ondervleugel lichtgrijs.

STAART Wit met bruine bandering.

NAAKTE DELEN Basale derde deel van snavel grijs, rest donkergrijs tot zwart. Poot oranjegeel.

GEDRAG Zeer onrustige indruk makend, knikkend met kop en wippend met staart, vervolgens opvliegend om naar zelfde regenplas terug te keren of naar andere plas in directe omgeving.

GELUID Zowel aan grond als in vlucht veelvuldig roepend, luid *klie-klie-klie* of *klie-klie-kluu*.

Braakman

GROOTTE & BOUW Formaat iets kleiner dan Groenpootruiter, iets groter dan Zwarte Ruiter *T erythropus*, duidelijk groter dan Tureluur (met alle drie soorten enkele malen tezamen gezien). Handpenprojectie 30% van zichtbare tertiallengte. Vier zichtbare handpentopen voorbij tertials waarvan langste (p9) en op één na langste dicht bijeen (handpennen van binnen naar buiten genummerd). Staartprojectie c 0.5 cm. Forse, stevige enigszins opgewipte snavel. Snavellengte ongeveer anderhalf maal die van kop. Snavelhoogte bij basis ongeveer even hoog als afstand oog-kruijn. Tibialengte c 60% van snavellengte. Tarsuslengte ongeveer gelijk aan snavellengte.

KOP & HALS Kruijn en hals lichtgrijs met fijne bruine

178 Grote Geelpootruiter / Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Grijskerke, Zeeland, 15 januari 1995 (Koen Kuijpers) **179** Grote Geelpootruiter / Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Dudzele-Zeebrugge, West-Vlaanderen, België, november 1994 (Patrick Buys) **180** Grote Geelpootruiter / Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Braakman, Terneuzen, Zeeland, 21 april 1995 (Eric Koops) **181** Grote Geelpootruiter / Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Braakman, Terneuzen, Zeeland, mei 1995 (Hans Gebuis)

streping; streping richting kin en keel minder dicht, maar daardoor wel meer opvallend. Kruij donkerder dan rest van kop. Teugel donkerbruin. Wenkbrauwstreek voor oog wit, even breed als oog, achter oog met haarfijne schachtstreepjes. Witte oogring. Kin grijs.

BOVENDELEN Mantel en schouder licht grijsbruin met wit-beige vlekjes. Deze veerpartijen lichter dan handen armpennen en vleugeldekenen, donkerder dan hals en kruij, en donkerder dan die van Groenpootruiter. Stuit en bovenstaart wit, scherp en recht afgescheiden van bruine rug, overgaand in bruin gebandeerde staart. **ONDERDELEN** Buik en verticale band op voorhals wit. Borst, zijhals en voorflank zwaar grijsbruin gestreept en gevlekt, op flank naar achteren toe lichter wordend. Onderstaartdekkenen wit, met uitzondering van donker gebandeerde laterale onderstaartdekkenen.

VLEUGEL Handpennen en handpendekkenen zeer donker tot zwart. Armpennen bruin, met grote beige 'kar-

telvlekken' langs randen (groter en duidelijker dan vlekken op mantel). Tertiaals en grote bovenvleugeldekenen met donkerbruin centrum en vuilwit gekartelde rand; langste tertiaal met negen kartelvlekken; driehoekige kartelvlekken afgewisseld door driehoekige bruine randvlekken (iets donkerder dan veercentrum). Middelste en meeste kleine bovenvleugeldekenen donkerbruin met vuilwitte rand, top donkerbruin. In kleine dekenen ruicontrast zichtbaar tussen enkele geruide veren met grijzere basiskleur dan omringende donkerbruine veren. Ondervleugel lichtgrijs.

STAART Wit met bruine bandering. Bruine banden breder dan witte, naar stuit toe smaller en onderbroken.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Basale derde deel van snavel grijs, rest donkergrijs tot zwart. Poot donkergeel, bij goede belichting naar oranje neigend.

GEDRAG Meestal rustige indruk makend, foeragerend in ondiep water. Onder meer brakwatergrondels vangend.

GELUID Roep *klie-klie-klie*, herinnerend aan Groenpootruiter. Eenmaal roepend in reactie op roepende Groene Specht *Picus viridis*.

Determinatie

De vogel bij Grijpskerke was op grond van grootte, postuur, snavelvorm en snavelstructuur een Groenpootruiter of een Grote Geelpootruiter. De kleur en tekening van kop, hals en mantel, de recht van de mantel afgescheiden witte stuit en de pootkleur pasten alleen op Grote Geelpootruiter en Kleine Geelpootruiter *T flavipes*. Kleine Geelpootruiter kon worden uitgesloten door het grotere formaat en de snavelvorm (Kleine Geelpootruiter meer lijkend op Tureluur) en door het geluid (cf Hayman et al 1986, Lewington et al 1991, Achtermann 1992, Jonsson 1994). Op grond van het regelmatige patroon van de bovendelen zonder opvallende donkere vlekken op de mantel was de vogel in winterkleed; de leeftijd kon niet worden bepaald.

Op grond van dezelfde combinatie van kenmerken was de vogel van de Braakman eveneens een Grote Geelpootruiter, grotendeels in winterkleed. Deze vogel kon hier echter langdurig en van korte afstand bestudeerd worden en als een tweedejaars worden gedetermineerd, ruiend van eerste-winter- naar eerste-zomerkleed, op grond van de volgende kenmerken: 1 donkerbruine basiskleur van dekveren en tertials (grijzer bij adult); 2 regelmatig witgetopte bovenvleugeldekenveren (onregelmatig en slordig bij adult);

3 ruicontrast tussen donkerbruine (juvenile) kleine bovenvleugeldekenveren en enkele geruide, grijzere veren; 4 grote en opvallende kartels op tertials en grote bovenvleugeldekenveren (kleiner bij adult); en 5 vrij lichte tekening op flank (bij adult-zomer zwaarder en uitgebreider getekend).

Verspreiding en voorkomen

Grote Geelpootruiter broedt in de zogenaamde 'muskeg-zone' in Noord-Amerika, een gebied van boomrijk veenmoeras, in Canada van Newfoundland in het oosten, zuidelijk langs de Hudsonbaai, en via Edmonton tot aan Anchorage, Alaska, VS, in het westen. De soort overwintert langs de oostkust (ten zuiden van New York, VS) en langs de westkust (ten zuiden van Portland, Oregon, VS) van Noord-Amerika en in vrijwel geheel Midden- en Zuid-Amerika (Cramp & Simmons 1983, Hayman et al 1986). In Europa is Grote Geelpootruiter het meest waargenomen in Groot-Brittannië en Ierland (tot en met 1995 20, respectievelijk 11 gevallen; cf Evans 1994, Rogers et al 1996). Verder zijn gevallen bekend van de Azoren (3), België (1, zie onder), Denemarken (1), Frankrijk (4), IJsland (2), Polen (1 of 2), Spanje (1), Tsjechië en Zweden (1) (Meissner 1989, Lewington et al 1991, Barthel 1992, Dubois & Yésou 1992, Hudec et al 1995).

Dit waren het eerste en tweede geval van Grote Geelpootruiter voor Nederland. De waarneming van een eerste-winter van 27 november tot 2 december 1994 bij Dudzele-Zeebrugge,

182 Grote Geelpootruiter / Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Dudzele-Zeebrugge, West-Vlaanderen, België, november 1994 (Bernhard De Langhe)

West-Vlaanderen, betrof de eerste voor België (Debruyne et al 1995, Driessens & Ebels 1995, De Smet et al 1996; Dutch Birding 16: 250, 1994, 17: 34, plaat 33, 1995).

Aanvankelijk werd aangenomen dat de waarnemingen te Dudzele-Zeebrugge, Grijskerke en de Braakman op dezelfde vogel betrekking hadden (cf Debruyne et al 1995, Driessens & Ebels 1995, Ebels 1995) en dat het zelfs dezelfde zou kunnen zijn als de vogel bij Rockcliffe, Cumbria, Engeland, van 15 oktober tot 13 november 1994 (Birding World 7: 282, 1994, Dutch Birding 17: 27, plaat 21, 17: 30, 1995). Op grond van de gedetailleerde beschrijvingen die gemaakt zijn in de Braakman en in Dudzele-Zeebrugge kan echter aangemerkelijk worden gemaakt dat dit in elk geval twee verschillende vogels waren; zo was er een duidelijk verschil in handpenprojectie (Braakman 30%, Dudzele-Zeebrugge 65%) en aantal kartelvlakken op de langste juveniele tertial (Braakman 9, Dudzele-Zeebrugge 6) (De Smet et al 1996; Gunter De Smet in litt). Omdat de vogel van Grijskerke minder gedetailleerd kon worden beschreven dan de vogels van Dudzele-Zeebrugge en de Braakman, is de vraag of deze vogel dezelfde was als één van die twee moeilijk te beantwoorden. De vogel van Dudzele-Zeebrugge vloog op 2 december 1994 zeer hoog in noordwestelijke richting weg (Gunter De Smet in litt), Grijskerke ligt slechts c 35 km ten noorden van Zeebrugge en de periode tussen deze waarnemingen is betrekkelijk kort. Indien men de vogel van Grijskerke om deze redenen beschouwt als dezelfde als die van Dudzele-Zeebrugge dan impliceert dit, op grond van bovenstaande vergelijking tussen de vogels van de Braakman en Dudzele-Zeebrugge, dat de vogel van Grijskerke een andere was dan die van de Braakman. Maar ook indien men de vogel van Grijskerke als een andere dan die van Dudzele-Zeebrugge beschouwt, is het verdedigbaar om beide Nederlandse vogels als aparte gevallen te beschouwen, omdat door de verschillende waarnemingsomstandigheden niet is te bewijzen dat het om dezelfde of misschien zelfs een derde vogel ging. De CDNA heeft deze conclusie overgenomen en heeft beide waarnemingen aanvaard als betrekking hebbend op twee verschillende vogels (cf Wiegant et al 1997).

Dankzegging

Alain Kind verstrekke informatie over de waarneming bij de Braakman. Gunter De Smet leverde commentaar, een gedetailleerde beschrijving van de vogel van de Braakman en informatie over de

vogel van Dudzele-Zeebrugge. Patrick Buys, Erik Ernens, Hans Gebuis, Eric Koops, Koen Kuijpers, Bernhard De Langhe en René van Rossum stelden dia's, en Gido Davidse en Peter Meininger literatuur ter beschikking.

Summary

GREATER YELLOWLEGS AT GRIJSKERKE AND IN BRAAKMAN IN 1995 On 15 January 1995, a Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca* was briefly observed and photographed near Grijskerke, Zeeland, the Netherlands. From 20 April to 3 May 1995 and probably on 17-18 July 1995, a Greater Yellowlegs was present at Braakman, Terneuzen, Zeeland, the Netherlands. Both birds were identified by the size (only slightly smaller than Common Greenshank *T. nebularia*), strong and slightly uptilted bill, dark mantle and wing-coverts with whitish spots, square (not cigar-shaped) white rump patch, yellow legs and Common Greenshank-like call (*klee-klee-klee* or *klee-klee-kluu*). At Grijskerke, in January, the bird was identified as Greater Yellowlegs in winter plumage; ageing was not possible. The Braakman bird could be observed much more closely and several plumage details could be observed which identified it as a first-winter moulting into first-summer plumage, mainly based on the dark brown ground colour of tertials and most upperwing-coverts and the moult contrast between the dark brown unmoulted (juvenile) upperwing-coverts and some moulted more grey lesser wing-coverts.

It was originally assumed that both Dutch sightings concerned the same individual as a first-year near Dudzele-Zeebrugge, West-Vlaanderen, Belgium, from 27 November 1994 to 2 December 1994, and possibly even the same bird as the one observed in Cumbria, England, from 15 October to 13 November 1994. However, a comparison of detailed descriptions and photographs of the birds of Braakman and Dudzele-Zeebrugge revealed that there was a clear difference in primary projection (30% and 65% of visible tertial length, respectively) and pattern of longest tertial (nine and six whitish notches along outer edge, respectively), indicating that at least these two birds were different individuals. Since the Grijskerke bird could not be studied as detailed as the individuals at Dudzele-Zeebrugge and Braakman, it may have been either of those or, perhaps, even a third bird. Therefore, the Dutch rarities committee (CDNA) has accepted the Grijskerke and Braakman sightings as the first and second Greater Yellowlegs for the Netherlands.

Verwijzingen

- Achtermann, S 1992. Die Bestimmung von Kleinem Gelbschenkel *Tringa flavipes* und Großem Gelbschenkel *T. melanoleuca*. Limicola 6: 53-79.
 Barthel, P H 1992. Bemerkungen zum Auftreten der Gelbschenkel *Tringa flavipes* und *T. melanoleuca* in Mitteleuropa. Limicola 6: 85-90.
 Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.

- Debruyne, W, Vandepitte, K & Spanoghe, G 1995. Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca* te Zeebrugge in november/december 1994. *Mergus* 9: 3-19.
- De Smet, G, Pollet, J & BAHC 1996. Zeldzame vogels in België in 1994. Zesentwintigste rapport van het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité. *Oriolus* 62: 37-54.
- Driessens, G & Ebels, E B 1995. DB Actueel: Grote Geelpootruiter nieuw voor België en Nederland. *Dutch Birding* 17: 38.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Ebels, E B 1995. DB Actueel: Grote Geelpootruiter duikt weer op in Zeeland. *Dutch Birding* 17: 88.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an

- identification guide to the waders of the world. Londen.
- Hudec, K, Chytil, J, Stastny, K & Bejcek, V 1995. [The birds of the Czech Republic.] *Sylvia* 31: 97-149. [In Czech, English summary.]
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Meissner, W 1989. [The first record of a Greater Yellowlegs in Poland.] *Notatki Ornitol* 30: 91-93. [In Polish, English summary.]
- Rogers, M J & Rarities Committee 1996. Report on rare birds in Great Britain and Ireland in 1995. *Br Birds* 89: 481-531.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1997. Rare birds in the Netherlands in 1995. *Dutch Birding* 19: 97-115.

Jan Goedbloed, Jacob Catsweg 6, 4364 TE Grijpskerke, Nederland

Dwergarend op Hoge Veluwe in juli 1995

Niels L M Gilissen

Op donderdag 13 juli 1995 was Niels Gilissen bezig met het verrichten van waarnemingen aan vlinders in het Nationaal Park De Hoge Veluwe, Gelderland. Het onderzoeksgebiedje bevond zich aan de Kemperbergerweg aan de rand van het Oud Reemster Veld, een groot vergrast heideterrein.

Om 10:30 keek NG in westelijke richting, waar een forse roofvogel aan het cirkelen was boven het Bosje van Staf. Direct viel op dat het geen 'gewone' roofvogel was. Na een blik door de kijker was de eerste gedachte: Dwergarend *Hieraaetus pennatus*! Na enige minuten bleek die eerste indruk bevestigd te worden door onder meer de afhangende, diep gevingerde handvleugels, de lange, recht afgesneden staart en de karakteristieke tekening op de bovenzijde. De vogel won nog steeds hoogte en werd af en toe vergezeld door een Buizerd *Buteo buteo*. Na enkele dia's gemaakt te hebben, fietste NG naar het Bosje van Staf waar hij de vogel onmiddellijk terugvond. Hier kon hij hem van dichtbij bestuderen en alle kenmerken noteren. Op een gegeven moment stootte de vogel van grote hoogte

naar de grond en vloog even later met een prooi laag over, waarbij NG enkele beeldvullende dia's kon maken. Om 11:10 verdween de vogel hoog cirkelend in gezelschap van enkele Raven *Corvus corax* uit het zicht.

Na telefonische waarschuwing verschenen Roelof de Beer, Bernd de Bruijn, Aat Schaftenaar en Maarten van Steenis op de plaats van waarneming. De vogel liet zich echter lange tijd niet zien en na een uur besloot NG verder te gaan met de vlinderwaarnemingen, terwijl de anderen zouden blijven zoeken. Om 16:00 ging NG terug naar de oude plek, waar hij tot zijn verbazing de vogel weer aantrof. Hij waarschuwde opnieuw de anderen, die de determinatie konden bevestigen. Hierna vloog de vogel wederom op grote hoogte weg. Via het semafooncircuit werd het nieuws verspreid, met als gevolg dat enkele 10-tallen vogelaars zich naar het park spoedden. Tegen de avond hadden ongeveer 60 mensen zich verzameld in vergeefse afwachting van de Dwergarend; hij werd pas de volgende ochtend weer gezien. De vogel is vervolgens dagelijks tot 21 juli en opnieuw op 26 juli waargenomen (Dutch

FIGUUR 1 Dwergarend / Booted Eagle *Hieraetus pennatus*, donkere vorm, Hoge Veluwe, Gelderland, 20 juli 1995
(Karel A Mauer)

FIGUUR 2 Dwergarend / Booted Eagle *Hieraetus pennatus*, donkere vorm, Hoge Veluwe, Gelderland, 20 juli 1995 (Karel A Mauer)

Birding 17: 172, 176, 1995). De Dwergarend heeft de beheerders van het park geen windeieren gelegd; er zijn in de twee weken na 13 juli enkele 100en extra toegangsbewijzen verkocht (cf Gilissen 1995).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen en dia's van NG en op schetsen en een kleurentekening van Karel Mauer.

GROOTTE & BOUW In grootte vrijwel gelijk aan Buizerd, waarmee direct vergelijkbaar; in bouw meer herinnerend aan Zwarte Wouw *Milvus migrans* door lange, recht afgesneden staart en relatief lange, naar achteren geknikte handvleugel. Handvleugel afhangend. Zes duidelijke vingers, waarvan p10 kortste en p7 langste (handpennen van binnen naar buiten genummerd). P4 ontbrekend aan beide vleugels, effect van lange naar achteren geknikte handvleugel versterkend. Kop niet opvallend groot of vooruitgestoken. Snavel iets fors en krachtiger dan van Buizerd, met dieper ingesneden mondhoek, waardoor snavel meer 'arendachtig' overkomend. Tarsus bevederd, tenen onbevederd.

KOP & HALS Voorhoofd donkerbruin, naar achteren overgaand in donkergele kruin en nek met fijne donkere lengtestreping. Donkergele, vage wenkbrauwstreep. Oorstreek, teugel en keel donkerbruin, indruk gevend van donkerder 'masker'.

BOVENDELEN Rug en stuit donkerbruin. Mantel eveneens donkerbruin met aan weerszijden licht gebogen donkergele baan met enkele donkere lengtestreepjes. Bovenstaartdekveren vuilwit, lichte 'halvemaanvormige' rand vormend.

ONDERDELEN Kleurindruk van onderdelen sterk afhankelijk van lichtomstandigheden. Borst, buik en pootbevedering lichtbruin tot kaneelbruin. Flank met onduidelijke donkere lengtestrepen. Onderbuik naar anaalstreek toe lichter wordend en overgaand in vuilwitte broek en onderstaartdekveren. Op borst regelmatig langwerpige witte vlek zichtbaar, waarschijnlijk gevormd door uitpuilende veren als gevolg van gevulde krop (Karel Mauer in litt, cf figuur 1).

BOVENVLEUGEL Hand- en armpennen, tertials en grote dekveren zwart. Binnenste armpennen en tertials met vuilwitte top. Binnenste grote dekveren eveneens met vuilwitte top, lichte streep op overgang van dekveren naar armpennen vormend. Middelste dekveren geelwit, lichte baan vormend op bovenvleugel. Kleine dekveren donkerbruin met donkergele of roestbruine randen, in zijaanzicht geschubd patroon gevend. Voorrand van vleugel lichtbruin. Op overgang van lichaam naar vleugel aan weerszijden van kop witte vlek, twee 'koplampen' vormend, in vlucht alleen te zien in vooraanzicht.

ONDERVLEUGEL Kleurindruk van bevedering op ondervleugel (net als op onderdelen) sterk afhankelijk van lichtomstandigheden. Hand- en armpennen donkergrijs, op overgang van hand- naar armvleugel doorschijnend en met vage donkere bandering. Ondervleugeldekveren donkerder dan onderdelen, rommelig patroon van don-

kerbruine en lichtbruine veren.

STAART Bovenstaart zwart. Onderstaart donkergrijs.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Snavel lichtgrijs met vaag begrensde zwarte punt, washuid en mondhoek geel. Tenen geel, nagels zwart.

VLUCHT Krachtige maar rustige vlucht met diepere slagen dan Buizerd. In zweefvlucht handpennen iets naar achteren geknikt en achterrand van armvleugel met bocht, waardoor vleugelachterrand minder recht lijkend dan bij Buizerd. In glijvlucht gehele handvleugel naar achteren geknikt en pols ver naar voren, sterk gehoekt silhouet gevend. Tijdens spectaculaire duikvlucht vleugels strak tegen lichaam houdend, staart vrijwel gesloten. **RUI & SLEET** P7 aan beide vleugels ontbrekend. Ook aan staart twee pennen ontbrekend. Lichte sleet aan armpennen, binnenste handpennen en staartpennen.

GEDRAG Op meeste dagen tussen 10:30 en 12:00 uur voor eerste maal vliegend waargenomen. Meestal op grote afstand, soms echter op minder dan 20 m overvliegend. Vaak jagend, daarbij van grote hoogte op prooi duikend. Gedetermineerde prooi betrof konijn. Enkele keer roestend in berk (Karel Mauer pers meded).

Determinatie

De combinatie van kenmerken wat betreft grootte, structuur en tekening paste alleen op Dwergarend. De grootte sloot vrijwel alle andere arenden uit. De 'kleine' arenden Bastaardarend *Aquila clanga* en Schreeuwarend *A pomarina* hebben een andere structuur met rechttere vleugels, kortere staart en zwaardere snavel. Havikarend *H fasciatus* heeft lichtere ondervleugels, een langere staart en een meer vooruitstekende kop en mist de karakteristieke bovenvleugeltekening. De recht afgesneden staart, de gelige banen op de bovendelen en de karakteristieke witte vlekken op de vleugelrand sloten buizerds, Wespendif *Pernis apivorus*, kiekendieven *Circus* en Zwarte Wouw uit (Cramp & Simmons 1980, Porter et al 1982, Jonsson 1994). Verwarring met de overeenkomstige Wahlbergs Arend *A wahlbergi* is mogelijk (del Hoyo et al 1994). Deze onderscheidt zich door het grotere formaat, een 'Aquila-arendachtig' silhouet, het ontbreken van de karakteristieke bovenvleugeltekening en 'koplampen' en door een meer 'arendachtige', afgeplatte kop (Newman 1989). Overigens lijkt het voorkomen van Wahlbergs Arend (behalve als 'escape') in Europa uitgesloten, daar deze soort in Afrika ten zuiden van de Sahara voorkomt.

Door meerdere auteurs worden de rechttere en meer parallel lopende vleugelranden van Dwergarend als onderscheid met Buizerd genoemd (Jonsson 1994, Harris et al 1996, Conzemius 1996, Génsbøl 1997). De vogel van de Hoge Veluwe leek echter minder rechte vleugelranden te hebben. Waarschijnlijk werd dit veroorzaakt door rui.

183-185 Dwergarend / Booted Eagle *Hieraetus pennatus*, donkere vorm, Hoge Veluwe, Gelderland, juli 1995 (Niels L M Gilissen)

In de meeste gidsen worden twee kleurvormen van Dwergarend onderscheiden, een lichte en een donkere vorm. De lichte vorm vertoont weinig variatie in kleur en tekening. Bij de donkere vorm varieert de grondkleur van de onderdelen van zwartbruin tot kaneel- of rossig-bruin met een variabele intensiteit aan zwarte schachtstrepen (Glutz von Blotzheim et al 1971, Cramp & Simmons 1980, Jonsson 1994, Conzemius 1996, Génsbøl 1997). Clark (1987, 1989) beschrijft naast het voorkomen van een lichte en donkere vorm, een roodbruine vorm ('rufous morph'). Deze laatste wordt gekenmerkt door uniform rossige onderdelen en kleine en middelste onderdekveren, en de hiermee contrasterende zwartachtige grote onderdekveren die een donkere band op de ondervleugel vormen (zie ook Harris et al 1996, Génsbøl 1997). Er is echter een gradueel verloop in kleur van het donkerste exemplaar van de donkere vorm naar het lichtste exemplaar van de roodbruine vorm. Hoewel de meeste exemplaren tot één van deze twee vormen kunnen worden gerekend, zijn er exemplaren die intermediaire kenmerken vertonen. De determinatie op kleurvorm wordt nog verder bemoeilijkt doordat de rossige kleur van veren tamelijk snel verbleekt door zonlicht en op den duur 'buff' of zelfs crèmekleurig kan worden (Bill Clark in litt). Mede op basis van deze variabiliteit beschouwt Conzemius (1996) de roodbruine vorm slechts als het lichte extreem van de donkere vorm. Bovendien is volgens Conzemius (1996) de donkere band op de ondervleugel, gevormd door de donkere grote dekveren, ook bij niet roodbruin gekleurde exemplaren aanwezig, zij het minder opvallend. Uit het voorgaande blijkt dat de discussie over de roodbruine vorm nog niet beëindigd is. In dit artikel wordt derhalve uitgegaan van twee kleurvormen, een lichte en een donkere.

De kleur van de onderdelen van de vogel van de Hoge Veluwe was aan de hand van foto's en tekeningen te beschrijven als lichtbruin tot kaneelbruin. De kleur sloot een lichte vorm uit, maar viel binnen het variabele kleurenspectrum van een donkere vorm. Dit betekent dat het om een lichtgekleurde donkere vorm ging.

Kleed en leeftijd

Juveniele Dwergarenden, met name van de donkere vorm, zijn in het veld moeilijk of niet van adulte te onderscheiden. Juveniele vogels hebben slag- en staartpenen van dezelfde leeftijd met brede witte toppen. Daarnaast hebben jonge vogels meestal een meer roestbruin grondkleur en in sommige gevallen is het voorhoofd niet

lichtbruin, als bij adulte, maar donkerbruin. Deze kenmerken zijn sterk onderhevig aan variatie en sleet, waardoor ze soms minder betrouwbaar zijn (Glutz von Blotzheim et al 1971, Cramp & Simmons 1980, Harris et al 1996). Het rui patroon is niet volledig bekend. Waarschijnlijk begint de rui bij adulte vogels na aankomst in het broedgebied, waarbij de handpennen onregelmatig en asymmetrisch vervangen worden. Er wordt aangenomen dat de rui niet in de broedgebieden voltooid wordt en zich hoofdzakelijk in de overwinteringsgebieden afspeelt (Conzemijs 1996). Bij de post-juvenile rui, die waarschijnlijk in dezelfde periode plaatsvindt als de rui van adulte vogels, worden de handpennen symmetrisch en van buitenaf vervangen. De post-juvenile staartrui start met pennen t1 en t6 en eindigt waarschijnlijk met t5 (Cramp & Simmons 1980).

De hier beschreven vogel vertoonde symmetrische handpenruï. Een aanwijzing voor de ruivolgorde van de veren bleek uit de mate van sleet, die bij de buitenste handpennen nihil was en bij de overige handpennen duidelijk zichtbaar. Dit wees erop dat de buitenste handpennen reeds geruid waren en dat het rui patroon van buitenaf was begonnen. Gezien het voorgaande betrof de vogel van de Hoge Veluwe een van juveniel naar adult kleed ruiend exemplaar. Dit werd ondersteund door de donkere kleur van het voorhoofd en de donkerbruine iris, die pasten bij een niet-adulte vogel (Cramp & Simmons 1980). Gezien de datum van de ontdekking en de rui en sleet van het verenkleed is het onmogelijk dat deze vogel in hetzelfde jaar was uitgevlogen. Broeden begint niet eerder dan in de derde decade van april. De broedtijd bedraagt 36 tot 38 dagen, de periode tot het vliegvlug worden van de jongen 50 tot 56 dagen en de tijd tot zelfstandigheid c twee weken (Cramp & Simmons 1980). Tussen begin van broeden en zelfstandig worden zit derhalve een periode van ten minste 14 weken, zodat jonge vogels theoretisch niet voor augustus zelfstandig kunnen zijn. Daarnaast lijkt het onwaarschijnlijk dat een mogelijk extreem vroeg uitgevlogen jong in de zomer dergelijke sleet zou vertonen. De Dwergarend van de Hoge Veluwe betrof dus een tweede-kalenderjaarvogel, wat betekent dat hij een deel van de juveniele veren tot in het tweede kalenderjaar gedragen heeft. Dit is bij grote roofvogels een normaal verschijnsel, aangezien deze langdurige en overlappende ruststadia doorlopen (Jonsson 1994, Harris et al 1996). Dwergarenden die in Noordwest-Europa als dwaalgast worden vastgesteld betreffen vermoedelijk rondzwervende jonge vogels (Génsbol 1997).

Herkomst

De Dwergarend van de Hoge Veluwe vertoonde geen uiterlijke tekenen van gevangenschap en ook het gedrag gaf geen aanleiding te twijfelen aan de wilde herkomst van deze vogel. Er zijn geen abnormale sleet of verwondingen geconstateerd en de vogel was ongeringd.

Voorkomen

Voor gegevens over het broedgebied en het voorkomen als dwaalgast van Dwergarend wordt verwezen naar Dees et al (1994). In 1995 vond in de Hakel, Sachsen-Anhalt, het eerste broedgeval voor Duitsland plaats van een broedpaar bestaande uit een vogel van de lichte (waarschijnlijk het mannetje) en een vogel van de donkere vorm (Stubbe et al 1996). In hetzelfde gebied werden in april-juli 1996 twee vogels van de donkere vorm en éénmaal een lichte vorm gezien; broeden kon in dat jaar echter niet worden bevestigd. Twee andere vogels overzomerden bij Celle, Niedersachsen (cf Dutch Birding 18: 210, 1996).

De Dwergarend van de Hoge Veluwe betrof het derde door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaarde geval in Nederland. Eerdere gevallen waren een donkere vorm over het Leersumse Veld, Utrecht, op 30 mei 1992, en een lichte vorm over de Keerluisplas, Flevoland, op 24 april 1993 (Dees et al 1994). In tegenstelling tot de eerste twee exemplaren, die alleen overvliegend werden gezien, pleisterde de vogel van de Hoge Veluwe langdurig. De arend werd, met een korte onderbreking, over een periode van twee weken gezien en er gingen geruchten dat plaatselijke beheerders de vogel zelfs al eerder hadden waargenomen. Blijkbaar voldeed het biotoop op de Hoge Veluwe aan de eisen van deze soort, waardoor deze hier langere tijd kon verblijven. In de broedgebieden wordt het biotoop gevormd door warme en droge berg- en heuvellandschappen, waar structuurrijke bossen afgewisseld worden door ruige en open gebieden (Glutz von Blotzheim et al 1971, Cramp & Simmons 1980). Het landschap van de Hoge Veluwe past in dit beeld. In dit verband is het interessant dat in de nazomer van 1996 twee Slangenarenden *Circaetus gallicus* gedurende meer dan drie weken aanwezig waren op de Hoge Veluwe (cf Dutch Birding 18: 272, 1996) en in 1997 opnieuw overzomerden. Deze soort heeft een met Dwergarend deels overlappend biotoop en Europees verspreidingsgebied (Cramp & Simmons 1980, Génsbol 1997).

Ook in 1996 werd een Dwergarend waargenomen en gefotografeerd; op 17 juli vloog een lichte

vorm over Beek-Ubbergen, Gelderland; mogelijk dezelfde vogel werd hier wederom op 14 augustus waargenomen (Dutch Birding 18: 210, 214, 272, 1996). Derhalve werden in drie van de vier jaren na de eerste waarneming in 1992 Dwergarenden gezien. Door Dees et al (1994) werden het trekgedrag en de nabijheid van broedgebieden aangedragen als verklaring voor het optreden van Dwergarend als dwaalgast in Nederland. Dat er echter in een periode van vijf jaar vier gevallen zouden plaatsvinden is onverwacht. Een verklaring vanuit een verandering in het broedbestand of verplaatsing van het areaal ligt niet voor de hand. De aantallen in het zwaartepunt van het broedgebied, het Iberisch Schiereiland en Frankrijk, zijn stabiel en de kleinere populaties in Oost-Europa laten zelfs een daling in het aantal broedparen zien (Tucker & Heath 1994, Génsbøl 1997). In Noord-Frankrijk zou sprake zijn van een toegenomen areaal aan parklandschap (Fred Hustings pers meded) waar Dwergarend van geprofiteerd zou kunnen hebben. Waarschijnlijk speelt ook het toenemende aantal vogelaars, die bovendien beschikken over steeds betere kennis en apparatuur, een rol. Dit weerspiegelt zich in de stijgende lijn van het aantal jaarlijks waargenomen soorten in Nederland (Wiegant et al 1996).

Dankzegging

Ik wil Bill Clark bedanken voor het verstrekken van informatie over de kleurvormen van Dwergarend, Karel Mauer voor het ter beschikking stellen van zijn tekeningen en aantekeningen en Aat Schaftenaar voor het doorlezen van een eerdere versie van dit artikel.

Summary

BOOTED EAGLE AT HOGE VELUWE IN JULY 1995 On 13 July 1995, a dark morph Booted Eagle *Hieraetus pennatus* was observed at National Park De Hoge Veluwe, Gelderland. The bird was seen until 21 July and again on 26 July 1995. The bird could be identified as Booted Eagle by its size, the long square-cut tail, the ample hand with six 'fingers' which was held in a downward position and the characteristic pattern on the upperside. The bird was moulting its primaries symmetrically and descendant, which is characteristic for post-juvenile moult. Because it was seen in July and since it had worn remiges, the possibility of a first-year bird is ruled out, because a first-year bird can not be independent before August and should then have a fresh plumage. Assuming that post-juvenile moult is completed before the third calendar-year, this bird was a second-year.

There is still debate about the colour morphs of Booted Eagle. Clark (1987, 1989) described a so-called rufous morph, apart from the pale and dark morphs. Recently, however, Conzemius (1996) considered the rufous morph as the pale extreme of the dark morph. The colour of the Hoge Veluwe bird could be described as pale brown or cinnamon. Therefore, it was considered a pale individual of the dark morph.

This was the third record of Booted Eagle for the Netherlands; the first was a dark morph over Leersumse Veld, Utrecht, on 30 May 1992, and the second a pale morph over Keersluisplas, Flevoland, on 24 April 1993. Including the fourth record at Beek-Ubbergen on 17 July 1996 and probably again on 14 August 1996, this means a total of four records in five consecutive years. This is surprising because in Europe the breeding range is not expanding and numbers are stable or even decreasing.

Verwijzingen

- Clark, W S 1987. The rufous morph of the Booted Eagle. Proc 4th Intern Identif Meet Eilat Nov 1986: 21-24.
- Clark, W S 1989. The rufous morph of Booted Eagle. Dutch Birding 11: 57-60.
- Conzemius, T 1996. Hinweise zur Bestimmung des Zwergadlers *Hieraetus pennatus*. Limicola 10: 153-171.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
- Dees, A J, Russer, E P, Russer, H R, Prinsen, H & Snethlage, M 1994. Dwergarenden bij Leersumse Veld in mei 1992 en bij Keersluisplas in april 1993. Dutch Birding 16: 102-105.
- Génsbøl, B 1997. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Haarlem.
- Gilissen, N L M 1995. DB Actueel: Dwergarend op Hoge Veluwe. Dutch Birding 17: 179-180.
- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E (redactie) 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 4. Frankfurt am Main.
- Harris, A, Shirihai, H & Christie, D 1996. The Macmillan birder's guide to European and Middle Eastern birds. Londen.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (redactie) 1994. Handbook of the birds of the world 2. Barcelona.
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Newman, K 1989. Birds of Botswana. Kaapstad.
- Porter, R F, Christensen, S, Nielsen, B P & Willis, I 1982. Vliegbeelden van Europese roofvogels. Baarn.
- Stubbe, M, Weber, M, Hofmann, T & Hermann, S 1996. Der Zwergadler *Hieraetus pennatus* als neuer Brutvogel in Deutschland. Limicola 10: 171-177.
- Tucker, G M & Heath, M F 1994. Birds in Europe: their conservation status. Cambridge.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1996. Rare birds in the Netherlands in 1994. Dutch Birding 18: 105-121.

Mongoolse Pieper op Maasvlakte in oktober 1996

Max Berlijn, Peter C Meijer & Marc Plomp

Op 25 oktober 1996 besloten Wouter Dijkman, Jan Maas, Peter Meijer en Marc Plomp te gaan vogelen op de Maasvlakte, Zuid-Holland. De eerder die week door WD en JM ontdekte Iزابلتاپuit *Oenanthe isabellina* (cf Dijkman & Maas 1996) deed hen vermoeden dat er misschien nog wel meer zeldzaams op deze legendarische plek te vinden was. Omstreeks 12:00 vonden MP en PM op de uitgestrekte vlakte bij de vuurtoren een pieper *Anthus* die zij determineerden als Grote Pieper *A richardi* of mogelijk Duinpieper *A campestris*. Zij waarschuwden per mobiele telefoon de ook op de vlakte aanwezige Max Berlijn, omdat het erop leek dat de vogel zich bij voorzichtige benadering mooi zou laten zien. Nadat MB samen met WD en JM gearriveerd was werd de in het helm gekropen vogel voorzichtig benaderd. Zoals in dit soort situaties wel vaker gebeurt, kwamen de waarnemers te dichtbij en vloog de vogel op waarbij deze enkele malen een luid *chep* liet horen alsmede eenmaal een meer fluitend *tju-liee*. Toen de vogel weer was geland dacht PM toch met een Duinpieper te maken te hebben; MB zag echter dat de vogel geen donkere teugel had, een kenmerk dat niet op Duinpieper past. Deze gang van zaken (Grote Pieper of Duinpieper...) deed MB denken aan diverse verhalen over ontdekkingen van Mongoolse Piepers *A godlewskii*.

De pieper liet zich de volgende twee uur goed bekijken door een groepje van inmiddels negen vogelaars. De wijze van foerageren (niet zo 'rechttop' als Grote Pieper), relatief korte staart, zeemkleurige onderdelen en fijne snavel in combinatie met de eerder beschreven roep deden de waarnemers besluiten de vogel als mogelijke Mongoolse Pieper door te geven.

Omstreeks 15:30 werd door de snel gearriveerde Hans ter Haar en Ferry Ossendorp gezien dat de vogel maar weinig wit en juist veel zwart vertoonde aan de top van de een-na-buitenste staartpen, wat de waarnemers deed besluiten de vogel nu als 'zeker' op de semafoons door te

geven. Tot donker werd de vogel door vele 10-tallen vogelaars gezien en de volgende dag waren 's ochtends c 150 op de vlakte aanwezig om te bevestigen dat de Mongoolse Pieper nog steeds aanwezig was (Meijer & Plomp 1996). De vogel bleef tot en met 28 oktober en liet zich bij tijd en wijle goed bekijken en fotograferen. De eerste dag trok de Mongoolse Pieper 'losjes' op met een groep van enkele 10-tallen Strandleuweriken *Eremophila alpestris*. De volgende dagen was de vogel meestal alleen of in de buurt van een groep Graspiepers *A pratensis*. Vaak verbleef de vogel in het helm en verplaatste zich dan onzichtbaar over forse afstanden. Er zijn video-opnamen, vele foto's en goede geluidsopnamen van de beide vluchtroepen gemaakt.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op door de ontdekkers gemaakte veldnotities, op foto's van onder anderen Arnold van den Berg, Hans Gebuis, Marc Guyt, Jan van Holten, Diederik Kok en Patrick Palmen (Dutch Birding 18: 283, plaat 275, 184, plaat 278, 335, plaat 324, 1996), op video-opnamen van MP (Opperman et al 1997) en op geluidsopnamen van AvdB.

GROOTTE & BOUW Grotere pieper, duidelijk groter dan aanwezige Graspiepers. Postuur als van Grote Pieper maar kleiner, met kortere staart en wat vriendelijkere kopuitdrukking, laatste effect versterkt door fijnere snavel. In vlucht af en toe niet veel 'langer' lijkend dan Graspieper maar wel aanmerkelijk 'zwaarder'. Geen zichtbare handpenprojectie voorbij tertials. Achterteen zonder opvallend lange achternagel. Poot niet opvallend lang.

KOP Opvallend zwaargestreepte kruin, vooral op voor-kruin, met grijze streepjes. Effect versterkt doordat wind vaak achter op kruin stond en veertjes iets omhoog blies. Crème-zeemkleurige wenkbrauwstreep, achter oog iets naar beneden buigend. Teugelstreek 'open', crème van kleur. Achter oog dunne donkere oogstreep. Oorstreek crèmekleurig en niet donker omrand als bij Grote Pieper. Duidelijke smalle gevlekte baardstreep overgaand in borstband, niet erg verbreedend bij aansluiting op borstband als vaak bij Grote Pieper. Kin en

186 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 26 oktober 1996 (Diederik Kok) **187-189** Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 26 oktober 1996 (Hans Gebuis)

keel licht crèmekleurig. Oog vrij groot en opvallend, met name door lichte omranding.

BOVENDELEN Nek gestreept, soms iets grijsler lijkend dan mantel. Mantel vrij zwaar gestreept met olijfgrijze strepen op zeemkleurige ondergrond.

ONDERDELEN Vrij opvallende gevlekte borstband, met enkele scherpe donkere vlekjes maar ook veel vage bruine vlekjes, iets uitlopend over voorflank. Rest van onderdelen inclusief anaalstreek geheel uniform zeemkleurig, als onderdelen van Blonde Ruiters *Tryngites subruficollis*. Achterflank volledig ongestreept en ongevekt. Zeemkleurige 'broek' boven poot.

VLEUGEL Handpennen en tertials met donker centrum en zeemkleurige zoom, op één handpen na, deze met witte buitenvlag. Grote dekveren met donker centrum en vuilwitte zoom, vleugelstreep vormend. Middelste dekveren met donker puntig centrum en witte zoom, smalle vleugelstreep vormend. Alle middelste dekveren nog ongeruid (juveniel).

STAART Bovenstaart donker. Buitenste staartpen wit. Eén-na-buitenste staartpen op binnenvlag voor tweederde tot drievierde zwart en voor eenderde tot eenvierde wit; witte tekening als driehoek zichtbaar aan verder zwarte staartpen.

NAAKTE DELEN Snavel fijner dan bij Grote Pieper maar wel fors in vergelijking met Graspieper, met donker culmen en donkere punt aan oranje-vleeskleurige ondersnavel. Poot oranjegeel.

GELUID Bij opvliegen regelmatig kort en luid *chep*, herinnerend aan Ringmus *Passer montanus*, af en toe Gele Kwikstaart *Motacilla flava*-achtig *tjulieeee*, minder respend dan bekende *srriieep*-roep van Grote Pieper.

GEDRAG Tijdens foerageren nauwelijks rechtop lopend en meer herinnerend aan Duinpieper dan aan Grote Pieper. Vaak verborgen in helm foeragerend en dan pas bij dichte benadering (tot enkele meters) opvliegend. In open veld vrij schuw. Bij landen geen 'bidden' waargenomen zoals vaak bij Grote Pieper.

Determinatie

De determinatie en met name de veldherkenning van Mongoolse Pieper is geen eenvoudige zaak. De eerste voorzichtige pogingen op dit gebied zijn eind jaren 1970 en begin jaren 1980 gedaan, vooral in Scandinavië en Groot-Brittannië (Kitson 1979, Williamson 1980, Mills & Preston 1982, Oddie 1983). In het laatstgenoemde land zijn pas enkele van de sinds 1988 bijna jaarlijks geregistreerde veldwaarnemingen aanvaard. De beoordeling van andere veldwaarnemingen is in afwachting van meer gegevens omtrent de determinatie van deze soort (cf Rogers & Rarities Committee 1996).

De determinatie wordt met name bemoeilijkt door de Centraal-Aziatische ondersoort van Grote Pieper *A. r. dauricus*, die veel op Mongoolse Pieper schijnt te lijken (cf Bradshaw 1994). Het probleem is dat West-Europese waarnemers deze ondersoort niet of nauwelijks kennen. Er zijn geen gevallen van deze ondersoort in West-Europa; wel is er een nog niet beoordeelde claim in Cornwall, Engeland (Br Birds 90: 164, 1997). Deze ondersoort wordt op trek waargenomen in China, vooral op het bekende trekpunt Beidaihe.

Door het ontbreken van een donkere teugel, de vrij zwaar olijfgrijs gestreepte rug en de zwaargestreepte borst is Duinpieper uit te sluiten. Op sommige foto's lijkt de vogel van de Maasvlakte een vage donkere teugel te hebben (cf Dutch Birding 18: 283, plaat 275, 1996). Dit is echter een fotografisch effect; op het merendeel van de foto's en op de video-opnamen is de lichte teugel duidelijk te zien. In de onderstaande uiteenzetting wordt daarom alleen ingegaan op verschillen met Grote Pieper (cf Alström & Mild 1987, 1997, Alström 1988ab, Russell 1988, Heard 1990, Lewington et al 1991, van den Berg et al 1993, Bradshaw 1994, Jonsson 1994, Marsh & Odin 1994). Voor verschillen met de nauw aan Grote Pieper verwante Ladangpieper *A. rufulus* wordt verwezen naar van den Berg et al (1993).

Op het eerste gezicht viel de Mongoolse Pieper van de Maasvlakte op door de in vergelijking met Grote Pieper andere structuur. De vogel oogde kleiner met een kortere staart en met een door de fijnere snavel 'vriendelijkere' kopuitdrukking. De zwaargestreepte kruin vormde een goed kenmerk voor Mongoolse Pieper. De 'open' oorstreek pleitte ook voor deze soort; bij Grote Pieper is deze vaak rommelig gestreept. De baardstreep was dun en liep niet uit in een grote donkere driehoek bij de aanzet met de borstband

zoals dit bij de Grote Pieper het geval is (cf Dutch Birding 18: 284, plaat 277, 1996). De mantel vertoonde meer grijs en was duidelijker gestreept dan bij de meeste Grote Piepers. Dit gaf de vogel een lichtere indruk op de bovendenen dan bij Grote Pieper. De middelste dekveren waren voor zover zichtbaar in het veld en op het beschikbare foto- en videomateriaal alle nog juveniel. Omdat het diagnostische verschil tussen Grote en Mongoolse Pieper in vorm en begrenzing van de donkere centra van deze veren alleen geldt voor adult-type middelste dekveren (cf Alström 1988, Lewington et al 1991, Alström & Mild 1997), was dit kenmerk daarom helaas niet bruikbaar. Het feit dat het wit op de één-na-buitenste staartpen op de binnenvlag beperkt was tot ongeveer eenderde van de lengte van de staartpen (waardoor het wit als een duidelijke driehoek afgetekend was) pleitte sterk voor Mongoolse Pieper; dit kenmerk is echter niet absoluut diagnostisch, omdat sommige Grote Piepers een vergelijkbaar patroon kunnen vertonen (cf van den Berg et al 1993, Alström & Mild 1997). De borst was zwaar gevlekt op een zeemkleurige ondergrond. De vlekjes waren scherp afgetekend maar bruiner en minder groot dan bij de meeste Grote Piepers. De egale zeemkleurige kleur op de onderdelen pleitte voor Mongoolse Pieper. Bij Grote Pieper is de zeemkleur vaak gereduceerd tot de flanken en eventueel de borst, waarbij de rest van de onderdelen vuilwit is, en de streping loopt meestal door tot op de achterflank. Bij eerste-winter Grote Piepers worden de onderdelen naar mate het najaar vordert egaler, maar krijgen toch niet de typische zeemkleur als bij Mongoolse Pieper.

De poten waren lang maar mogelijk iets korter dan bij Grote Pieper. De achtereen miste de 'overdreven' lange nagel zoals die bij Grote Pieper veelal aanwezig is.

De vogel gedroeg zich meer als Duinpieper tijdens het foerageren en liep niet langdurig 'trots' rechtop zoals dit bij Grote Pieper vaak te zien is. Het ontbreken van het bekende 'bidden' voor de landing pleitte eveneens tegen Grote Pieper. Overigens is dit 'bidden' ook bekend van Mongoolse Pieper (Alström & Mild 1997).

Het beschreven geluid is waarschijnlijk het 'hardste' kenmerk voor Mongoolse Pieper (cf Bradshaw 1994, Alström & Mild 1997). Volgens de huidige literatuur is bij alle ondersoorten van Grote Pieper een harde *srri*riep-roep tijdens de vlucht waar te nemen; een dergelijke roep liet de Mongoolse Pieper nooit horen tijdens zijn verblijf.

FIGUUR 1 Vluchtroep van Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii* (*chep-roep*), Maasvlakte, Zuid-Holland, 26 oktober 1996 (Arnoud B van den Berg)

Verspreiding en voorkomen

Mongoolse Pieper is een broedvogel in Mongolië en aangrenzende delen van China en Rusland; de soort overwintert in India, Sri Lanka, Bangladesh en Birma (Myanmar). Op trek worden Mongoolse Piepers regelmatig waargenomen in Midden- en Noord-China (Alström & Mild 1997). In Europa is de soort een zeer zeldzame dwaalgast in het najaar.

De vogel van de Maasvlakte is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betekende het tweede geval voor Nederland; de eerste werd op 13 november 1983 gevangen en verzameld te Westenschouwen, Zeeland (van den Berg et al 1993). Voor het voorkomen (tot en met 1991) en de verspreiding van de soort zij verwezen naar van den Berg et al (1993). Sinds begin jaren 1990 is er een opgaande lijn te bespeuren in het aantal waarnemingen van deze soort in West- en Noord-Europa; in totaal waren er tot eind 1996 26 gevallen, waarvan zeker vier nog in behandeling zijn bij de desbetreffende dwaalgastencommissies. De meeste gevallen zijn vastgesteld in Finland (10; *Birding World* 9: 28, 1996), gevolgd door Groot-Brittannië (7; Rogers & Rarities Committee 1996, *Br Birds* 90: 245, 350, 1997; twee andere waarnemingen worden nog beoordeeld), België (2, waarvan één in beoordeling; Roothaert 1990, Peter Symens in litt), Nederland (2), Duitsland (1; Kratzer 1997, *Dutch Birding* 18: 264, plaat 246-247, 1996, *Ornithol Jahressber Helgoland* 7: 44-45, 1997), Ierland (1; *Birding World* 8: 472, 1995) en Noorwegen (1; *Birding World* 8: 417, 1995, 28, 1996, *Br Birds* 90: 245, 1997). Een volledig overzicht van alle Europese gevallen met plaats en datum is te vinden in

Alström & Mild (1997). Deze toename staat waarschijnlijk in verband met het feit dat de (veld)kenmerken van deze soort beter bekend zijn geworden. In het najaar van 1996 werden naast de vogel van de Maasvlakte nog vier Mongoolse Piepers in West-Europa gemeld: twee in Groot-Brittannië, één in Duitsland en één in België (cf *Dutch Birding* 18: 269, 1996). De Duitse waarneming op Helgoland, Schleswig-Holstein, van 25 september tot 2 oktober betekkende het vroegste geval voor Europa en het tweede september-geval, naast een vangst te Mustasaari, Norrskär, Finland, op 28 september 1995 (Alström & Mild 1997). Alle andere gevallen stammen tot nu toe uit oktober-november (incidenteel verblijvend tot in december).

Op grond van het patroon van gevallen in Europa kan worden geconcludeerd dat een 'grotere pieper' die kenmerken van zowel Grote Pieper als Duinpieper lijkt te vertonen met name in het late najaar nader onderzoek verdient. Mocht dat onderzoek leiden tot determinatie als Mongoolse Pieper, dan zijn geluidsopnamen en goede foto's onontbeerlijk om tot een sluitende determinatie te komen, tenzij de vogel gevangen en nauwkeurig in de hand onderzocht kan worden. Zelfs in de hand kunnen bepaalde exemplaren echter nog voor problemen zorgen (Rogers & Rarities Committee 1996).

Dankzegging

Wij danken Arnoud van den Berg, Hans Gebuis, Jan van Holten, Diederik Kok en Patrick Palmen voor het beschikbaar stellen van hun fotomateriaal, en Arnold Veen voor het vervaardigen van het sonogram.

Summary

BLYTH'S PIPIT ON MAASVLAKTE IN OCTOBER 1996 On 25 October 1996, a large pipit *Anthus* was discovered on the Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands. At first sight, the bird showed characters of both Richard's Pipit *A richardi* and Tawny Pipit *A campestris*. The relatively short tail, pale loreal area, deep buffish and unstreaked rear flank and belly, neat breast-band, open-faced expression, weak malar stripe and finely streaked crown were, however, all indicative for Blyth's Pipit *A godlewskii*. When the tail pattern was seen well (with reduced white on the second outermost tail-feather) and two different calls heard (a short, loud *chep*, resembling Tree Sparrow *Passer montanus*, and a more whistling *tjeeluee* resembling Yellow Wagtail *Motacilla flava*), its identity as Blyth's Pipit was confirmed. The absence of hovering before landing and the more crouching foraging behaviour compared with Richard's Pipit supported the identification. Later that day, the

bird was seen by c 50 observers and during the remainder of its stay by over 200. It was last seen on 28 October. Nearby, in the same field, the first Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* for the Netherlands was present during the same period.

The bird stayed in an extensive field with low vegetation and a few bushes. Often, and for long periods, the bird was skulking through grassy vegetation without showing itself.

Several photographs, video recordings and sound recordings of both call types were obtained to document the record. It was accepted by the Dutch rarities committee (CDNA) as the second record for the Netherlands. The first was a bird trapped and collected at Westenschouwen, Zeeland, on 13 November 1983. Since the field characters of this species have become better-known, an increase of records in Europe (nearly all in October-November) is notable.

Verwijzingen

- Alström, P 1988a. Identification of Blyth's Pipit. *Birding World* 1: 268-272.
- Alström, P 1988b. Calls of Blyth's Pipit. *Br Birds* 81: 655.
- Alström, P & Mild, K 1987. Mystery photographs 122: Blyth's Pipit. *Br Birds* 80: 51-52.
- Alström, P & Mild, K 1997. Die Bestimmung des Steppenpiepers *Anthus godlewskii*. *Limicola* 11: 97-117.
- van den Berg, A, van Ree, L & Roselaar, C S 1993. Mongoolse Pieper te Westenschouwen in november 1983. *Dutch Birding* 15: 198-206.
- Bradshaw, C 1994. Blyth's Pipit identification. *Br Birds* 87: 136-142.
- Cramp, S (redactie) 1988. *The birds of the Western Palearctic* 5. Oxford.
- Dijksman, W J M & Maas, J W 1997. Izabeltapuit op Maasvlakte in oktober-november 1996. *Dutch Birding* 19: 182-185.
- Heard, C 1990. Blyth's Pipit in Cornwall. *Birding World* 3: 375-378.
- Jonsson, L 1994. *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*. Baarn.
- Kitsun, A R 1979. Identification of Olive-backed Pipit, Blyth's Pipit and Pallas's Reed Bunting. *Br Birds* 72: 94-100.
- Kratzer, D 1997. Der Steppenpieper *Anthus godlewskii*, eine neue Art für Deutschland. *Limicola* 11: 117-119.
- Lewington, L, Alström, P & Colston, P 1991. *A field guide to the rare birds of Britain and Europe*. Londen.
- Marsh, M & Odin, N 1994. The Blyth's Pipit in Suffolk. *Birding World* 7: 473-475.
- Meijer, P C & Plomp, M 1996. DB Actueel: Mongoolse Pieper op Maasvlakte (Woerden slaat weer toe). *Dutch Birding* 18: 282.
- Mills, D G H & Preston, N A 1982. Identification of Blyth's Pipit. *Br Birds* 75: 381.
- Oddie, W E 1983. Identification of Blyth's Pipit. *Br Birds* 76: 357-358.
- Opperman, E, Plomp, M & ter Ellen, R 1997. *Dutch Birding videojaaroverzicht 1996*. Videocassette. Den Haag.
- Roothaert, N 1990. First record of Blyth's Pipit, *Anthus godlewskii*, in Belgium. *Giervalk* 80: 61-72.
- Russell, D 1988. Blyth's Pipit on Fair Isle. *Birding World* 1: 395-397.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1996. Report on rare birds in Great Britain in 1995. *Br Birds* 89: 481-531.
- Williamson, K 1980. The identification of the larger pipits. In: Sharrock, J T R (redactie), *Frontiers of bird identification*, Londen, pp 32-40.

Max Berlijn, Wilhelminastraat 9, 6285 AS Epen, Nederland
 Peter C Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KC Woerden, Nederland
 Marc Plomp, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, Nederland

Izabeltapuit op Maasvlakte in oktober-november 1996

Wouter J M Dijkstra & Jan W Maas

Op maandag 21 oktober 1996 waren Wouter Dijkstra en Jan Maas een dagje aan het vogelen op de Maasvlakte, Zuid-Holland. Er waren weinig vogels aanwezig, behoudens een ontsnapte Purperglansspreeuw *Lamprolornis purpureus* en enkele Bflijsters *Turdus torquatus* bij de EZH-centrale. Om naar eventueel nog aanwezige Morinelplevieren *Charadrius morinellus* te zoeken, besloten we de Vuurtorenvakke te doorkruisen. Aan de kant van de Stuifdijk viel ons oog vrijwel onmiddellijk op een daar aanwezige lichte tapuit *Oenanthe*, waarvan we veronderstelden dat het een Tapuit *O oenanthe* was. De vogel liet zich slechts kortstondig bekijken en we vervolgden onze weg. We liepen in de richting van de vuurtoren, waar daags tevoren enkele Draaihalzen *Jynx torquilla* waren gezien. Onderweg terug naar de auto begon ons onderbewustzijn op te spelen en we besloten enige literatuur te raadplegen. Hieruit werd ons duidelijk dat het in ieder geval een vreemde tapuit betrof. Omstreeks 15:00 vonden we de vogel terug en viel ons een aantal kenmerken op die pasten op Izabeltapuit *O isabellina*. Zo had de vogel een iets groter formaat en een opvallend korte, zwarte staart die bij het veelvuldig 'pompen' de grond niet raakte. Verder ontbraken de bij een Tapuit aanwezige zwarte centra in de middelste vleugeldekveren en stak de zwarte duimvleugel opvallend af tegen de rest van het verenkleed. De vogel maakte een lichte, zandkleurige indruk.

Om 15:45 besloten we andere vogelaars telefonisch te raadplegen en de vogel als Izabeltapuit met code 'vrij zeker' via de semafoon door te geven. Andermaal werd de vogel opgezocht en werden aanvullende kenmerken waargenomen, zoals de izabelkleurige stuit, witte onder-vleugeldekveren en de ondiepe zwarte T op de staart. WD maakte van vrij grote afstand enkele foto's van de vogel. Zelf voor 90% overtuigd van de juistheid van onze determinatie, zetten we de vogel omstreeks 16:15 opnieuw op de semafoon met code 'vrij zeker'. Omstreeks 17:15 verscheen Eus van der Burg als eerste, vrijwel onmiddellijk gevolgd door een 10-tal andere vogelaars. Na ongeveer een kwartier was iedereen overtuigd van de juistheid van onze determi-

natie en werd de vogel met code 'zeker' via de semafoon doorgegeven. De Izabeltapuit kon tot donker door c 50 vogelaars worden waargenomen. Ook de daaropvolgende dagen kon de vogel door 100en belangstellenden vaak van korte afstand bekeken worden. De vogel werd op vrijdag 8 november voor het laatst gezien door Hans Gebuis.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van WD en JM en foto's van Arnoud van den Berg, WD en René Pop (cf Dutch Birding 18: 284, plaat 276, 333, plaat 316, 1996).

GROOTTE & BOUW Relatief hoog op de poten staande, robuuste, dikbuikige, licht zandkleurige tapuit. Groter lijkend en houding rechter dan van Tapuit, hoewel deze soort niet voor directe vergelijking aanwezig. Handpenprojectie kort, vijf toppen van handpennen zichtbaar. Handpennen tot uiteinde van onderstaartdekveren reikend. Staart kort, grond niet rakend. Snavel fors; culmen gebogen, punt iets over ondersnavel stekend, ondersnavel recht.

KOP Kruijn donker zandkleurig, iets donkerder dan mantel, en door contrast met op voorhoofd doorlopende, lichtere wenkbrauwstreep indruk van 'petje' gevend. Wenkbrauwstreep lichtbeige, meest opvallend vóór oog, boven oog iets breder wordend en iets witter lijkend door witte oogring boven oog, en achter oog in punt uitlopend. Wenkbrauwstreep niet over donker zandkleurig achterhoofd doorlopend. Bij bepaalde kophouding en belichting aanzet tot donkere teugel zichtbaar, achter oog doorlopend als vage, donkere oogstreep. Teugel en oogstreep als kruijn. Oogstreep overgaand in oorstreek, donker zandkleurig met hier en daar lichtere vlekjes, 'geschubde' indruk gevend. Zijkop tussen kin en oorstreek geelbruin. Kin lichtbeige.

BOVENDELEN Mantel, schouder en bovenrug donker zandkleurig. Stuit en bovenstaartdekveren izabelkleurig.

ONDERDELEN Keel iets donkerder dan kin, meer zeemkleurig. Bovenborst donker zandkleurig met oranje zweem, aan onderzijde iets puntig uitlopend, bij bepaalde belichting vage borstband vormend. Middenborst en buik lichtbeige, als kin. Flank zeemkleurig, als keel. Anaalstreek en onderstaartdekveren lichtbeige, als buik. Bevedering van tibia wit, zo:der donkere 'chevrons'.

190 Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 23 oktober 1996 (René Pop) **191** Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 23 oktober 1996 (Hans Gebuis) **192** Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 22 oktober 1996 (Arnoud B van den Berg)

193-194 Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 22 oktober 1996 (Arnoud B van den Berg)

BOVENVLEUGEL Handpennen bruin met geelbruine zoom. Armpennen, tertials en handdekveren met bruin centrum en lichte geelbruine rand. Kleine dekveren donker zandkleurig. Grote dekveren donker zandkleurig met lichte geelbruine top en zoom, tezamen vleugelstreep vormend. Middelste dekveren met donker zandkleurig centrum, weinig contrasterend met rest van verenkleed, en lichte geelbruine rand, soms indruk gevend van korte bovenste vleugelstreep. Duimvleugel zwart met witte rand, duidelijk afstekend tegen rest van verenkleed en daardoor van grote afstand zichtbaar.

ONDERVLEUGEL Ondervleugel en oksel wit, best te zien tijdens poetsen (cf Corso 1997, plaat 167), moeilijker in vlucht.

STAART Staartpennen zwart met witte basis en lichte, witachtige top; buitenste staartpennen met iets meer wit aan basis dan middelste staartpennen, daardoor ondiepe omgekeerde zwarte T vormend. In zit wit van staartpennen nauwelijks zichtbaar.

NAAKTE DELEN Oog zwart. Snavel zwart. Poot zwart.

GEDRAG Aanvankelijk onrustig en schuw, later beter benaderbaar. Regelmatig rechtopstaand als lijster *Turdus* ('zekereren'). Tijdens foerageren veel rennend en staartpompnd, waarbij staart grond niet rakend. Soms hoog opvliegend en insect in lucht vangend. Voedsel bestaand uit rupsen, emelten, wormen en vliegende insecten. Erg plaatstrouw. Voorkeur voor meest kale plekken van terrein.

De determinatie is voornamelijk gebaseerd op Cramp (1988), Lewington et al (1991), Delin & Svensson (1992), Jonsson (1994), Harris et al (1996) en Corso (1997). Het geheel zandkleurige uiterlijk in combinatie met het geringe contrast in het verenkleed, met uitzondering van de geïsoleerde zwarte duimvleugel, sluit alle andere tapuiten uit, behalve sporadisch voorkomende

zeer lichte of afwijkend gekleurde Tapuiten (cf van Boheemen 1993). De forse snavel, de izabelkleurige stuit, de witte ondervleugel, de korte handpenprojectie, de korte staart, het grote formaat en de bijna geheel zwarte staart sluiten echter ook een afwijkend gekleurde Tapuit uit.

Op grond van het lichte uiterlijk kan worden geconcludeerd dat de vogel in winterkleed was. Exemplaren in zomerkleed zijn iets donkerder van uiterlijk (cf Dutch Birding 17 (5), voorplaat, 1995).

Dit betrof het eerste geval van Izabeltapuit voor Nederland. Voor verspreiding en voorkomen van deze soort in West-Europa zij verwezen naar Corso et al (1997).

Summary

ISABELLINE WHEATEAR AT MAASVLAKTE IN OCTOBER-NOVEMBER 1996 On 21 October 1996, an Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* was discovered at the Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands. It was seen by c. 50 birders on the same day and by several 100s during its prolonged stay; it was last seen on 8 November. After its first day, it became very obliging and was studied and photographed in great detail.

The identification was based on the overall pale sandy plumage, lacking strong contrasts (except for the conspicuous and isolated dark alula); large size with relatively large head, full belly and short tail; relatively large bill; isabelline-coloured rump; pure white underwing-coverts; short primary projection, with five primary tips visible beyond the longest tertial; and largely black tail with reduced white at the bases of the outer rectrices. The supercilium was whitish to pale buff and most prominent in front of the eye. The tail was very frequently 'pumped' downwards and normally did not touch the ground. The wing-tip reached as far as the longest undertail-coverts.

This was the first record of Isabelline Wheatear for the Netherlands. The species is a very rare vagrant to north-western Europe, with c 30 records, mostly in autumn and, more rarely, in spring.

Verwijzingen

- van Boheemen, E 1993. Afwijkende Tapuit op Schiermonnikoog in augustus 1991. Dutch Birding 15: 66-67.
- Corso, A 1997. Variability of identification characters of Isabelline Wheatear. Dutch Birding 19: 153-165.
- Corso, A, Ientile, R & Iapichino, C 1997. Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996. Dutch

- Birding 19: 187-189.
- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Delin, H & Svensson, L 1992. Vogelatlas van de Europese vogels. Baarn.
- Harris, A, Shrihai, H & Christie, D 1996. The Macmillan birder's guide to European and Middle Eastern birds. Londen.
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.

Wouter J M Dijkman, Prinsenlaan 45C, 3442 CB, Woerden, Nederland
Jan W Maas, Lekoord 66, 3448 VT, Woerden, Nederland

Grijze Strandloper bij Lepelaarsplassen in juli 1996

Op 18 juli 1996 besloot ik na een cursus van mijn bedrijf in Utrecht, Utrecht, nog een paar uur vogels te gaan kijken in Flevoland. Langs de Oostvaardersdijk ter hoogte van hectometerpaal 10.5 was de vorige dag volgens de Dutch Birding-vogellijn een Gestreepte Strandloper *Calidris melanotos* gemeld. Ik besloot daarom op deze plek te beginnen en al vogelend langs de dijk mijn weg terug naar het zuiden te vervolgen.

Al speurend over de kleine slijkstukjes in de hier nieuw aangelegde natuurzone viel mijn oog omstreeks 17:00 op een groepje van drie strandlopers. Twee van hen werden door mij gemakkelijk als adulte Kleine Strandloper *C minuta* gedermineerd. De derde was echter afwijkend en viel voornamelijk op door het iets grotere postuur en grijze uiterlijk, waarbij warmbruine kleuren op de bovendelen totaal ontbraken. De vogels liepen op een afstand van nog geen 40 m en hierdoor vielen mij al gauw de gewebde tenen van de afwijkende strandloper op. Na van de schrik bekomen te zijn besefte ik met een Grijze Strandloper *C pusilla* van doen te hebben.

Ik besloot om via het semafoonsysteem andere vogelaars te waarschuwen. Tijdens het wachten op versterking vlogen de drie vogels plotseling op en verdwenen naar de nabijgelegen Lepelaarsplassen. Gelukkig vond ik ze op deze plek na een korte zoekactie terug en konden Hans ter Haar en Arnold Veen de vogel in kwestie hier op een afstand van ongeveer 75 m kort observeren. Hierna vlogen de vogels weer terug naar hecto-

meterpaal 10.5 en werd de Grijze Strandloper tot donker door c 75 mensen mooi waargenomen maar door het donkere weer slechts matig gefotografeerd. De volgende dag verbleef de vogel weer in de Lepelaarsplassen, waar hij tot ongeveer 20:00 is gezien. Hierna is hij niet meer waargenomen.

Beschrijving

ALGEMENE INDRUK Kleine grijze strandloper zonder spoor van bruin in verenkleed.

GROOTTE & BOUW Iets groter dan aanwezige Kleine Strandlopers. Hoger op poten dan Kleine en zonder kenmerkend 'stierennek-uitertijk' van Kleine. Handpenprojectie zeer kort, korter dan bij Kleine, vogel 'stomp' uiterlijk gevend. Poot vrij lang en dik, dikker dan bij Kleine Strandloper. Tussen tenen smalle webjes goed zichtbaar, vooral wanneer op droge harde grond staand op poot half opgetrokken. Webjes ook van achter zichtbaar bij optrekken van poot. Snavel vrij lang, langer dan bij Kleine, ietwat gebogen, dik met 'hoge' basis en stompere punt dan bij Kleine.

KOP Kruin donkergrijs gestreept, vrij donker vergeleken met Kleine. Wenkbrauwstreep wit, vrij opvallend. Teugel donker. Oorvlek donker, opvallend in vergelijking met Kleine. Keel wit.

BOVENDELEN Nek en mantel opvallend donker gestreept, met donkergrijze 'scherpe' streepjes. Op mantel enkele lichtere banen tonend maar geen 'snipstrepen' zoals bij Kleine. Stuit wit met donkere baan over midden, zoals bij Bonte Strandloper *C alpina*.

ONDERDELEN Borst gestreept, op zijborst meest intens met enkele scherpe donkere puntige vlekjes, waarvan sommige op voorflank doorlopend. Borst met ietwat grijs was. Overige onderdelen geheel wit.

VLEUGEL Dekveren met zeer opvallend donker vrij puntig centrum met lichtgrijze rand. Enkele dekveren met donker ankervormig centrum. Enkele kleine vleu-

Grijze Strandloper bij Lepelaarsplassen in juli 1996

geldekveren al doorgeruid naar winterkleed, geheel lichtgrijs met grijswitte zoom. Tertiaals met lichter grijs centrum dan grote dekveren en met grijswitte zoom. Handpennen donker. In vlucht smalle witte vleugels-treep zichtbaar.

STAART Grijs, vooral in vlucht zichtbaar.

NAAKTE DELEN Poot geheel zwart. Snavel zwart. Oog zwart.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Vaak wat rustiger foeragerend dan Kleine, maar verschil aanvankelijk niet opvallend; vooral later op avond verschil in foerageren duidelijk.

Determinatie

De kleine webjes tussen de tenen sluiten bijna alle andere *Calidris*-strandlopers uit; alleen Alaskastrandloper *C mauri* vertoont dit kenmerk ook. Omdat het om een adulte vogel ging (te zien aan de rommelige, gesleten dekveren) kon deze soort door het ontbreken van de steenrode schouderveren, kruin en oorstreek, de minder zwaar gestreepte borst en flanken en de stompe snavelpunt worden uitgesloten. Alaskastrandloper mist ook de puntige donkere centra van de dekveren (Jonsson & Grant 1984, Hayman et al 1986).

Deze waarneming betekende het tweede geval van Grijze Strandloper voor Nederland. Het eerste betrof een vogel op 12-13 juni 1989, eveneens langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, nabij hectometerpaal 23.5 (van der Veen 1991). Die vogel werd door c 100 mensen gezien maar bleef op grotere afstand (75-200 m) en kon niet worden gefotografeerd; bij een aantal mensen leeft twijfel over de juistheid van de determinatie van deze vogel danwel de 'aanvaardbaarheid' (cf

van der Laan 1992, Scharringa & Wassink 1992). Bij de vogel van 1996 bleek dat de gewebde tenen op een afstand van 75 m onder gunstige omstandigheden nog zichtbaar zijn, zeker als de vogel direct te vergelijken is met Kleine Strandloper. De kenmerkende dekveren met donker centrum en grijze zoom en het ontbreken van bruin in het verenkleed kunnen bij adulte vogels op grote afstand goed helpen bij de determinatie.

In 1996-97 is door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) besloten dat er voldoende aanleiding was voor herbeoordeling van het geval uit 1989. Deze herbeoordeling heeft bekrachtigd dat het geval uit 1989 nog steeds aanvaardbaar is en derhalve als eerste geval voor Nederland blijft staan. De ervaringen met de in dit artikel beschreven vogel uit 1996, die regelmatig onder zeer vergelijkbare omstandigheden als in 1989 geobserveerd werd, hebben bijgedragen aan de positieve uitkomst van deze herbeoordeling.

Op 16 juli 1997 werd een adulte vogel gezien in het Wagejot op Texel, Noord-Holland. Diezelfde avond werd eveneens een adulte gemeld langs de Oostvaardersdijk, op dezelfde plek waar de vogel in 1996 verbleef. Op 23 juli bleek deze vogel nog aanwezig en werd op 26 juli voor het laatst gezien. Op 3 augustus 1997 bevond zich een adulte bij Julianadorp, Noord-Holland. Indien aanvaard betekenen deze waarnemingen het derde tot en met vijfde geval, waarbij aangekend kan worden dat het langs de Oostvaardersdijk om de terugkerende vogel van 1996 zou kunnen gaan.

Summary

SEMIPALMATED SANDPIPER AT LEPELAARSPLENNEN IN JULY 1996 On 18-19 July 1996, an adult Semipalmated Sandpiper *Calidris pusilla* was present in a recently created wetland area along Oostvaardersdijk near Lepelaarsplassen, Flevoland. The bird was mostly seen together with two Little Stints *C minuta*. It was observed from a distance down to c 40 m, from which the semipalmations between the toes were clearly visible, excluding all other *Calidris*-species, except Western Sandpiper *C mauri*. Since the bird was in adult summer plumage (indicated by the 'untidy' and worn feathers on mantle and scapulars) the lack of rufous coloration on scapulars, crown and ear-coverts as well as the blunt-tipped bill and less heavily streaked breast ruled out Western. Western also lacks the pointed dark centres to the scapulars.

This was the second record of Semipalmated Sandpiper for the Netherlands. The first was also present along Oostvaardersdijk, 13 km to the north, on 12-13 June 1989 (van der Veen 1991). The latter bird could not be photographed due to the distance of 75-200 m;

195 Grijze Strandloper / Semipalmated Sandpiper *Calidris pusilla*, adult, Oostvaardersdijk, Lepelaarsplassen, Flevoland, 19 juli 1996 (Arnoud B van den Berg)

its acceptance was disputed by van der Laan (1992) and Scharringa & Wassink (1992). The 1989 record was recently revised by the Dutch rarities committee (CDNA) and was still found acceptable as the first for the Netherlands. The experience with largely similar observation conditions of the 1996 record compared with the 1989 record influenced this decision.

On 16 July 1997, an adult bird was seen at Wagejot, Texel, Noord-Holland. On 16 and 23-26 July 1997, an adult was present along Oostvaardersdijk, on the same spot where the 1996 bird had been staying. On 3 August 1997, an adult was present near Julianadorp, Noord-Holland. If accepted, these would be the third to fifth record. The bird at Oostvaardersdijk, however, might have been the returning bird of 1996.

Verwijzingen

- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Londen.
- van der Laan, J 1992. Grijze Strandloper in Oostvaardersplassen in juni 1989. Dutch Birding 14: 225-226.
- Jonsson, L & Grant, P J 1984. Identification of stints and peeps. Br Birds 77: 293-315.
- Scharringa, J & Wassink, A 1992. Grijze Strandloper in Oostvaardersplassen in juni 1989. Dutch Birding 14: 226-227.
- van der Veen, L 1991. Grijze Strandloper in Oostvaardersplassen in juni 1989. Dutch Birding 13: 83-85.

Max Berlijn, Wilhelminastraat 9, 6285 AS Epen, Nederland

Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996

Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* breeds in Bulgaria, northern Greece, Turkey, the Middle East (Iran, Iraq (probably), Israel, Jordan, Lebanon and Syria), the Caucasus region and south-eastern Russia, east to north-eastern China, and southern Siberia. It has also bred occasionally in Romania (at least in 1975 and 1978) (Cramp 1988, Corso 1994, Mitchell & Young 1997).

In the Western Palearctic, outside the breeding and regular passage range, it is a very rare vagrant which has at least been recorded in Britain (10), Canary Islands (1), Denmark (1), Finland (7), France (6), Hungary (2), Ireland (1), the Netherlands (1), Norway (1), Poland (2), Sweden (3) and Ukraine (5) (Cramp 1988, Corso 1994, Gantlett 1994, 1995, Dijkstra & Maas 1997).

So, the total number of extralimital records in this region is only c 39, the first of which was in November 1887 in Britain. The best months are September (9 records) and October (9), followed by April (7); the best years were 1977, 1984 and 1994 (4 records), followed by 1988, 1990 and 1993 (3).

In Italy, Isabelline Wheatear is a scarce but regular passage migrant with 191 records up to 1995, most of which from Sicily (183, 175 of these in south-eastern Sicily), and others from southern Italy (5), central Italy (2) and northern Italy (1); the first record was in 1971 on Capri Island. The record total in one year so far was 59 during spring 1995 in south-eastern Sicily (Corso 1995, Corso in press). In contrast to the European extralimital records, there are only four autumn records; all others are from late February to early April.

TABLE 1 Characteristics of influx of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* in Sicily, Italy, in March 1996

Total number of observations		118
Total number of individuals		81 (+2 dead)
Average number of observations per day (18 dates)		6.5 (min-max 1-24)
Average number of individuals per day (10 dates)		8.1 (min-max 1-23)
Maximum presence		28 days
Occurrence of individuals in three 10-day periods in March	1st	63 (77.7 %)
	2nd	16 (19.7%)
	3rd	2 (2.4%)
Distance from sea	'0 m'	(98.0 %)
	10 km	(2.0 %)
Foraging	on sandy beach	(10.6 %)
	on rock coast	(89.8 %)

Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996

FIGURE 1 Numbers of individuals occurring during influx of Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* in southern Sicily, Italy, in March 1996

In March 1996, an astonishing number of 83 Isabelline Wheatears was recorded in Sicily. During this period many data were collected, the most significant of which are presented in table 1. The influx was preceded by strong winds from the south-west, characterized by the presence of typical red desert sands. The area affected by the influx was the coastal region of south-eastern Sicily, from the area just south of Catania (four records) to the extreme south-eastern area near Pachino (nine records), with the remaining records roughly in between Siracusa and Pachino. The first birds arrived on 1 March. There were three peaks in occurrence: 2 March with 20 individuals, 3 March with 23 (20 of which together in a single area) and 16 March with 11 (figure 1). The last bird arrived in the area on 24 March, while the last bird observed remained in the area until 29 March. The actual number of birds involved was 81 on 10 dates (plus two found dead), with an average of 8.1 birds per day. Interestingly, contrary to all other years, three birds remained in the area for 20, 25 and 28 days, respectively, while the previous longest stay was only three days; in table 1, some further data are shown.

Nearly all the birds were observed along the sea coast, with only 2% at 10 km inland. More birds than in all other years were recorded in southern parts of the area involved, far from Siracusa, where most birds were observed in the previous years. As a rule, the birds were observed in open areas, with 85% of the birds in vegetation with a height between 5 cm and 1 m, and 15% in vegetation between 1 m and 3 m. With regard to the habitat choice for foraging, 89.8% of the birds used the rock coast, hunting on rocks or around the lower vegetation, while only 10.6% used the beach, catching prey running on the sand. The habitat selected is typical of the species (Cramp 1988), but there are no specific references to the foraging habitats used, most of the available literature dealing only with hunting methods and foraging behaviour.

In conclusion, the spring 1996 passage represents the largest influx of Isabelline Wheatear into Italy.

We are grateful to Daniele Aliffi, Valerio Cappello, Andrea Ciaccio, Giorgio Testolino and members of the Gruppo Siracusano Ricerche Ornitologiche (GSRO) for their help with the observations, and to Arnoud van den Berg,

Gonçalo Elias, Ricard Gutiérrez, Dominic Mitchell, Peter Robinson and Steve Young for their reply to our inquiries.

References

- Corso, A 1994. Stato e identificazione del Culbianco Isabellino, *Oenanthe isabellina*. Riv Ital di Bird-watching 2: 9-21.
Corso, A 1995. Il Culbianco isabellino *Oenanthe isabellina*: migrazione e status in Italia. Avocetta 19: 83.
Corso, A in press. Il maggior numero di Culbianco isa-

- bellino in Italia. Avocetta.
Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Dijksman, W J M & Maas, J W 1997. Izabeltapuit op Maasvlakte in oktober-november 1996. Dutch Birding 19: 182-185.
Gantlett, S 1994. 1993: the Western Palearctic year. Birding World 7: 24-37.
Gantlett, S 1995. 1994: the Western Palearctic year. Birding World 8: 22-39.
Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. London.

Andrea Corso, c/o GSRO, Via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy
Renzo Ientile, Via Grottasanta, 61, 96100 Siracusa, Italy
Carmelo Iapichino, Viale Teracati, 73, 96100 Siracusa, Italy

Head pattern of Blyth's Pipit

The photographs of the Blyth's Pipit *Anthus godlewskii* on Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, in September 1996 (Birding World 9: 403, 1996, 10: 28, 1997; Dutch Birding 18: 264, plate 246-247, 1996; Limicola 10: 333, 1996, 11: 107, 112, 118, 1997; Ornithol Jahresber Helgoland 7: 44-45, 1997) are surely the best of this species

ever published. They illustrate clearly some of the features that are generally considered diagnostic for the species in autumn: the 'small-pipit'-like impression, the short and fine-tipped bill, the short tail, relative to the length of the tertials, and the shape of the dark centres to the moulted inner median coverts.

During recent research on the species, in preparation for some illustrations, I found one

FIGURE 1 Typical head pattern of Blyth's Pipit / Mongoolse Pieper *Anthus godlewskii* (left) and Richard's Pipit / Grote Pieper *A richardi* (Brian Small). Note short pointed bill and weak supercilium in front and behind eye in Blyth's; and stronger bill and broad supercilium, sometimes streaked lightly at rear, in Richard's

feature of the head pattern which is not described in the (English) literature, but which I have noticed in the field and is visible in these photographs (and others I have examined): the supercilium. Alström (1988) – and I suspect repeated by Bradshaw (1994) – describes the supercilium as less prominent, but in terms of being reduced in front of the eye. Although this is the case, sometimes, I feel that it is much more restricted actually behind the eye, contrasting with and obscured by quite heavy streaking on the rear supercilium. In comparison, Richard's Pipit *A richardi* has a prominent posterior supercilium which reaches further back above the ear-coverts, although it may be lightly streaked towards the rear (cf figure 1).

To check this feature, one may examine the photographs of Blyth's Pipit in van den Berg et al (1993, plate 124, 126 and 129-130). The short supercilium *behind* the eye is a notable aspect of the heads of all three birds. However, one may also look at the photographs in Heard (1990), and it appears that not all accepted Blyth's Pipits show such a restricted supercilium behind the eye. Caution, as always, needs to be used not to apply this feature on its own.

The weak rear supercilium gives a unique look to the head of Blyth's Pipit, to me at first glance similar to but actually quite unlike Richard's

Pipit. Bradshaw (1994) alluded to the head of Blyth's being like that of Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*, and I feel that it is this feature that gives such an appearance – the crown feathers of Short-toed Lark sometimes hang over the rear of the supercilium. The photographs published in Bradshaw (1994) of a Blyth's in May do indeed show a 'reduced' supercilium, but behind the eye and not in front.

Most illustrations of Blyth's Pipit are still relatively inadequate, with the head pattern emphasizing the 'Richard's look' – although Jonsson (1992) does show the short supercilium behind the eye. The strength of the supercilium may be, I feel, another feature helpful to observers in noticing something different about a 'funny Richard's Pipit'.

References

- Alström, P 1988. Identification of Blyth's Pipit. *Birding World* 1: 268-272.
van den Berg, A B, van Ree, L & Roselaar C S 1993. Mongoolse Pieper te Westerschouwen in november 1983. *Dutch Birding* 15: 198-206.
Bradshaw, C 1994. Blyth's Pipit identification. *Br Birds* 87: 136-142.
Heard, C 1990. Blyth's Pipit in Cornwall. *Birding World* 3: 375-378.
Jonsson, L 1992. *Birds of Europe with North Africa and the Middle East*. London.

Brian Small, 20 Willow Green, Worlingworth, Woodbridge, Suffolk IP13 7LP, UK

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Second round

Plates V-VIII represent the four mystery birds of the second round. Please, carefully study the rules below and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

- by e-mail to d.s.kok@stud.chem.ruu.nl (a confirmation of arrival will be sent)
- by Internet via the home-page of the Dutch Birding Association, <http://www.mebweb.nl/DutchBirding>
Entries for the second round have to arrive by **31 October 1997**. From those entrants having identified most of these four mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of *Rare birds in Britain and*

Ireland – a photographic record by Keith Vinicombe & David Cottridge, donated by HarperCollins Publishers. A pair of Swarovski 8x20B Century binoculars, donated by Swarovski Benelux, will be awarded to the overall winner at the end of the competition (three rounds).

Rules

Only subscribers to Dutch Birding are eligible to enter. Excluded from entry are members of the editorial boards of Dutch Birding. Photographers whose work is used in the competition (both as mystery birds or other photographs accompanying the solutions) are excluded from entry in the round(s) in which their work is used.

For each round only one entry per person is accepted (the first received). Entries have to arrive by the closing date stated. The Dutch

Birding Association cannot be held responsible for possible non-receipt or loss of entries.

All species in the photographs have been recorded (or reliably reported) in the Western Palearctic as defined in *Birds of the Western Palearctic* (BWP). Hybrids will not be featured.

Each mystery bird must be identified at the level of species. In this competition, decisions of the Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) are followed (see, for example, Dutch Birding 19: 21-28, 1997).

In the case of any dispute concerning the identity of a bird, the decision of the editorial board of Dutch Birding will be binding on all parties.

The winner will be the entrant who has correctly identified most mystery photographs during the competition (three rounds). In the case of joint winners, one winner will be drawn.

Diederik Kok, Blazer 9, 3448 WD Woerden, Netherlands
Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands

Trends in systematics

Species limits in flamingos, with comments on lack of consensus in taxonomy

Despite wide interest in the biology and evolution of flamingos, understanding the relationships of flamingos *Phoenicopterus* remains a major unresolved issue in avian systematics. The majority of studies have concerned the systematic position of flamingos as a group but very little has been published about species limits and relationships among flamingos. At the level of species, consensus among avian taxonomists seems elusive, a situation resulting from differences in species concepts as well as variations in the application of species concepts. On the basis of the Biological Species Concept (BSC), at least three different taxonomic treatments have been proposed for the flamingos. (Three species, Lesser *P minor*, Andean *P andinus* and Puna Flamingo *P jamesi* are indisputed and are not further discussed here.) Some workers recognized Greater *P roseus* and Caribbean Flamingo *P ruber* as separate species (eg, Allan 1956, Morony et al 1975, Sibley 1996), whereas others grouped them as 'subspecies' of a polytypic species (eg, Vaurie 1965, del Hoyo et al 1992, Inskipp et al 1996). Niethammer (1953) and Eck (1996) included Chilean *P chilensis*, Greater and Caribbean Flamingo in a single polytypic species. Thus, after several decades there still appears to be a lack of consensus about species limits in flamingos. This paper aims to provide 1 an overview of the differences of the three taxa; 2 a review of how the criteria of reproductive isolation (BSC) and diagnosability (PSC) are applied to flamingos; and 3 a discussion of how both species concepts affect taxonomic stability at the level of species.

Differentiation of taxa

Chilean, Greater and Caribbean Flamingo are well-marked taxa which show consistent differences in plumage coloration and pattern and coloration of bill and legs (eg, van den Berg 1987, Treep 1994), and have different displays and vocalizations (Studer-Thiersch 1964, 1974, 1975). Plumage colour of each form is distinct. Chilean Flamingo is pink-coloured, most prominently on lower neck and breast. Greater Flamingo is predominantly white, often with a

pale pinkish hue on neck. In contrast, Caribbean Flamingo is mainly pinkish orange, including head, neck and underparts. In all taxa considered here, the intensity of coloration may depend on food and season. If intake of carotenoids, which are synthesized by algae and other organisms, is reduced, plumages may be less intensely coloured (del Hoyo et al 1992). During the courtship period, plumages are generally slightly more intensely coloured (Flamingo Nieuwsbrief 1: 8, 1996). In Chilean Flamingo, the bill is whitish or cream-white with the black on the bill tip extending below the nostril (figure 1). In Greater Flamingo, the basal part of the bill, as well as the bare skin bordering it, is relatively dark pink. The black on the bill tip is less extensive than in other species. On the upper mandible, the black does not extend beyond the ventral curvature. The bill of Caribbean Flamingo differs from the other taxa in having a pale orange-red base and an extensive black bill tip which does not extend below the nostril. The bare skin bordering the bill is contrastingly pale (plate 198). The legs of Chilean Flamingo are grey-green, with the knee, heel and webs red (plate 199). In both Greater and Caribbean Flamingo, the legs, including the knee, heel and webs, are pink to dark pink (plates 197-198). Chilean Flamingo also differs from Greater and Caribbean Flamingo in size and structure. The total length (ie, bill to tail) of Greater and Caribbean Flamingo is 120-145 cm, whereas Chilean Flamingo measures only 105 cm. Compared with both Greater and Caribbean Flamingo, Chilean Flamingo has a shorter, thicker neck and shorter legs.

Detailed studies of group displays of captive flamingos, conducted by Adelheid Studer-Thiersch in Basel Zoo, Switzerland, indicate that at several stages of the display the three taxa attain different postures of head, neck, body and wings (Studer-Thiersch 1964, 1974, 1975). Calls given during the introductory phase of the group display also differ among the three forms (Studer-Thiersch 1974). Calls of Greater Flamingo are short and bi-syllabic. In Chilean and Caribbean Flamingo, calls consist of three syllables; however, in Chilean Flamingo calls are short and raw whereas in Caribbean Flamingo they are more drawn out.

On account of their slightly paler plumage and smaller size, and their tendency to live in small

FIGURE 1 Heads of Greater Flamingo / Flamingo *Phoenicopterus roseus* (upper), Caribbean Flamingo / Caribbea Flamingo *P. ruber* (middle) and Chilean Flamingo / Chileense Flamingo *P. chilensis* (lower) (Karel A Mauer)

groups, Caribbean Flamingos of the isolated Galápagos Islands population have been separated under the name '*glyphorhynchus*', but are no longer considered as a separate taxon (del Hoyo et al 1992).

Application of species concepts

Comparisons of species concepts are complicated by the fact that there are several versions of both biological (Mayr 1982, Barton & Hewitt 1985) and phylogenetic species concepts (Cracraft 1983, de Queiroz & Donoghue 1988). The present discussion will be restricted to Mayr's version of the BSC and Cracraft's version of the PSC because in ornithology these are found to be most useful. According to Mayr (1982), populations are recognized as species if they are

'reproductively isolated' or, put another way, if 'they do not fuse into a single population'. Phylogenetic species concepts emphasize that species are 'basal evolutionary units' but differ in the way these units are recognized. In the original version of the PSC (Cracraft 1983), species must be diagnosable by unique combinations of character states. The main difference between a BSC and a PSC is that the former requires an emphasis on variation that is considered of importance for reproductive isolation, whereas a PSC would focus attention on all aspects of variation, including those affecting reproductive isolation (Cracraft 1989).

Because Chilean, Greater and Caribbean Flamingo have well-separated breeding ranges, there are no opportunities for them to interbreed under natural circumstances and, as a consequence, no opportunities for taxonomists to establish whether they are 'reproductively isolated'. In applying the BSC to such allopatric forms, the degree of differentiation has to be evaluated as an indication of the level of reproductive isolation when they would ever come in contact. However, no explicit hypothesis about the level of reproductive isolation has been proposed and published evidence still leaves ample room for multiple interpretations.

Studer-Thiersch (1964, 1974, 1975) argued that the different degree of differences in the group display of the three forms does not justify giving them all the same rank. She suggested that the distinct display of Chilean Flamingo precludes the lumping of this form with the other two in a single, widespread species. However, in her opinion Greater and Caribbean Flamingo are better lumped because this would correspond best to the similarity of their displays, bill proportions and colour of legs. Clearly, Studer-Thiersch's main concern was the representation of levels of divergence, rather than 'reproductive isolation'. Studer-Thiersch may be right in grouping Greater and Caribbean Flamingo and separating Chilean Flamingo on account of their evolutionary relationships but it is not clear whether this division also corresponds to reproductive barriers, as required by the BSC. In other words, Greater and Caribbean Flamingo may be each other's closest relative but hybridization under natural circumstances may be considerably reduced by differences in plumage, bill, behaviour and vocalizations.

In the colony of Greater Flamingo in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, Cezilly & Johnson (1992) noted mixed pairs with both

196 Greater Flamingo / Flamingo *Phoenicopterus roseus*, juvenile, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, 9 September 1994 (*Arnoud B van den Berg*) **197** Greater Flamingos / Flamingo's *Phoenicopterus roseus*, adult and immature, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, 10 September 1994 (*Arnoud B van den Berg*) **198** Caribbean Flamingo / Caribische Flamingo *Phoenicopterus ruber*, adult, in captivity, Wassenaar, Zuid-Holland, Netherlands, 25 November 1985 (*Arnoud B van den Berg*) **199** Chilean Flamingo / Chileense Flamingo *Phoenicopterus chilensis*, adult, in captivity, Wassenaar, Zuid-Holland, Netherlands, 25 November 1985 (*Arnoud B van den Berg*)

200 Greater Flamingos / Flamingo's *Phoenicopterus roseus*, adult, Camargue, Bouches-du-Rhône, France, July 1988 (René Pop)

(escaped) Chilean and Caribbean Flamingo. A mixed pair of Chilean and Greater Flamingo nested in 1989 but breeding success is not known. Adult hybrids of Chilean and Greater Flamingo have been observed in France and Spain (Cezilly & Johnson 1992). Recently, free-living Chilean and Greater Flamingo formed a mixed breeding colony at Zwillbrocker Venn, Nordrhein-Westfalen, Germany, near the Dutch border (Treep 1991, 1994). In 1993-94, the colony contained 13-18 pairs of Chilean and 2-6 pairs of Greater Flamingo (Lensink 1996). In both years, one mixed pair of Chilean and Greater Flamingo nested, raising one hybrid young (Lensink 1996). Hybrids of Chilean and Greater Flamingo may reach adulthood (Cezilly & Johnson 1992) and are fertile (Joop Treep pers comm).

In the taxonomic literature, reports of hybridization and backcrossing without impaired fertility are often regarded as 'proof' that the relevant taxa are conspecific. There are two reasons for not rushing to such a conclusion. Firstly, occasional hybridization does not imply that individuals mate at random and that hybrids have normal fitness. Hybrids may experience con-

siderable difficulty in attracting mates even if fertility does not seem to be impaired. Secondly, observations of hybridization may not form a reliable indication of the level of reproductive isolation. It is well-known that in places where conspecific partners are rare or not available, hybridization is more frequent (eg, Rohwer 1972). The relationship between the availability of conspecific mates and hybridization is known as 'Hubbs' principle' (Grant & Grant 1997). All reports of hybridization in flamingos come from areas where one or more forms are rare. Significantly, male Greater Flamingos which attempted to copulate with Chilean Flamingos in the Camargue colony were unsuccessful in establishing pair bonds with females of their own species (Cezilly & Johnson 1992). Thus, observations of hybridization in flamingos may reveal very little about the level of reproductive isolation. Based on present knowledge, it is not clear if the observed differences in plumage, bare parts, display behaviour and vocalizations are sufficient to prevent the complete fusion of some or all of these forms under natural circumstances.

Studies of feather lice were summarized by Clay (1975), who pointed out that, in general,

related birds are parasitized by related species of lice. Because Chilean, Greater and Caribbean Flamingo have different species of head lice *Anatocetus*, Clay (1975) suggested that each flamingo should perhaps be given specific rank. In my opinion, the feather lice data only suggest that the three flamingos have been geographically isolated for some time, something we already knew; they are not informative about the level of differentiation and reproductive isolation of flamingos. Moreover, the use of feather lice in avian taxonomy carries the questionable assumption that species limits are well-known in feather lice or, at least, better known than in birds.

Various attempts have been made to operationalize the 'diagnosability' criterion of the PSC (eg, Cracraft 1983, Nixon & Wheeler 1990). Diagnosability of phylogenetic species may be based on any intrinsic attribute, either morphological, molecular, ethological or a combination of these, and refers to fixed character states. In recent years, the importance of multiple lines of evidence was stressed by Davis & Nixon (1992) and Zink & McKittrick (1995). This emphasis on multiple evidence is justified because phylogenetic species have always been construed as 'independent evolutionary units'. If taxa have had an independent evolutionary history, differentiation may have occurred in several characters. Chilean, Greater and Caribbean Flamingo are diagnosable by multiple, independent lines of evidence and may, therefore, be recognized as separate phylogenetic species (cf Hazevoet 1995, Sangster et al 1997). Thus, species limits according to the PSC coincide with the three basal taxa in the complex.

Stability and consensus in taxonomy

Species lists are currently unstable due to 1 the 'splitting' of species, ie, the recognition that (polytypic) species actually consist of two or more distinct species, and 2 a lack of consensus on whether basal taxa should be ranked at the level of species or subspecies. The first factor results in instability of species lists over time but does not necessarily lead to (prolonged) disagreement among taxonomists. American *Pluvialis dominicus* and Pacific Golden Plover *P. fulva* represent an example of this kind of instability; before 1983 they were universally lumped into a single species but after 1987 they are generally accepted as separate species. The second factor reflects the existence of different taxonomic treatments at the same time. Flamingos represent an example of this second kind of instability.

Some have been concerned that implementation of the PSC would result in many decades or even centuries of instability of species lists (eg, Collar 1997). Collar (1997) believed that the PSC can offer no finality or stability because phylogenetic species run the permanent risk of not representing basal taxa. The possibility of identifying further species, however, is not exclusive to the PSC. In the past two decades, several 100s of taxa have become recognized as species based on the BSC (eg, Knox 1991). Because knowledge is never complete, it seems unrealistic to require 'finality or stability' from any species concept. In fact, rather than a positive sign, stability may be an indication that nothing new is being learned. Conversely, change of species limits may be viewed as evidence of an increasing knowledge of basal taxa. The main reason why the BSC may appear to have had a stabilizing effect on species lists is that taxa are customarily lumped if detailed information about the level of reproductive isolation is not available. Thus, even if current taxonomic lists are 'stable' this cannot be attributed to some intrinsic quality of the BSC. It more likely reflects a lack of knowledge about reproductive isolation.

Clearly, the convention that taxa should be lumped if evidence for reproductive isolation is absent has not been consistently applied. In many species complexes, several alternative treatments have been proposed, resulting in various numbers of species being recognized at the same time (eg, flamingos, darters *Anhinga*, ibises *Threskiornis*). With few exceptions, most of these treatments provoked very little discussion. The lack of consensus about the rank of flamingos is particularly regrettable because taxonomists agreed that Chilean, Greater and Caribbean Flamingo represent separate taxa. In such cases, the PSC is more likely to establish consensus because phylogenetic species coincide with the less controversial basal taxa.

References

- Allen, R P 1956. The flamingos: their life history and survival. Res Rep Nat Audubon Soc 5.
- Barton, N H & Hewitt, G M 1985. Analysis of hybrid zones. Annu Rev Ecol Syst 16: 113-148.
- van den Berg, A B 1987. Voorkomen, herkenning en status van flamingo's in Nederland. Dutch Birding 9: 2-7.
- Cezilly, F & Johnson, AR 1992. Exotic flamingos in the western Mediterranean region: a case for concern? Colon Waterbirds 15: 261-263.
- Clay, T 1975. Feather lice. In: Kear, J & Duplax-Hall, N (editors), Flamingos, Berkhamsted, pp 159-161.

- Collar, N J 1997. Taxonomy and conservation: chicken and egg. *Bull Br Ornithol Club* 117: 122-136.
- Cracraft, J 1983. Species concepts and speciation analysis. *Curr Ornithol* 3: 159-187.
- Cracraft, J 1989. Speciation and its ontology: the empirical consequences of alternative species concepts for understanding patterns and processes of speciation. In: Otte, D & Endler, J A (editors), *Speciation and its consequences*, Sunderland, pp 28-59.
- Davis, J I & Nixon, K C 1992. Populations, genetic variation, and the delimitation of phylogenetic species. *Syst Biol* 41: 421-435.
- Eck, S 1996. Die palaearktischen Vögel – Geospecies und Biospecies. *Zool Abhandl Staatl Mus Tierk Dresden* 49 Suppl: 1-103.
- Grant, P R & Grant, B R 1997. Hybridization, sexual imprinting, and mate choice. *Am Nat* 149: 1-28.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde Islands. *Tring*.
- del Hoyo, J, Elliot, A & Sargatal, J (editors) 1992. *Handbook of the birds of the world 1*. Barcelona.
- Inskipp, T, Lindsey, N & Duckworth, W 1996. An annotated checklist of the birds of the Oriental region. Sandy.
- Knox, A G 1991. The new order in ornithology? A special double review. *Birding World* 4: 214-221.
- Lensink, R 1996. De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna; verleden, heden en toekomst. *Limosa* 69: 103-130.
- Mayr, E 1982. *The growth of biological thought*. Cambridge, Mass.
- Morony, J J, Bock, W J & Farrand, J 1975. *Reference list of the birds of the world*. New York.
- Niethammer, G 1953. *Zur Vogelwelt Boliviens*. Bonn *Zool Beitr* 4: 195-303.
- Nixon, K C & Wheeler, Q D 1990. An amplification of the phylogenetic species concept. *Cladistics* 6: 211-233.
- de Queiroz, K & Donoghue, M J 1988. Phylogenetic systematics and the species problem. *Cladistics* 4: 317-338.
- Rohwer, S A 1972. A multivariate assessment of interbreeding between the meadowlarks, *Sturnella*. *Syst Zool* 21: 313-338.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1997. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977-97. *Dutch Birding* 19: 21-28.
- Sibley, C G 1996. *Birds of the world*. Version 2.0. Cincinnati.
- Studer-Thiersch, A 1964. Balzverhalten und Systematik der Gattung *Phoenicopterus*. *Ornithol Beob* 61: 99-102.
- Studer-Thiersch, A 1974. Die Balz der Flamingogattung *Phoenicopterus* unter Besonderer Berücksichtigung von *Ph. ruber roseus*. *Z Tierpsychol* 36: 212-266.
- Studer-Thiersch, A 1975. Group display in *Phoenicopterus*. In: Kear, J & Duplaix-Hall, N (editors), *Flamingos*, Berkhamsted, pp 150-158.
- Treep, J 1991. Zomerverblijf van in Nederland gesignaleerde Flamingo's. *Dutch Birding* 13: 17.
- Treep, J 1994. Zijn flamingo's *Phoenicoptera* blijven tjes in Nederlandse wateren? *Vogeljaar* 42: 208-217.
- Vaurie, C 1965. *The birds of the Palearctic fauna*. Non-Passeriformes. London.
- Zink, R M & McKittrick, M C 1995. The debate over species concepts and its implications for ornithology. *Auk* 112: 701-719.

George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recensies

TIM INSKIPP, NIGEL LINDSEY & WILLIAM DUCKWORTH 1996. *An annotated checklist of the birds of the Oriental region*. Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire SG19 2DL, UK. 294 pp. ISBN 0-9529545-0-8. GBP 9.95.

Although a – very vaguely outlined – box is provided with each species to tick off, this moderately priced, compact volume is not your average birdwatcher's 'shopping list'. The checklist covers an area that extends from Pakistan to Japan and New Guinea and enumerates 2586 species, just over a quarter of the world's living bird species. In the introduction, the authors have set out on the right track by stating that

'informed taxonomic discussion is a prerequisite for the study of birds, including the formulation of conservation decisions ...' and the main aim of the catalogue is a summary of the available data on the systematics and taxonomy of the birds of the Oriental region. The introduction comprises discussions of the geographical coverage, methods, species concepts, limits and sequence, English names and semantics, and a list of regional works for each nation and island group covered by the checklist.

The checklist uses the Biological Species Concept (BSC) and the taxonomic sequence and the English names follow – with a few exceptions – Sibley & Monroe (*Distribution and taxonomy of birds of the*

world, New Haven, 1990) and Sibley & Monroe (*Supplement to the distribution and taxonomy of birds of the world*, New Haven, 1993).

The user of the list will need to memorize the meaning of no fewer than 14 symbols, used throughout the systematic list to key annotations on conservation status and taxonomy in the right-hand column. The annotations also provide information on synonyms and alternative English names (keyed by a system of one or two-letter codes to a short-list of geographic and taxonomic works). The well-organized systematic list is arranged in four columns: species number, scientific name superposed over the English name, a symbol, and the annotations (where given). No distributional information is given other than that in the annotations. The list is by default a product of an era that has seen a fair amount of indiscriminate lumping of allopatric taxa, especially in the Indo-Australian Archipelago; only recently significant progress has been made to reverse that trend, as exemplified by the recent splitting in the genera *Carpococcyx* and *Cochoa*. As such, the present list provides ample scope for the splitters among us.

The bibliography comprises 814 numbered references, but these numbers serve no apparent purpose as they are – thankfully – not used in the text. There is no doubt in my mind that this checklist will serve as a useful tool well into the next millennium, when we will hopefully be able to hold the first volume of a 'handbook of the birds of the Oriental Bird Club region' in our hands. The value of this checklist as a research tool would have been greatly enhanced by its availability on CD-ROM or diskette. Finally, this reviewer cannot but wholeheartedly reiterate the authors' quotation from the last lesson of the Buddha, 'Do not believe something because it is in a great book, or a sage has told you it is so; go and examine it for yourself'. FRANK ROZENDAAL

GEOFF J CAREY (EDITOR) 1996. *Hong Kong Bird Report 1995*. Hong Kong Bird Watching Society, GPO Box 12460, Hong Kong, China. 260 pp. ISSN 1017-1118. Available from Hong Kong Bird Watching Society, Postbus 227, 3500 AE Utrecht, Netherlands, NLG 36.25 (Netherlands) or NLG 37.00 (rest of Europe); or Hong Kong Bird Watching Society, 12 Denmans Close, Lindfield, West Sussex RH16 2JX, UK, GBP 12.50 (UK) or GBP 13.50 (rest of Europe).

As in the earlier editions, the 1995 report of this well-

established and well-produced series features the regular sections on the birds of Hong Kong, China, such as Records Committee Report, Monthly Summaries, Systematic List, Winter Waterfowl Counts and Report on Bird Ringing, as well as various other short notes. The section 'Birds new to Hong Kong' covers the first records of Brown Booby *Sula leucogaster*, American Common Gull ('Mew Gull') *Larus canus brachyrhynchus*, Black Redstart *Phoenicurus ochruros*, Manchurian Reed Warbler *Acrocephalus tangorum*, Brown-chested Jungle Flycatcher *Rhinomyias brunneata* and Black-headed Bunting *Emberiza melanocephala*. Papers on field identification compare Yellow Bittern *Ixobrychus sinensis*, Schrenck's Bittern *I. eurhythmus* and Chestnut Bittern *I. cinnamomeus* and Citrine Wagtail *Motacilla citreola* versus subspecies of Yellow Wagtail occurring in Hong Kong, *M. flava taivana*, *M. f. macronyx* and *M. f. similima*. Back issues of the reports of 1992, 1993 and 1994 are still available as well. ANDRÉ J VAN LOON

Andere recente uitgaven / other recent publications

NICOLAS BARRÉ, ARMAND BARAU & CHRISTIAN JOUANIN 1996. *Oiseaux de la Réunion*. Les Éditions du Pacifique, 62 rue du Couédic, 75014 Paris, Frankrijk. 208 pp. ISBN 2-87868-027-8. GBP 23.00.

Een eenvoudige gids voor de vogels van Réunion, met enkele inleidende hoofdstukken over geologie, klimaat, vegetatie en ornithologische geschiedenis.

RIVM, IKC-NATUURBEHEER, IBN-DLO & SC-DLO 1997. *Natuurverkenning 97*. Samson HD Tjeenk Willink bv, Postbus 316, 2400 AH Alphen aan den Rijn, Nederland, tel 0172-466822. 183 pp. ISBN 90-4220-141-X. NLG 39.50.

Deze eerste Natuurverkenning, gemaakt in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, sluit wat betreft inhoud en fasering aan bij de eveneens gepubliceerde verkenningen op het gebied van economie, ruimte en milieu. Voor de eerste keer wordt een evaluerende en toekomstverkennde analyse gegeven op het gebied van natuur, bos en landschap. De ontwikkeling van de natuur in Nederland wordt daarbij beschreven in afhankelijkheid van verstedelijking, landbouw, milieu en de achterliggende economische en demografische factoren. Het boekje kan worden besteld bij bovenstaand adres.

Corrigendum

Bij de foto van de Lachmeeuw *Larus atricilla* (Dutch Birding 19: 137, plaat 134, 1997) werd bij vergissing niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Ronald de Lange. REDACTIE

In the caption of the photograph of Laughing Gull *Larus atricilla* (Dutch Birding 19: 137, plaat 134, 1997) the wrong photographer was mentioned by mistake. The photograph was taken by Ronald de Lange. EDITORS

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **July-August 1997** and focuses on north-western Europe. Information covering earlier reports is included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

The first **Fea's Petrel** *Pterodroma feae* for Canada was photographed on 7 July off Sable Island, Nova Scotia. A **Cory's Shearwater** *Calonectris diomedea* reported at Camperduin, Noord-Holland, on 21 August was only the eighth for the Netherlands. The second **Swinhoe's Storm-petrel** *Oceanodroma monorhis* for Scandinavia was trapped in the early hours of 9 August at Revekaien, Klepp, Rogaland, Norway; it was another individual than the one trapped at the same spot in the night of 13/14 August 1996. The second for Spain was trapped on Cabrera, Balearics, on 16 August (the first was trapped at Benidorm, Alicante, on 13 July 1994). A

Red-billed Tropicbird *Phaethon aethereus* was photographed from the Porto Santo ferry at Madeira, Portugal, on 23 July 1997. In the Netherlands, the number of breeding pairs of **Little Bittern** *Ixobrychus minutus* increased slightly to at least five pairs, including the northernmost successful breeding record ever at Kollumerkolk, Lauwersmeer, Friesland. Up to two **Western Reef Egrets** *Egretta gularis* stayed in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, from 12 July to mid-August. One reported from Las Ollas, Ebro delta, Catalonia, Spain, caused discussion about its identity. Last year, a dozen pairs of **Little Egret** *E. garzetta* appeared to have bred in Barbados. The first breeding of **Great White Egret** *Casmerodius albus* for Poland occurred in the Biebrza marshes where three nests containing eggs were found in a Grey Heron *Ardea cinerea* colony during May. At Neusiedlersee, Burgenland, Austria, a record 737 breeding Great White Egret pairs and 25 **Eurasian Spoonbill** *Platalea leucorodia* pairs were counted this year. In the Netherlands, more than 1000 pairs of Eurasian Spoonbill were present in 15-20 colonies. At Birecik, Turkey, 72 introduced **Bald Ibises**

201 Little Bittern / Woudaap *Ixobrychus minutus*, adult, Waddinxveen, Zuid-Holland, Netherlands, July 1997 (Jan van Holten)

202 Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis*, Las Ollas, Ebro delta, Catalonia, Spain, 21 July 1997 (Karel A Mauer)

203 Red-billed Tropicbird / Roodsnavelkeerkringvogel *Phaethon aethereus*, Porto Santo ferry, Madeira, Portugal, 23 July 1997 (Steve Geelhoed) **204** Oriental Pratincole / Oostelijke Vorkstaartplevier *Glareola maldivarum*, Workumerwaard, Friesland, Netherlands, 1 August 1997 (Mark Zekhuis) **205** Semipalmated Sandpiper / Grijsze Strandloper *Calidris pusilla* (right), Julianadorp, Noord-Holland, Netherlands, 3 August 1997 (René Pop) **206** Western Sandpiper / Alaskastrandloper *Calidris mauri*, Musselburgh, Lothian, Scotland, August 1997 (Iain H Leach)

Geronticus eremita were counted on 14 July. A record number of 2000 **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* bred in Sardinia, Italy, in 1997.

In the Netherlands, this late summer's largest flock of **Ruddy Shelduck** *Tadorna ferruginea* was 47 at Stichse Brug, Flevoland, in the last week of July. A **Marbled Duck** *Marmaronetta angustirostris* was seen at Villars-les-Dombes, Ain, France, on 10 August. On 9 July, a **Black Scoter** *Melanitta americana* was reported at Pointe de la Coubre, Charente-Maritime, France. Europe's first **White-winged Scoter** *M. deglandi* was recently accepted for Iceland; it concerned an adult male paired to a nesting Common Eider *Somateria mollissima* photographed on 3 June 1993 at Foss, Arnarfjörður (Birding World 10: 56-61, 1997; Bliki 18: 31, 65-67, 1997). The first hybrid pair **Black Kite** *Milvus*

migrans x **Red Kite** *M. milvus* for Italy was found breeding in central Sicily in 1997. Last year's hybrid Black Kite x Common Buzzard *M. migrans* x *Buteo buteo* from Tolfa, Rome, Italy (cf Dutch Birding 18: 265, 268, 1996) was seen in mid-April in Sicily. For its ninth summer, the regular **Steller's Sea Eagle** *Haliaeetus pelagicus* returned to Taku Inlet, near Juneau, Alaska, USA (cf Dutch Birding 16: 158, 1994, 17: 171-175, 1995). It is rumoured that a first-summer **Lammergeier** *Gypaetus barbatus* was photographed in May in Schleswig-Holstein, Germany, which offers hope for the survival of the bird videoed on 26 May in Flevoland, Netherlands (cf Dutch Birding 19: 121-123, 1997). In Italy, **Egyptian Vultures** *Neophron percnopterus* seem to be on the verge of extinction with only two or three pairs breeding in Sicily and four pairs in Calabria. This year's first **Long-legged Buzzard** *B. rufinus* for Denmark

was seen on 7 August in Skagen, Nord Jylland. A **Lesser Spotted Eagle** *Aquila pomarina* stayed at Etang de Lachaussée, Meuse, France, from 20 June to at least 11 August. In the Netherlands, a **Spotted Eagle** *A clanga* was present at Lauwersmeer, Groningen, on 29-31 August. In the province of Antwerpen, Belgium, an immature **Steppe Eagle** *A nipalensis* was seen on 19-20 July and 6 August. At Yoncali, Turkey, four adult **Demoiselle Cranes** *Anthropoides virgo* were present on 11 July.

The first confirmed breeding of **American Oystercatcher** *Haematopus palliatus* for Canada occurred on Cape Sable Island, Shelburne County, Nova Scotia, where two pairs plus a fifth adult produced two nests of which one contained three fledglings. Two **Crab-plovers** *Dromas ardeola* were seen in Ma'agan Mikhael, Israel, on 20 July. If accepted, a much-debated first-summer **Oriental Pratincole** *Glareola maldivarum* in the Workumerwaard area, Friesland, on 1-5 August will be the first for the Netherlands and the fifth for Europe. Previous records were three in eastern England staying for several months in the summers of 1981, 1988 and 1993 and one on 23 April 1994 in Cyprus (Sandgrouse 16: 56-57, 1994). The long-staying first-summer **Semipalmated Plover** *Charadrius semipalmatus* remained into August at Dawlish Warren, Devon, England. Another was reported at Mølen,

Larvik, Vestfold, Norway, on 20-21 August. There was much discussion whether a presumed **Greater Sand Plover** *C leschenaultii* on 14-16 August at Pagham, Kent, England, could have been Britain's first **Lesser Sand Plover** *C mongolus*. On 26 July, an adult **Dotterel** *C morinellus* with one young was seen on the Puigmal, Pyrénées Orientales, France, at the French-Spanish border. If accepted, an adult **American Golden Plover** *Pluvialis dominicus* roosting at Lesjø, Kørsøer, on 26 July will be the second for Denmark. The ninth for the Netherlands was an adult at Wevers Inlaag, Middelenschouwen, Zeeland, from 30 July to 9 August. This species' first breeding for Europe occurred at Ny Ålesund, Svalbard, Norway, where a pair raised four young in August. The first breeding pair of **European Golden Plover** *P apricaria* for Belgium since 1981 was found at Hautes Fagnes, Liège, in July. The fifth **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* for Austria was seen on 13 April at Rabensburg. The second **White-tailed Lapwing** *V leucurus* for Sweden stayed at Turkiesjön, Västerås, Västmanland, on 22-24 June, at Östen, Västergötland, at least on 26 June (and probably earlier), and at Rynningeviken, Örebrö, Närke, from 27 June to 6 July. Another stayed at Getterön, Varberg, Halland, on 10-14 July. The first for Denmark was present at Tissoe, Kalundborg, Vest Sjælland, on 13-14 July and at Borreby Mose, Skælskør, Syd Sjælland, from 15 July to at least 3 August. On 16 July, two adult **Semipalmated**

207 Gull-billed Terns / Lachsterns *Gelochelidon nilotica*, 't Zand, Noord-Holland, Netherlands, 9 August 1997 (René Pop)

208 Laughing Gull / Lachmeeuw *Larus atricilla*, Groningen, Groningen, Netherlands, 27 August 1997 (René Pop)

209 Demoiselle Cranes / Jufferkraanvogels *Anthropoides virgo*, Yoncali, Turkey, 11 July 1997 (Kris De Rouck)

210 Blue-cheeked Bee-eater / Groene Bijeneter *Merops persicus*, Asta, Shetland, Scotland, 26 June 1997
(Bert van Dillen)

211 Pale Rock Sparrow / Bleke Rotsmus *Petronia brachydactyla*, Nemrut Dagı, Turkey, 13 July 1997
(Kris De Rouck)

Sandpipers *Calidris pusilla* were found at two sites in the Netherlands, on Texel and near Almere, Flevoland; a third adult at Julianadorp, Noord-Holland, on 3 August was the fifth for the Netherlands. In Scotland, one was seen on 25 July at Deerness, Orkney. An adult winter **Western Sandpiper** *C. mauri* stayed at Musselburgh, Lothian, Scotland, from 16 August onwards. In Finland, an adult summer **Red-necked Stint** *C. ruficollis* was reported on 12 July on Uusikaupunki, Santakari. In the Azores, a **Least Sandpiper** *C. minutilla* and a **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* were found near Praia da Victoria on 30 July. In France, a **Stilt Sandpiper** *Micropalama himantopus* was reported at Penestin, Morbihan, on 26 July and a possible first for the Netherlands was briefly seen at Lepelaarsplassen, Flevoland, on 16 August. The first **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* for Austria was found near Podersdorf, Burgenland, on 10 May. In Germany, an adult stayed from 2 August onwards at Meldorfer Speicherkoog, Schleswig-Holstein. The eighth for Sweden was seen on Öland on 7 July. The first **Solitary Sandpiper** *T. solitaria* for the Channel Islands stayed at Rue des Bergers, Castel, Guernsey, from 17 August onwards. The **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* staying from 15 March in the Camargue remained until at least mid-August. An unprecedented influx of five occurred in the southern half of Italy from 15 May, with one bird remaining into July. On 24 August, a **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* appeared in Ebro delta, Catalonia, Spain, in the same pond as an adult Pectoral Sandpiper *C. melanotos*. A second-year **Wilson's Phalarope** was seen from 20 July to at least 3 August at Hauke-Häfen-Koog, Schleswig-Holstein, Germany.

In eastern Canada, an adult **Black-tailed Gull** *Larus crassirostris* was erratically present on Sable Island, Nova Scotia, from 9 May into August. On 24 August, colour-rings of 108 **Mediterranean Gulls** *L. melanoleuca* were read at Le Portel, Pas-de-Calais, France, originating from the projects in Belgium and the Netherlands (54), France (37), Hungary (14), Germany (2) and Italy (1). The first **Laughing Gull** *L. atricilla* for Finland remained until at least 22 July at Dragsfjärd. The first for the Netherlands was and adult discovered on 22 August near the local McDonald's in the centre of Groningen, Groningen, where it remained until at least early September. An adult **Franklin's Gull** *L. pipixcan* was seen from the hip near Clogherhead, Louth, Ireland, on 17-18 August. A **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* was found at St Andrews, Fife, Scotland, on 21 August. A worn adult **Audouin's Gull** *L. audouinii* feeding behind a ship was photographed on 16 July 20 km east off Helgoland, Schleswig-Holstein, constituting the first record for the North Sea. For the first time since 12 years, **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was not found nesting this summer in Churchill, Manitoba, Canada. In the Netherlands, up to 30 roosting **Gull-billed Terns** *Gelochelidon nilotica*, including 11 juveniles, were counted at a flooded tulip field north of Schagen, Noord-Holland, on 6-11 August (smaller numbers were seen here on previous and later days). In Spain, three

fledged juveniles **Lesser Crested Terns** *Sterna bergalensis* at La Tancada this summer may have originated from pairs having bred in Ebro delta. A **Bridled Tern** *S. anaethetus* was seen at Baie de l'Aiguillon, Vendée, on 6 August.

Several **Striated Scops Owls** *Otus brucei* were seen at Birecik, Turkey, including three full-grown young at the traditional tea-garden on 13-14 July. In France, a **Smyrna Kingfisher** *Halcyon smyrnensis* (of unknown origin) was seen fishing at Langui Dic, Bretagne, on 26-27 July. The **Blue-cheeked Bee-eater** *Merops persicus* in Shetland, Scotland, stayed from 20 June to 2 July. The third for Germany was seen on 14 July on Helgoland. In Belgium, a pair of **European Bee-eater** *M. apiaster* bred in West-Vlaanderen during July. A record flock of 27 for Britain was reported at Tyneside in mid-August. A **European Roller** *Coracias garrulus* was seen in Uppland, Sweden, on 6 August. It should be noted that records of the dark Eastern Palearctic subspecies of **Hoopoe** *Upupa epops saturata* in Sweden (cf Dutch Birding 19: 149, 1997) have not been accepted by the Swedish rarities committee (Erik Hirschfeld in litt). In Norway, a male **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* was seen with a female yellow wagtail *M. flava* ssp and juveniles at Ystneset, Rost, Nordland, on 26-28 July. An **Eastern Black-eared Wheatear** *Oenanthe hispanica melanoleuca* on 6 May 1994 on Cabrera, Balearic Islands, has recently been accepted (Ardeola 44: 119-141, 1997). A first-summer white-throated male stayed on Fair Isle, Shetland, on 17-25 July and two Black-eareds were reported on Helgoland on 14 and 19 August. In the Netherlands, a hybrid **Sedge Warbler** x **Reed Warbler** *Acrocephalus schoenobaenus* x *scirpaceus* was trapped at Makkum, Friesland, on 9 August. A first-year **Paddyfield Warbler** *A. agricola* trapped at Castricum, Noord-Holland, on 12 August was the eighth to be ringed in the Netherlands (and the autumn's first for western Europe). The second **Western Olivaceous Warbler** *Hippolais pallida opaca* for Sweden was trapped at Nidingen, Halland, on 6 July. On Helgoland, a **Booted Warbler** *H. caligata* was reported on 13 August (the autumn's first for western Europe) and an **Arctic Warbler** *Phylloscopus borealis* on 19 August. A male **Tristram's Warbler** *Sylvia deserticola* on Fuerteventura on 30 October 1995 and a second-year male **Myrtle Warbler** *Dendroica coronata* on Gran Canaria from 25 February to 2 March 1984 have recently been accepted for the Canary Islands (Ardeola 44: 119-141, 1997). An **Azure Tit** *Parus cyanus* was seen at a bird feeder at Waidhofen, Ybbs, Austria, on 16-17 April. A **Black-crowned Tchagra** *Tchagra senegala* on 15 July 1995 at Tarifa, Cádiz, Spain, has recently been accepted as the first for Europe. The second **Isabelline Shrike** *Lanius isabellinus* for Belgium was seen in Namur on 2 May. Also in Belgium, a pair of **Woodchat Shrikes** *L. senator* bred in Gaume, Luxembourg. The two **House Crows** *Corvus splendens* at Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, produced at least one young which was seen flying about from 17 August onwards, constituting

this species' first breeding for Europe. The one at Renesse, Zeeland, was seen again from 28 July onwards (18 months after the last sighting at this site). A **Pale Rock Sparrow** *Petronia brachyactyla* was photographed at Nemrut Dagı, Turkey, on 13 July 1997. Groups of 10 **Two-barred Crossbills** *Loxia leucoptera* staying from 15 August at Fyns Hoved, Fyn, and 15 at Gilbjerg Hoved, Nord Sjælland, concerned the biggest counts for Denmark for many years. From 18 August, an influx became apparent on Helgoland, with up to eight on 19 August. In the Netherlands, one was reported on 22 August at Willemsduin, Schiermonnikoog, Friesland. The second **Trumpeter Finch** *Bucanetes githagineus* for Latium, Italy, was a male on 13 May. In Ireland, an adult male **Black-headed Bunting** *Emberiza melanocephala* was found on Rockabill, Dublin, on 4 July and another stayed on Tory Island, Donegal, on 21-26 July.

For a number of reports, publications in Ardeola, Birding World, Birdwatch, Limicola, Ornithos, Vår Fågel-

värld, Winging It and World Birdwatch were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242). I wish to thank Peter Barthel (Germany), Alain Chappuis, Rolf Christensen, Lydeke van Citters, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Dirk Colin (Turkey), Andrea Corso, Eric Dempsey, Jochen Dierschke (Germany), Philippe Dubois, Enno Ebels, Kees van Eerde, Goncalo Elias (Portugal), Annika Forsten, Steve Gantlett, Steve Geelhoed, Hans Groot, Grupo Naturalista Habitat (Galicia), Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Peter Hirsch, François Hupet, Erling Jirle, Lars Jonsson, Yves Kaiser, Guy Kirwan (OSME), Yann Kolbeinsson (Iceland), Nick Lethaby, Guido van Leeuwen, Harry Lehto, Pierre Le Maréchal, Blake Maybank, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Gerald Oreel, René Pop, Dirk Raes (Le Portel), Stefan Aki Ragnarsson, Andreas Ranner, Bob Scott, Tom van Spanje and Hadoram Shirihi (Israel) for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **juni-juli 1997**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

FUTEN TOT VALKEN Aan de oostkant van Texel, Noord-Holland, werden in juli meer dan 200 **Geoorde Futen** *Podiceps nigricollis* geteld. Vroege **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* werden opgemerkt op 6 juli en op 18 juli (twee) bij Terschelling, Friesland, op 27 juli twee bij Westkapelle, Zeeland, en op 31 juli bij Westenschouwen, Zeeland. In totaal werden vanaf eind juni 36 **Noordse Pijlstormvogels** *P. puffinus* gemeld, waarvan 23 op 23 juni langs Camperduin, Noord-Holland. **Vale Pijlstormvogels** *P. mauretanicus*

werden waargenomen op 13 juli langs Scheveningen, Zuid-Holland, op 20 juli drie, op 25 juli twee en op 27 juli twee langs Camperduin, op 27 juli één en op 31 juli twee langs Terschelling, op 27 juli twee langs Westkapelle en op 31 juli één langs Westenschouwen. Op 9 juni waren nog steeds twee onvolwassen **Kuifaalscholvers** *Stictocorbo aristotelis* aanwezig bij Neeltje Jans, Zeeland. Een adulte werd op 24 juni gezien bij Hoek van Holland, Zuid-Holland. **Woudapen** *Ixobrychus minutus* werden gezien op 6 en 11 juli bij de Maaij ten zuiden van Bergeyk, Noord-Brabant, van 14 tot 18 juni een paartje bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland (ze bleken later jongen te hebben), te Waddinxveen, Zuid-Holland, in de Tienhovense Plassen, Utrecht, en vanaf 13 juli een paartje met drie of vier juveniele bij Dokkumer Nieuwe Zijlen, Friesland. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* verbleven op 1 juni bij de Lepelaarsplassen, Flevoland, vanaf 16 juli maximaal drie bij Dokkumer Nieuwe Zijlen, op 19 juli in de Oostvaardersplassen, Flevoland, en op 21 juli bij de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland, en op 29 juli vloog er één over Wageningen, Gelderland. **Koereigers** *Bubulcus ibis* verbleven van 7 tot 9 juni op Texel, op 4 juli bij de Braakman, Zeeland, en van 12 tot 15 juli in de Koningssteen bij Thorn, Limburg. Het zomertotaal van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* kwam wederom op c 50 uit, met als maximum 10 op 23 juli bij het Dijkwater bij Sirjansland, Zeeland. **Grote Zilverreigers**

Casmerodius albus werden waargenomen van 5 tot 8 juni in het Beuven op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, op 13 juni bij het Naardermeer, Noord-Holland, en vanaf 19 juli maximaal drie bij de Keersluisplas, Flevoland. Doortrekkende **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden opgemerkt op 7 juni bij Almelo, Overijssel, op 8 juli bij Maastricht, Limburg, op 20 juli bij Bergen, Noord-Holland, op 23 juli bij Arnhem, Gelderland, en over Rottumeroog, Groningen, op 29 juli op Terschelling en van 30 op 31 juli twee overnachtend ten westen van Wierden, Overijssel. Op 1 juni vloog een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* langs Katwijk aan Zee en was een andere kort ter plaatse op Terschelling. Deze laatste vogel werd tot half juli met enige regelmaat gezien op de Boschplaat, Terschelling. Op 8 juni was een exemplaar aanwezig op Texel. Op 18 juli trok een **Sneeuwgan** *Anser caerulescens* langs Vatrop, Noord-Holland. De grootste groep **Casarca's** *Tadorna ferruginea* telde 47 vogels op 26 juli bij de Stichtse Brug, Flevoland. De **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* die op 31 mei werd opgemerkt in de Jan Durkzspolder bij Oudega, Smallingerland, Friesland, bleef daar tot 2 juni. Een mannetje **IJseend** *Clangula hyemalis* verbleef eind juni op een vloeiveld bij Delfzijl, Groningen. **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* werden gezien op 2 juni bij Zwolle, Overijssel, op 7 juni op de Hoge Veluwe, Gelderland, op 10 juni bij Gouderak, Zuid-Holland, en op 13 juli bij Nijmegen, Gelderland. **Rode Vrouwen** *M. milvus* waren er ook, en wel op 5 juni op de Hoge Veluwe, op 10 juni bij Vijlen, Limburg, op 10 juli op Terschelling, op 12 juli in de AW-duinen, Noord-Holland, en op 14 juli twee bij Dalisen, Overijssel. Een adulte **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* vloog op 9 juni langs Lauwersoog, Groningen. Na de **Vale Gier** *Gyps fulvus* die op 2 juni over de Hoge Veluwe vloog (cf Dutch Birding 19: 140, plaat 137, 1997), was er een melding rond 18 juni bij

212 Woudaap / Little Bittern *Ixobrychus minutus*, juveniel, Waddinxveen, Zuid-Holland, juli 1997 (Jan van Holten)

Well, Limburg. De **Slangenarend** *Circaetus gallicus* van de Hoge Veluwe bleef de gehele periode aanwezig. Na eerdere geruchten werd op 29 juni net als in 1996 de aanwezigheid van twee exemplaren op deze plek bevestigd. Hoewel de meeste waarnemingen werden gedaan op en rond de Deelense Was, waren er ook ten zuiden van Radio Kootwijk, Gelderland (reeds op 27 mei), en ten zuidwesten van Deelen, Gelderland. Ook was er een melding op 19 juli bij Hulst, Zeeland. Buiten de broedgebieden werden **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* waargenomen op 1 juni op Texel, op 3 juni bij het Soerendonks Goor, Noord-Brabant, en op 13 juni bij Ermelo, Gelderland. De laatste noordwaarts doortrekkende **Visarenden** *Pandion*

213 Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominicus*, Wevers Inlaag, Middelenschouwen, Zeeland, juli 1997 (Theodoor Muisse)

214 Grijsze Strandloper / Semipalmated Sandpiper *Calidris pusilla* (links), Wagejot, Texel, Noord-Holland, 16 juli 1997 (Sander Lagerveld)

215 Oehoes / Eagle Owls *Bubo bubo*, juveniel, Maastricht, Limburg, 12 juli 1997 (Jan den Hertog)

haliaetus werden gezien op 1 juni bij Olst, Overijssel, op 3 juni op Terschelling en op 7 juni bij Katwijk aan Zee. Pleisteraars verschenen van 20 tot 27 juli bij Rhenen, Utrecht, en vanaf 27 juli bij de Ventjagersplaten, Zuid-Holland. **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* werden gemeld op 2 juni bij Rhenen en op de Strabrechtse Heide, op 3 juni op Terschelling en bij Middelburg, Zeeland, op 27 juni in Meyendel, Zuid-Holland, en vanaf 5 juli bij de Deelse Was. Uitzonderlijk was de melding van een **Smelleken** *F columbarius* op 6 juli in de Eemshaven, Groningen.

RALLEN TOT STERNS **Kleine Waterhoenders** *Porzana parva* werden gemeld van 2 tot 4 juni bij Wolphaartsdijk, Zeeland, en op 6 en 7 juli op de Noorderplaat in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant. **Kleinste Waterhoenders** *P pusilla* verbleven van 18 juni tot 7 juli (maximaal twee) in de Tjamme bij Beerta, Groningen. Dit jaar werden uitzonderlijk veel **Kwartelkoningen** *Crex crex* waargenomen, met alleen al in Groningen 70-80 roepende. Op 7 juni werden **Kraanvogels** *Grus grus* gezien bij Bodegraven, Zuid-Holland, en over de Praamweg, Flevoland. Tot zeker 10 juni verbleven twee **Steltkluten** *Himantopus himantopus* op het Rammegors, Zeeland, terwijl een andere op 15 juni aanwezig was bij Houten, Utrecht. In het verschijnen van de **Griël** *Burhinus oedicnemus* lijkt langzaam een opwaartse lijn te zitten. Na twee waarnemingen in mei

werden exemplaren van 27 tot 29 juni gezien bij de 's-Gravenhoekinlagen, Zeeland, en op 30 juni bij Bocholtz, Limburg. Het was een goede zomer voor het genus *Glareola*: **Vorkstaartplevieren** *G pratincola* werden gemeld op 8 juni langs Grevnbicht, Limburg, op 25 en 26 juni in de Emmapolder bij de Eemshaven, op 10 juli over Katwijk aan Zee en op 13 juli over Almere. Een **Steppevorkstaartplevier** *G nordmanni* werd op 23 juli gemeld langs De Koog op Texel. Als klap op de vuurpijl werd op 1 augustus een **Oosterse Vorkstaartplevier** *G maldivarum* aangetroffen bij Workum, Friesland. Uiteraard was dit de eerste voor Nederland en voor zover bekend de eerste voor het vasteland van Europa. Vanaf 30 juli verbleef een zomerkleed **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominicus* in de Prunjepolder, Zeeland. Op 16 juli werden kort na elkaar **Grijze Strandlopers** *Calidris pusilla* ontdekt op Texel en ten zuiden van de Lepelaarsplassen. Slechts enkelen waren in staat deze soort op hun jaarlijst te schrijven. Het exemplaar van Texel was de dag daarna al verdwenen, terwijl die van de Lepelaarsplassen nog onregelmatig werd gezien van 23 tot 26 juli. Indien aanvaard waren dit het derde en vierde geval voor Nederland. Op 3 augustus kon nummer drie van deze zomer bij Julianadorp, Noord-Holland, worden gefotografeerd. **Gestreepte Strandlopers** *C melanotos* werden gezien op 25 juni op Terschelling en op 28 juli op Rottumeroog. Verspreid over de periode werden niet minder dan 14 **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* gemeld. Op 22 juli bevond zich een **IJslandse Grutto** *Limosa limosa islandica* in de Mokbaai, Texel. Op 1 juni werd nog een **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* gezien in de Eemshaven, waar op die dag ook een onvolwassen **Grote Burgemeester** *Larus hyperboreus* werd gemeld. Tussen 11 en 20 juli werden enkele **Lachsters** *Gelochelidon nilotica* op slaaptrek waargenomen langs de kust van Wieringen, Noord-Holland. Verder werd deze soort gezien op 19 en 20 juli bij Camperduin, tussen 23 en 27 juli vier in de Schagerwaard bij Blokhuisen ten zuiden van Schagen, Noord-Holland, en op 29 juli op Terschelling. **Dougalls Sterns** *Sterna dougallii* werden op 23 juni en 28 juli gemeld te Westkapelle. Op 24 juni vloog een **Bonte Stern** *S fuscata* of **Brilster** *S anaethetus* langs de noordpunt van Texel. **Witwangsters** *Chlidonia hybridus* verbleven tot 5 juni bij de Oesterdam, Zeeland, op 2 en 3 juni tenminste twee bij de Jan Durkszolder, op 13 en 14 juni bij de 's-Gravenhoekinlagen en op 22 juni bij Vlaardingen, Zuid-Holland. Enkele **Witvleugelsters** *C leucopterus* werden vanaf half juli weer aangetroffen tussen grote aantallen Zwarte Sterns *C niger* langs de kust van Wieringen.

UILEN TOT VINKEN De **Oehoe** *Bubo bubo* van Nispen, Noord-Brabant, werd daar op 10 juni nogmaals gemeld. De zes vogels van Maastricht, Limburg, werden de gehele periode gezien; op 19 juli verlieten de vier jongen het nest. Een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* vloog op 27 juni langs Den Oever. **Bijeneters** *Merops apiaster* bleven binnendruppelen met waarnemingen op 2 juni bij Alkmaar, Noord-Holland, op 4 juni bij

Hoofdplaat, Zeeland, op 6 juni bij Maarsseveen, Utrecht, op 14 juni drie bij het Breede Water, Zuid-Holland, op 25 juni twee bij Ridderkerk, Zuid-Holland, en op 26 juli op Texel. Na een melding op 5 juni bij Voerendaal, Limburg, was het voor de vogelende horde, dankzij de welwillende medewerking van een natuurliefhebber, eindelijk mogelijk om een **Scharrelaar** *Coracias garrulus* in levenden lijve te aanschouwen, en wel van 13 tot 15 juni op de heidevelden bij Ermelo. Uit drie nesten van **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* in Limburg vlogen in totaal ten minste zeven jongen uit deze zomer. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* werd op 3 juni gezien op de Maasvlakte, Zuid-Holland. Op 4 juni vloog een late **Roodkeelpieper** *Anthus cervinus* over Rottumeroog. De **Krekeltzanger** *Locustella fluviatilis* van het Horsterwold, Flevoland, werd nog tot 3 juni gehoord. Begin juni zong een andere bij Windesheim, Overijssel; deze bleef tot 12 juni. **Orpheusspotvogels** *Hippolais polyglotta* werden gehoord van 5 tot 8 juni bij Simpelveld, Limburg, en op 24 juni bij Partij, Limburg. Op 3 juni werd een vrouwtje **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* gemeld te IJhorst, Overijssel. **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* werden opgemerkt op 7 juni bij Hargen aan Zee, Noord-Holland, van 14 tot 22 juni in de Kennemerduinen, Noord-Holland, en op 26 en 27 juli bij Katwijk aan Zee. De **Huiskraai** *Corvus splendens* van Renesse, Zeeland, werd daar na een afwezigheid van anderhalf jaar weer eens aangetroffen op 28 juli. De twee vogels van Hoek van Holland hebben deze zomer met succes gebroed en brachten ten minste één jong groot. Uit de categorie escapes

216 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*,
Hoek van Holland, Zuid-Holland, 19 juli 1997
(Chris van Rijswijk)

waren de **Langstaartroodmussen** *Uragus sibiricus* van 3 tot 23 juni op Terschelling en op 19 juli twee samen met enkele **Baardmannen** *Panurus biarmicus* in de Abtskolk bij Petten, Noord-Holland. Voor **Roodmussen** *Carpodacus erythrinus* was het een goed jaar, met op Terschelling een recordaantal van 18 territoria. Op 20 juli zong een mannetje **Zwartkopgors** *Emberiza melanocephala* op De Blocq van Kuffeler, Flevoland.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

DUIKERS TOT VALKEN Een adulte **Ijsduiker** *Gavia immer* in zomerkleed was op 14 juni te bekijken in Obourg, Hainaut, en betekende het tweede junigeval voor België. De enige **Roodhalsfuut** *Podiceps grisegena* zwom van 16 juni tot 8 juli eveneens te Obourg. Op 22 juni verbleef een vrouwtje **Woudaap** *Ixobrychus minutus* te Harchies, Hainaut. Naast de typische waarnemingen van **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* in de kuststreek (de Zwinkolonie telt nu 29 paren) waren er waarnemingen van vermoedelijk wilde vogels te Gent, Oost-Vlaanderen; Hoboken, Antwerpen (twee); Neerpelt, Limburg (drie); en te Zonhoven, Limburg. Een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* foerageerde op 27 en 28 juni op een plas zonder oevervegetatie langs de autosnelweg te Libramont, Luxemburg. Een andere liet zich op 4 juli heel wat moeilijker bekijken bij Viersel, Antwerpen. Vanaf half juni tot ten minste 5 juli verbleef een makke **Koereiger** *Bubulcus ibis* bij Woumen, West-

Vlaanderen. Op 15 juli kwam er één slapen op de Gavers te Harelbeke. De aantallen **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* liepen tijdens de zomer weer zachtjes op met maximaal zeven te Dudzele-Zeebrugge, West-Vlaanderen, en zes in Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen. Vanaf 28 juli werden er geregeld één à twee gezien in de Hobokense Polder. Overtrekkende of kortstondig pleisterende vogels werden opgemerkt te Adinkerke-De Panne, West-Vlaanderen, op 7 juni; te Gent op 15 juni, 28 juli en 29 juli; te Lokeren, Oost-Vlaanderen, op 21 juni; te Blokkersdijk, Antwerpen, op 23 juli; te Uitkerke-Polder, West-Vlaanderen (drie), op 23 juli; en te Noville-sur-Mehaigne, Namur, op 30 juli. Er werden **Purperreigers** *Ardea purpurea* gezien te Sint-Pieters-Kapelle, West-Vlaanderen, op 4 juni; te Willebroek, Antwerpen, op 29 juni; en te Harelbeke, West-Vlaanderen, op 1 juli. Op 14 juni vloog een **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* over Drogen, Oost-Vlaanderen, en op 19 juni werd er één gezien bij de Barrages de la Plate-Taille, Hainaut. Vijf ongedetermineerde ooievaars over Tienen, Vlaams-Brabant, op 27

217 Ralreiger / Squacco Heron *Ardeola ralloides*,
Libramont, Luxembourg, 28 juni 1997 (Luc Verroken)

juli waren waarschijnlijk Zwarte; op dezelfde dag vloog er in elk geval één over Goetsenhoven, Vlaams-Brabant, daar niet ver vandaan. Twee pleisterende vogels verbleven op 30 juli te Roksem, West-Vlaanderen. In Wallonië werden dit jaar 18 nesten ontdekt die, na ongunstige weersomstandigheden in het voorjaar, slechts vier succesvolle broedgevallen opleverden.

Ooievaars *C. ciconia* werden gezien te Aalter-Erembodegem, Oost-Vlaanderen (twee); Bloklersdijk; Desteldonk, Oost-Vlaanderen; Duffel, Antwerpen (twee); Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen (twee); Lier, Antwerpen (twee); Maulde, Hainaut; en pleisterend te Westmalle-Sint-Lenaerts, Antwerpen (twee). Bij Hensies, Hainaut, werd op 5 juni het enige vrouwtje **Krooneend** *Netta rufina* van de periode waargenomen. Op 7 juli zwom de mannetjeshybride **Witoog- x Kuifeend** *Aythya nyroca x fuligula* (nu in eclipskleed) weer te Tienen. **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* vlogen over Lier op 2 juni; over Harchies op 15 juni; over Vlierzele, Oost-Vlaanderen, op 16 juni; en over Aalst, Oost-Vlaanderen, op 5 juli. **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* werden gezien over Herenthout, Antwerpen, op 6 juni; op Bloklersdijk op 7 en 8 juni; en te Castillon, Namur (twee), op 9 juni. Op 19 juli werd een schuwe, onvolwassen **Steppearend** *Aquila nipalensis* ontdekt bij Doel. De vogel vertrok de volgende morgen. Dezelfde vogel vloog op 6 augustus in noordelijke richting over Brecht, Antwerpen. Vast staat dat het om een andere exemplaar ging dan op Bloklersdijk eerder dit jaar. De periode, de leeftijd en het gedrag lijken in elk geval op een wilde vogel te wijzen. Waarnemingen van **Visarenden** *Pandion haliaetus* werden ontvangen van Brecht op 3 en 8 juni; Gent op 4 juni; Kruibeke, Oost-Vlaanderen, op 6 en 8 juni; Stuivekenskerke, West-Vlaanderen, op 14 juni; Schuilen, Limburg, op 23 juli; en Willebroek op 29 en 31

juli. Over het Mechels Broek, Antwerpen, trok op 15 juni een vrouwtje **Roodpootvalk** *Falco vespertinus*. De beste waarneming van de periode was ongetwijfeld die van een laag overvliegende **Eleonora's Valk** *F. eleonora* in de Achterhaven van Zeebrugge op 5 juni. Het lukte de twee waarnemers niet om de vogel bij Het Zwin te onderscheppen. Ook een poging te Breskens, Zeeland, Nederland, op de volgende dag mislukte. Buiten de gekende broedgevallen werden in totaal nog vier **Slechtvalken** *F. peregrinus* vastgesteld.

RALLEN TOT GORZEN Op 27 juli zou een **Klein Waterhoen** *Porzana parva* gehoord zijn bij Willebroek. Een late **Kraanvogel** *Grus grus* verbleef op 6 juni te Dudzele-Zeebrugge. De drie **Steltkluten** *Himantopus himantopus* bleven nog tot minstens 3 juli aanwezig te Dudzele-Zeebrugge. Tussen 7 en 31 juli was nog geregeld een paartje te zien te Fontenoy, Hainaut. De laatste twee **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* van het voorjaar waren op 6 juni aanwezig te Dudzele-Zeebrugge. Op 2 juni (één), 3 juni (twee) en 4 juni (één) verbleven **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* te Dudzele-Zeebrugge; op 5 juni werd er bovendien één waargenomen bij Turnhout, Antwerpen. Op 18 juli foerageerde kortstondig een **Kleine Jager** *Stercorarius parasiticus* te Harelbeke-De Gavers. Er verbleven **Geelpootmeeuwen** *Larus cachinnans* te Bloklersdijk; Bredene, West-Vlaanderen (drie); Harchies; Kluizen, Oost-Vlaanderen (twee); Nieuwpoort, West-Vlaanderen; Uitkerke; en Zeebrugge. Niet minder dan drie **Dougalls Sterns** *Sterna dougallii* pleisterden op 14 juni te Zeebrugge-Voorhaven; tot 24 juni werden deze vogels nog onregelmatig waargenomen. Ten minste één bleef tot 28 juni en op 2 juli was een geringde aanwezig. Op 24 juni vloog bovendien een adulte langs Wenduine, West-Vlaanderen. Een **Witwangstern** *Chlidonias hybridus* pleisterde op 10 juni op Bloklersdijk. Van 7 tot ten minste 19 juni verbleef een makke **Oehoe** *Bubo bubo* op en bij de kerk te Essen, Antwerpen. De vogel van Tildonk, Vlaams-Brabant, werd op 10 juni dood gevonden na het eten van vergiftigd voedsel. Op 10 juni werd te Ledeberg, Oost-Vlaanderen, een rondvliegende **Alpengierzwaluw** *Apus melba* opgemerkt. Op 4 juni vloog een **Bijeneter** *Merops apiaster* over Zwijnaarde, Oost-Vlaanderen, en op 7 juni één over Kontich, Antwerpen. Tevens vond een succesvol broedgeval plaats. Verrassend was de vondst van een dode, juveniele **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* te Diepenbeek, Limburg; hopelijk wijst dit op een Vlaams broedgeval. Te Mariembourg, Namur, was voor het tweede opeenvolgende jaar een succesvol broedgeval van een hybride **Gekraagde x Zwarte Roodstaart** *Phoenicurus phoenicurus x ochruros* met een Zwarte Roodstaart *P. ochruros*. De **Krekelzanger** *Locustella fluviatilis* van Schelderode, Oost-Vlaanderen, bleef nog tot 4 juni ter plaatse. Volgens geruchten zou de vogel van Kaulille, Limburg, nog tot ver in juni aanwezig zijn geweest. De **Iberische Tijftjaf** *Phylloscopus brehmii* van Knokke werd op 4 juni voor het laatst gezien. Er werden **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* gemeld te Antwerpen-Linkeroever, Antwerpen; Harchies (twee);

Kallo (vijft); Kruibeke (vijft); en Latour, Luxembourg (vier). Op 3 en 6 juni werd een mannetje **Grauwe Klauwier** *Lanius collurio* gezien in Het Zwin; op 9 juni één te Brecht; op 12 juni één te Wommelgem, Antwerpen; en op 3 juli één te Nieuwpoort. De welvende Waalse populatie werd dit jaar geschat op c 2000 broedparen. Rond 21 juni verbleef een **Roodkopklauwier** *L senator* bij Zottegem, Oost-Vlaanderen. Op 3 juli vloog een **Raaf** *Corvus corax* over Duffel. Mogelijk dezelfde vogel werd op 12 juli waargenomen te Kontich en Waarloos, Antwerpen. Op 6 juni was een zingend mannetje **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* kortstondig aanwezig te Wilrijk, Antwerpen; op 12 juni was er één en op 13 juni waren er wel drie in de

Zwinbosjes te Knokke. Op 15 juni was een **Ortolaan** *Emberiza hortulana* aanwezig bij Wintham, Antwerpen.

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (De Gavers), Luc Bekaert (Oost-Vlaanderen), Peter Collaerts (Tienen), Frank De Scheemaeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainornitho), Koen Leysen (Limburg), Dirk Symens (Vlavoico) en Willy Verschueren (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

Oosterse Vorkstaartplevier in Workumerwaard en bij Doniaburen Op vrijdag 1 augustus 1997 ontdekten Eddy Nieuwstraten en Mark Zekhuis omstreeks 16:45 langs de weg door de Workumerwaard, Friesland, een vorkstaartplevier *Glaucola*, zittend in de wegberm. De vogel vloog op en landde iets verder op de weg en kon toen beter worden bekeken; eveneens konden de eerste foto's worden gemaakt. Toen de vogel wederom opvloog voor een naderende auto toonde hij oranjebruine ondervleugeldekveren, waardoor wij dachten aan een Vorkstaartplevier *G pratincola*. Andere kenmerken van deze soort, zoals een lange staart, witte achterrand aan de armpennen en lichtbruine boven-

vleugeldekveren konden echter niet worden vastgesteld. In plaats daarvan vertoonde de vogel donker olijfbroine bovendelen zonder duidelijk contrast met de slagpennen, ook van zeer dichtbij was geen witte armvleugelachterraand zichtbaar en, het meest opvallend, de staart was zeer kort! In zit staken de vleugelpunten c 3 cm voorbij de staart. Het zou toch geen Oosterse Vorkstaartplevier *G maldivarum* zijn?

Met bonkende slapen en trillende handen raadpleegden we de 'achterbankbibliotheek'. De waargenomen kenmerken kwamen sterk overeen met teksten en afbeeldingen in de veldgidsen. Toch waren we nog niet helemaal gerust: was het geen sleet, ontbraken er soms

218 Oostelijke Vorkstaartplevier / Oriental Pratincole
Glaucola maldivarum, Doniaburen, Friesland,
2 augustus 1997 (Arnoud B van den Berg)

219 Oostelijke Vorkstaartplevier / Oriental Pratincole
Glaucola maldivarum, Doniaburen, Friesland,
2 augustus 1997 (Hans Gebuis)

staartpenen? Uiteindelijk kwamen we tot de overtuiging dat het ontbreken van een witte armvleugel-achtterrand en het gave uiterlijk van de korte staart sterke argumenten waren voor een Oosterse Vorkstaartplevier. Hoewel de vogel inmiddels uit het zicht was verdwenen besloten we om maar eens te gaan bellen...

Dezelfde avond kwamen c 60 vogelaars op de melding af en om 20:45 werd de vogel teruggevonden op een aardappelveld bij Doniaburen, Friesland, net ten oosten van de Workumerwaard, en kon de determinatie worden bevestigd. De vogel werd vervolgens voornamelijk op deze plaats tot dinsdag 5 augustus door enkele 100en vogelaars gezien. Na het ontwikkelen van de foto's (waarop toch een heel smal licht vleugelrandje te zien is) bleek dat de discussie over de determinatie voorlopig nog niet afgerond zal zijn. Bij een gunstige uitkomst en aanvaarding door de CDNA betekent dit een nieuwe soort voor Nederland en het vijfde geval voor Europa. EDDY NIEUWSTRATEN & MARK ZEKHUIS

Lachmeeuw in stad Groningen: langverwachte nieuwkomer op onverwachte plek Op vrijdag 22 augustus 1997 fietste ik rond de middag in Groningen, Groningen, terug naar mijn werk, na de katten van mijn zus te hebben gevoerd. Het was druilerig en benauwd, ik was nat en wilde zo snel mogelijk weer naar binnen. Bijna bij het werk, fietsend langs het Oude Winschoterdiep, zag ik vanuit mijn ooghoek een meeuw langsrij

komen. De vogel had behoorlijk donkere bovendelen en een kopkap. Alhoewel ik geen kijker bij me had kon ik toch de grootte en het postuur goed vaststellen en ik realiseerde me dat er op 50 m van mijn werk en 60 m van mijn huis een Lachmeeuw *Larus atricilla* vloog! Ik volgde de vogel nog een paar minuten en raakte steeds meer overtuigd van de determinatie. Ik was echter al veel te laat voor mijn werk en besloot vrij te vragen, mensen te bellen en mijn kijker te halen. Binnen enkele minuten was ik thuis; vanaf het balkon zag ik de Lachmeeuw nog steeds rondvliegen, hetgeen me enigszins geruststelde.

Terug op de plek waren inmiddels de telefonisch gewaarschuwde Eric Koops, Roef Mulder en Erik van Ommen gearriveerd; de vogel was echter verdwenen. Na 20 min was er nog steeds geen spoor van de meeuw en allerlei theorieën werden hardop gebezigd, totdat de vogel weer laag over het diep kwam aanvliegen en inderdaad: ook door de kijker was het nog steeds een Lachmeeuw!

Na het nieuws via de semafoons te hebben verspreid arriveerden de eerste verhitte Groningers, sommigen in nogal ongewone outfit, op de plek. Pas na een half uur vloog de Lachmeeuw weer over. Toen de eerste mensen 'uit het land', getergd door files, arriveerden, liep het al tegen vijven. De vogel was al uren zoek, nadat hij nog even bij een sluis c 800 m verderop was gezien. Maar gelukkig vloog hij om c 17:30 opnieuw

220 Lachmeeuw / Laughing Gull *Larus atricilla*, Groningen, Groningen, 22 augustus 1997 (Eric Koops)

221 Lachmeeuw / Laughing Gull *Larus atricilla*,
Groningen, Groningen, 30 augustus 1997
(Rob G Bouwman)

222 Bastaardarend / Spotted Eagle *Aquila clanga*,
Lauwersmeer, Groningen, 29 augustus 1997
(Eric Koops)

over, daarbij gelijk op film vastgelegd door een team van de regionale omroep TV-Noord. Enige tijd later werd hij teruggevonden op een grasveld ten noorden van de Europaweg en vloog vervolgens naar het dak van een bedrijf, onzichtbaar vanaf de grond. Gelukkig stond er een hoge mast en deze bracht voor velen uitkomst; na flink wat meters klimmen kon de vogel bewonderd worden op het dak! Even later kon bovendien de portier van het tegenovergelegen Philips-kantoor worden overgehaald mensen in groepjes van zes toe te laten tot een hoge verdieping van het gebouw, vanwaar de vogel redelijk kon worden bekeken. Met brood en inderhaast bij de nabijgelegen McDonald's aangeschafte hamburgers werden de aanwezige Kokmeeuwen *L. ridibundus* en soms ook de Lachmeeuw van het dak gelokt om tot in de schemering een hapje te halen. De volgende dagen was de vogel 's ochtends meestal heel vroeg even te zien, om zich pas mooi te laten bekijken in de namiddag en het begin van de avond, wanneer de meeuwen zich verzamelden op de grote parkeerplaats bij IKEA en McDonald's.

Deze waarneming betrof de eerste Lachmeeuw voor Nederland; eerdere serieuze claims (Harderwijk, Gelderland, september 1993, en Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, mei 1995) werden onvoldoende gedocumenteerd geacht voor aanvaarding. Hoewel deze soort tot de meest getipte nieuwkomers op de Nederlandse lijst behoorde (de laatste van het kwartet zeldzame Nearctische meeuwen die nog op de lijst ontbrak) is het verschijnen van deze sterk kustgebonden soort in de stad Groningen, ruim 25 km van de Waddenkust, verrassend.

Na de Zwartkeellijster *Turdus rufo-collis atrogularis* in maart-april 1981 en de Alpenheggenmus *Prunella collaris* in april 1986 was dit de derde nieuwe soort voor Nederland die binnen de bebouwde kom van Groningen werd ontdekt. MARTIN OLTHOFF

Bastaardarend in Lauwersmeer Op zaterdag 23 augustus 1997 zagen Willem de Ruiter en een medevogelaar in de Kollumerwaard in het Friese deel van de Lauwersmeer een grote roofvogel die zij determineerden als mogelijke Bastaardarend *Aquila clanga*. De vogel verdween vrij snel uit beeld en zoekpogingen van enkele andere vogelaars leverden niets op. Op donderdag 28 augustus zag Anne Tol bij het Jaap Deensgat in het Groningse deel van de Lauwersmeer een grote en donkere roofvogel; hij meende eveneens met een Bastaardarend te maken te hebben. Het nieuws werd die avond niet verder zuidelijk dan de stad Groningen verspreid. De volgende ochtend gingen Anne van Dijk en Eric Koops polshoogte nemen. Het was opnieuw AT die de vogel om c 09:30 terugvond. Ditmaal zat de vogel op een bult in het militaire oefenterrein in de Marnewaard, Groningen. AvD en EK bevestigden de determinatie, in ieder geval als *Aquila*-arend, en sloegen grootscheeps alarm. De eerste vogelaars arriveerden binnen een half uur en de rest van de dag konden meer dan 100 vogelaars de arend bekijken, aanvankelijk op grote afstand vliegend boven het terrein. Toen vogelaars lopend en de buien trotserend het (buiten oefeningen vrij toegankelijke) terrein ingingen kon de vogel soms tot op ruim 100 m benaderd worden en zowel op foto als video worden vastgelegd. De gehele dag werd de determinatie drijft bediscussieerd, waarbij vooral Schreeuwendend *A. pomarina* en aanvankelijk ook Keizerarend *A. heliaca* nog niet konden worden uitgesloten. De volgende ochtend vond wie anders dan AT de arend weer terug, tot opluchting van vele 10-tallen 'weekendtwit'ers'. Aan het eind van de ochtend werd de meute atgeleid door een naar later bleek geringde onvolwassen lufferkraanvogel *Anthropoides virgo*, met als gevolg dat de arend de rest van dag slechts mondesmaat werd gezien in het uitgestrekte gebied. Zondag 31 augustus werd hij in de ochtend

nog waargenomen maar daarna niet meer; mogelijk werd hij door het opgeklaarde weer tot een vertrek verleid.

Hoewel de discussies nog niet zijn afgerond lijkt de determinatie als ongeveer drie jaar oude Bastaardarend de meeste steun te krijgen, met name op basis van de donkere bovenvleugel- en ondervleugeldekveren, de donkerbruine kop en de tekening van de lichte vlekken op de bovenvleugel.

Indien aanvaard betekende dit het 16e geval voor Nederland en de eerste twitchbare Bastaardarend sinds de roemruchte vogel van Terschelling, Friesland, in april-juni 1985 (Dutch Birding 11: 73-74, 1989). Los van de uiteindelijke determinatie was het in ieder geval de eerste twitchbare *Aquila*-arend sinds de reeks *Aquila*-gevallen in de eerste helft van de jaren 1980. ANNE TOL & ENNO B EBELS

Establishment of sympatry of Lesser and Mealy Redpolls in Norway A recently published paper by J T Lifjeld and B A Bjerke (Evidence for assortative pairing by the *cabaret* and *flammea* subspecies of the Common

Redpoll *Carduelis flammea* in SE Norway. Fauna Norv Ser C Cinclus 19: 1-8, 1996) presents the first-known field-evidence for the existence of reproductive barriers between taxa of the Common Redpoll *Carduelis flammea* complex. In the spring of 1994, at a lowland locality in south-eastern Norway, sympatric breeding of Mealy *C f flammea* and Lesser Redpolls *C f cabaret* was established in a mixed coniferous and deciduous woodland. Of the 11 nests discovered, six belonged to Lesser Redpolls and five to Mealy Redpolls. No mixed pairs were found, despite the fact that the redpolls were nesting in the same (small) area and at the same time. No differences in breeding biology were noted, except that Lesser Redpolls were more secretive and hid their nests better than Mealy Redpolls. In south-eastern Norway, the spring of 1994 was characterized by an abundance of Spruce *Picea abies* seeds, inducing many Mealy Redpolls to breed in lowland areas. It is clear that the finding of assortative mating of Lesser and Mealy Redpolls has consequences for the taxonomic status of the members of the Common Redpoll complex. GERALD J OREEL

Aankondigingen & verzoeken

BWP Art Sale All 575 original plates from volumes 1-9 of *The birds of the Western Palearctic* (BWP) will be offered for sale individually in October 1997. The sale is organized, on behalf of West Palearctic Birds Ltd, by NHBS Mailorder Bookstore. A free copy of the BWP Art Sale Catalogue, available in late September, can be obtained at: NHBS Ltd, 2-3 Wills Road, Totnes, Devon, TQ9 5XN, UK, fax +44-1803865280, e-mail nhbs@nhbs.co.uk.

Expositie Dirk Moerbeek Dirk Moerbeek exposeert schilderijen en etsen die merendeels zijn gemaakt naar aanleiding van de korteverhalenbundel *15 Gevleugelde verhalen*, destijds uitgegeven door Vogelbescherming. De titel van de expositie, *Over het vinden van vreemde vogels*, verraadt niet alleen Moerbeeks achtergrond als fervent vogelaar maar geeft tevens aan dat de afgebeelde vogels als niet-alledaags kunnen worden ervaren door de toeschouwer. De expositie loopt tot 30 september 1997 in Literair Café Miller, Binnen Bantammerstraat 27, Amsterdam, Nederland. Openingstijden 16:00-01:00, op zondag gesloten. Meer informatie is beschikbaar op het Internet: www.multiweb.nl/~djmoebeek.

Pelagic trip vanuit Lauwersoog op 19 oktober 1997 Na vier jaar stilte op het Nederlandse Continentale Plat, hebben wij besloten dat het weer hoog tijd is voor een pelagische vogeltocht. Op zondag 19 oktober 1997 varen wij met MS Ephyra vanuit Lauwersoog,

Groningen, de Noordzee op om ten noorden van Schiermonnikoog ons geluk te beproeven. In het verleden zijn verschillende succesvolle tochten naar deze omgeving georganiseerd. Highlights van deze tochten waren waarnemingen van Grauwe Pijlstormvogels *Puffinus griseus*, een Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus*, meerdere Vale Stormvogeltjes *Oceanodroma leucorhoa* (én een mogelijk Swinhoes Stormvogeltje *O monorhis!*), een Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicaria* en Kleinste Jagers *Stercorarius longicaudus*. Met behulp van lokmiddelen zullen wij trachten om de vogels rondom de boot te krijgen. Wie dit spektakel wil meemaken wordt verzocht voor 10 oktober NLG 50,00 over te maken op girorekening 5566978 of bankrekening 113529678 tnv Hein Prinsen, v L v Sandenburglaan 38, Utrecht, Nederland, o/v 'BINS PELAGIC'. Boek snel, want er zijn slechts 35 plaatsen beschikbaar! De blauw-witte boot MS Ephyra vertrekt om 08:00 stipt uit de vissershaven van Lauwersoog en keert om c 17:00 terug. Catering is aan boord aanwezig. Bij zeer slecht weer gaat de tocht niet door. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot 'BINS' (Rogier Karskens, André van Kleunen, Hein Prinsen en Roland van der Vliet), telefoon 030-2722182 of 033-2537081.

Reisleiders vogelreizen gezocht In januari 1998 start de Stichting Natuurschool ism Royal Hansa Tours, onder de naam Birds & Birders Vogelreizen[®] met het aanbieden van vogelreizen naar Noord- en Zuid-

Amerika. Voor het mede helpen opzetten van het reisprogramma en de begeleiding van de reizen zijn wij op zoek naar enthousiaste vogelaars met aantoonbare reiserivaring in Noord- en/of Zuid-Amerika. De doelgroep voor deze reizen zijn enthousiaste vogelaars die op een ontspannen manier genieten van de vogels van een ander continent. De reizen worden een mix tussen vogelen, genieten van fauna, flora en het vaak spectaculaire landschap en de lokale culturele highlights. Het kijken naar vogels blijft echter het hoofdthema. Het plezier dat de deelnemers aan het zien van vogels beleven en alles daar omheen staat voorop! Natuurlijk wordt er een vogellijst bijgehouden en bespreken wij 's avonds de waarnemingen van die dag. De leeftijd van de deelnemers zal meestal tussen de 40 en 70 jaar liggen.

Enkele belangrijke eisen die wij stellen aan de kandidaten zijn: Aantoonbare kennis van de vogels van Noord- en/of Zuid-Amerika, en een algemene kennis van de fauna, flora, cultuur, en gewoonten; een aantal keren in één of meer van de betrokken landen zijn geweest; een meer dan goede beheersing van het Engels en/of Spaans; leeftijd vanaf 30 jaar; zich gemakkelijk kunnen bewegen in een groep, sociaal zijn, een groot verantwoordelijkheidsgevoel hebben, flexibel zijn, en een kundige en enthousiaste 'kennisoverdrager' zijn; en minimaal 5 jaar het rijbewijs hebben (ervaring in het rijden met personenbussen is een pre).

Belangstellenden die denken te voldoen aan deze eisen, wordt verzocht zsm een sollicitatiebrief met curriculum vitae en een recente pasfoto te zenden aan: Stichting Natuurschool, tav Ib Huysman, Postbus 737,

9700 AS Groningen, Nederland, telefoon 050-5274993.

Ringing programme in Doñana NP Volunteers (expert ringers and assistant ringers) are needed to help in ringing programmes of migratory passerines in Doñana NP, Spain, in September, October and November 1997. Those interested should contact: Charo Cañas (Reserva Biológica de Doñana), Apartado de correos 4, 21760 Matalascañas, Almonte, Huelva, Spain, telephone +34-59440032 (or +34-59440036), fax +34-59440033, e-mail charina@cica.es. Additional information is available in: gopher://ebd03.ebd.csic.es.

Strait of Gibraltar Bird Observatory The Gibraltar Ornithological & Natural History Society (GONHS) is continuing its programme to monitor migration over the Strait of Gibraltar. For the first time, observers in the Spanish sector of the Strait of Gibraltar will also be monitoring migration of raptors systematically in order to obtain a more complete view of the situation.

Volunteers are needed to assist mainly in covering the passage of raptors in July-November and again in February-June. Accommodation is available within the Upper Rock Nature Reserve within easy reach of the observation points. There are also opportunities for bird ringing and seabird watching as well as all the benefits of an English-speaking territory in a sterling area.

Those interested should contact: Strait of Gibraltar Bird Observatory, GONHS, PO Box 843, Gibraltar, telephone +350-72639, fax +350-74022, e-mail gonhs@gibnet.gi.

DBA-nieuws

25% korting op British Birds Nog altijd komen Dutch Birding-abonnees in aanmerking voor een korting van 25% op de abonnementsprijs van British Birds. Hierdoor kost dit abonnement in 1998 slechts GBP 34.50. Zoals bekend verschijnt British Birds maandelijks. U kunt zich opgeven als abonnee middels de bon in de bijgevoegde folder en daarop aangeven dat u voor de speciale abonnementsprijs ('special concessionary rate') in aanmerking komt op grond van uw lidmaatschap van Dutch Birding. Voor een proefnummer kunt u zich wenden tot: Erika Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford MK44 3NJ, UK, fax +44-1767640025.

Dutch Birding-telefoonlijst Binnen enkele maanden zal een nieuwe editie van de Dutch Birding-telefoonlijst verschijnen. De thans bestaande lijst zal zodanig worden uitgebreid dat standaard alle deelnemers van de vijf semafoongroepen worden vermeld, tenzij men te kennen geeft dit niet op prijs te stellen. Andere voge-

laars die voortaan op de lijst vermeld willen worden kunnen dit nog opgeven. Suggesties en op- en aanmerkingen zijn eveneens welkom.

De nieuwe telefoonlijst wordt voorbereid door Wietze Janse (telefoon 015-2122974, e-mail w.l.janse@siep.shell.com) en Co van der Wardt (telefoon 0412-454534, e-mail wardtj@am.vesta.umc.akzo-nobel.nl). Zij zijn schriftelijk te bereiken via Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Programma DBA-vogelweek op Texel Het programma voor de DBA-vogelweek op Texel, Noord-Holland, van 27 september tot en met 5 oktober 1997 ziet er onder voorbehoud als volgt uit. Op zaterdag 27 september zal Ed Opperman met dia's verslag doen van zijn reis naar onder meer Australië en Nieuw-Zeeland eerder dit jaar. Belangstellenden worden om 20:00 verwacht in zaal De Kiekendief van Vakantiepark De Krim in De Cocksdorp. Voor de 'big day' van dinsdag 30 septem-

ber kunnen teams van maximaal vier personen zich opgeven bij Gijsbert van der Bent (telefoon 071-4024547) of op Texel bij bestuurslid Marc Plomp, die gedurende de gehele DBA-week op het eiland zal zijn. Voor spelregels en een check-list wordt gezorgd. Donderdag 2 oktober zullen onze eigen 'Masters of Mystery' Diederik Kok en Nils van Duivendijk in zaal De Kiekendief een 'mystery bird-competitie' verzorgen. Aan de winnaar(s) wordt een leuk prijsje uitgedeeld. Aanvang 20:00 uur; gelieve een pen mee te nemen! Tevens zullen deze avond de prijzen voor de beste 'big day-teams' uitgereikt worden. Het Texel Birdwatching Center aan de Vuurtorenweg 94, De Cocksdorp, fungeert de gehele week als 'zenuwcentrum' (telefoon 0222-316416, fax 0222-316408). De laatste lezing, op zaterdag 4 oktober, zal hier plaatsvinden. Roy de Haas is wederom bereid gevonden om een recente trip van hem te belichten. De VS en Canada zullen deze avond centraal staan. Voor alle lezingen geldt een toegangsprijs van NLG 5,00 per persoon.

In het Texel Birdwatching Center zal de gehele week een DBA-stand opgesteld staan. Een ieder kan hier met DBA-bestuur en Dutch Birding-redactie van gedachten wisselen, niet DBA-begunstigers kunnen hier abonnee worden en er zullen oude nummers van Dutch Birding te koop zijn. In hoeverre de stand overdag bemand zal zijn hangt uiteraard af van de gang van zaken in het veld. Voor verdere informatie over het Texel Birdwatching Center, zie Dutch Birding 19: 74, 1997. GIJSBERT VAN DER BENT

Afspraken met Staatsbosbeheer tijdens DBA-vogelweek Ook dit jaar hecht het DBA-bestuur eraan dat men zich gedurende de DBA-vogelweek op Texel, Noord-Holland, van 27 september tot en met 5 oktober 1997 goed gedraagt in het veld, overal de toegangsbepalingen naleeft en aanwijzingen opvolgt van terreinbeheerders. Met Staatsbosbeheer (SBB) is de afspraak

gemaakt dat het **na overleg** met deze instantie eventueel mogelijk is om een niet-toegankelijk gebied te betreden als daar een interessante soort naar toe is gevlogen of beter te zien zou zijn. Dit hangt uiteraard af van de kwetsbaarheid van het gebied en de verstoring die betreding met zich mee zal brengen. Het is dus **niet** bij voorbaat toegestaan te gaan zoeken in verboden gebied. Betreding na overleg zal bovendien altijd gebeuren onder begeleiding van iemand van SBB en/of een vertegenwoordiger van de DBA. Bestuurslid Marc Plomp (mobiel telefonisch bereikbaar op 06-54657040) en het Texel Birdwatching Center (telefoon 0222-316416) zullen bij de organisatie een belangrijke rol spelen. Het is belangrijk dat iedereen zich aan de gemaakte afspraken houdt, daar anders de mogelijke verdere samenwerking met terreinbeherende instanties bemoeilijkt wordt. Niet alle natuurterreinen op Texel worden beheerd door SBB en enkele zijn particulier eigendom. Met campingeigenaren moeten in voorkomende gevallen zelf afspraken gemaakt worden. GIJSBERT VAN DER BENT

DBA-vogeldag op 7 februari 1998 te Utrecht De traditionele DBA-vogeldag staat voor volgend jaar gepland op zaterdag 7 februari 1998 in het bekende Hoofdgebouw van Diergeneeskunde in De Uithof, Utrecht, Utrecht. Net als vier jaar geleden is de Oriental Bird Club (OBC) deze dag onze speciale gast en zal een deel van het programma verzorgen. Naast vaste onderdelen als het Jaaroverzicht (video en dia's) en de 'mystery bird-competitie', verwachten wij onder meer een lezing over (en aanbeveling voor) Finland als bestemming van een vogelvakantie, alsmede een andere kijk op de vogelbevolking van Papoea-Nieuw-Guinea. In een komende Dutch Birding en via de Dutch Birding-vogellijn (0900-2032128; 75 cpm) zal de definitieve programmering bekend gemaakt worden. GIJSBERT VAN DER BENT

SCHERPE BLIK VAN TAMRON

Voor het maken van natuurfoto's is op de eerste plaats geduld nodig, erg veel geduld. Het kan vaak uren, dagen, weken duren voor u de perfecte foto kunt maken. Dan is het goed te weten dat u op het moment suprême kunt vertrouwen op een perfect objectief, waarmee u uw onderwerp zo haarscherp dichtbij kunt halen dat u het bijna kunt aanraken.

Met de **TAMRON 200 - 400 f/5.6 LD [IF]**
bent u verzekerd van topkwaliteit.!
(leverbaar voor Canon, Minolta en Nikon AF-camera's)

Informatie kunt u aanvragen bij:

 TRANSCONTINENTA

Postbus 79 2150 AB Nieuw Vennep
Tel. (0252) 687555, Fax (0252) 676149

OSME

ORNITHOLOGICAL SOCIETY OF THE MIDDLE EAST

- promotes the study and conservation of birds throughout the Middle East
- encourages the standardised recording of bird observations
- brings together knowledge of the region's birdlife
- maintains a conservation and research fund to support small-scale projects by members
- publishes *Sandgrouse* twice a year, sent to all members

Join us today!

To join (UK fee £12 a year), write to Membership Secretary,
OSME c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire SG19 2DL, UK

ISRAEL
NATURE
TRAILS

Department of SPNI - Society for
the Protection of Nature in Israel

Everybody has heard about birds in **Israël**. Maybe particularly about Eilat where all the birders meet each other during the migration season.....

But did you know that there are many species only to be seen in the north of Israël!

Birds like *the Pygmy Cormorant, Black Stork, Little Swift, Long-billed Pipit, Clamarous Reed Warbler and the Indian Silverbill*. Just a few to mention.

The Society for the Protection of Nature in Israël (SPNI) has developed the perfect program that will enable you to watch birds all over the country. We help you with our Bird fly and drive program whether you are travelling on your own, or with a group of friends.

For more information call our SPNI Benelux representative. Tel/fax 043 3261192

MEBWEB
Services

EASY DOES IT!

Dutch Birding

Natuur en Boek

Dutch Birding Travel Report Service

AND NEW!

Birder's email

'the Bird Connection'

NEW ADDRESS

<http://www.mebweb.nl/BirdConnection>

FOR DETAILS CONTACT:

MEBWEB

p/a Marc Guyt, J.W. Frisodreef 17
2224 BC Katwijk, Tel.: +31 7140 73317

email: contact@mebweb.nl

Dutch Birding

Oude nummers / Back issues

Oude jaargangen niet compleet? Bestel nu uw ontbrekende nummers!
Back volumes incomplete? Order your missing issues now!

Speciale aanbieding:

Voor het bedrag van NLG 150.00 zenden wij u franco alle leverbare oude nummers en indexen
(tot en met vol 17, 1995)

Special offer:

*For the amount of NLG 150.00 we send you postfree all available back issues and indexes
(up to vol 17, 1995)*

Kruis hieronder de gewenste nummers of de speciale aanbieding aan, vul uw naam en adres in en zend (een kopie van) het formulier naar / *Please tick the box(es) for the required issues or the special offer, fill in your name and address and send (a copy of) the form to:*

Dutch Birding, Postbus 75611, 1090 AP Amsterdam, Netherlands

De volgende nummers zijn nog leverbaar / *The following issues are still available:*

		NLG			NLG		
☐	Vol 2:1	(1980)	5,00	☐	Vol 15:5	(1993)	8,00
☐	Vol 12:4	(1990)	5,00	☐	Vol 15:6	(1993)	8,00
☐	Vol 12:5	(1990)	5,00	☐	Vol 16:1	(1994)	8,00
☐	Vol 13:1	(1991)	8,00	☐	Vol 16:2	(1994)	8,00
☐	Vol 13:2	(1991)	8,00	☐	Vol 16:3	(1994)	8,00
☐	Vol 13:3	(1991)	8,00	☐	Vol 16:4	(1994)	8,00
☐	Vol 13:4	(1991)	8,00	☐	Vol 16:5	(1994)	8,00
☐	Vol 13:5	(1991)	8,00	☐	Vol 16:6	(1994)	8,00
☐	Vol 14:3	(1992)	8,00	☐	Vol 17:1	(1995)	8,00
☐	Vol 14:4	(1992)	8,00	☐	Vol 17:2	(1995)	8,00
☐	Vol 14:6	(1992)	8,00	☐	Vol 17:3	(1995)	8,00
☐	Vol 15:1	(1993)	8,00	☐	Vol 17:4	(1995)	8,00
☐	Vol 15:2	(1993)	8,00	☐	Vol 17:5	(1995)	8,00
☐	Vol 15:3	(1993)	8,00	☐	Vol 17:6	(1995)	8,00
☐	Vol 15:4	(1993)	8,00				

Speciale aanbieding: alle leverbare oude nummers en indexen / *Special offer: all available back issues and indexes* NLG 150.00

Prijzen losse nummers exclusief porto / *Prices of single issues excluding postage*

De nummers van vol 18 (1996) en vol 19 (1997) vallen buiten de speciale aanbieding en zijn verkrijgbaar voor NLG 10.00 per stuk (exclusief porto) / *The issues of vol 18 (1996) and vol 19 (1997) are not included in the special offer and are available at NLG 10.00 each (excluding postage)*

Naam / Name _____

Adres / Address _____

Handtekening / Signature _____

Betaling na ontvangst van acceptgiro / *Payment upon receipt of invoice*

Doorslaggevende argumenten.

De nieuwe SLC's 50:

7x50 B • 8x50 B • 10x50 WB

- Fasengecorrigeerd dakkantprismasysteem, breedbandspiegel alsook SWAROTOP® en SWARODUR® multi-lagencoatings voor een helder, kontrastrijk en briljant beeld.
- Close focus vanaf 5 m.
- Zachte, glijvaste, schok- en geluidsdempende ommanteling.
- Waterdicht en met stikstof gevuld.
- Hoog gebruiksecomfort door centrale scherpstelling en dioptrie-instelling.
- Indraaibare oogkleppen voor brillendragers.

- Groothoekoculair (10x50) voor een nog breder gezichtsveld.
- Aansluiting voor statief.

Bijkomende inlichtingen bekomt U bij Uw handelaar of bij

NV TYROLIT BELGIUM
Afd. SWAROVSKI OPTIK
Bollinckxstraat 43
B-1070 Brussel

☎ 076 / 520 77 71 - Fax 076 / 520 87 17
(Nederlandse nummers)

SWAROVSKI
OPTIK

MET DE OGEN VAN EEN HAVIK

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749)
e-mail Arnoud.vandenBerg@inter.nl.net

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585)

PHOTOGRAPHIC EDITOR Rene Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger and George Sangster

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Gerald Oreef (Netherlands), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Günter De Smet (Belgium), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hoiland, Diederik Kok, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Roland van der Vliet

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Peter Meijer (tel +31-348431905, fax +31-348420394,
e-mail meijerpc@worldonline.nl)

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1997 is: NLG 60.00 (Netherlands), BEF 1250.00 (Belgium), NLG 67.50 (other countries inside Europe) and NLG 72.50 (countries outside Europe, airmail).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 26.00) or Eurocheque (GBP 26.00 or NLG 67.50). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *Checklist of birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); the *'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Peter Meijer, Marc Plomp and Chris Quispel (secretary, tel +31-715124825); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerck, Remco Hoiland, Paul Knolle, Ger Meesters, Arnold Meijer, Kees Tiemstra and Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668,
internet <http://www.mebweb.nl/DBTRS>

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Karel Mauer, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-3025238011), Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)

The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

The CSNA is the subcommittee of the CDNA on taxonomy, nomenclature and status of Dutch (sub)species and consists of Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790).

© 1997 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

Financial matters & payments:
c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands

Circulation & subscription information:

Ron van den Enden
c/o Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands

INTERNET

<http://www.mebweb.nl/DutchBirding>

Artikelen

- 153 Variability of identification characters of Isabelline Wheatear *Andrea Corso*
166 Grote Geelpootruiters bij Grijpskerke en in Braakman in 1995 *Jan Goedbloed*
170 Dwergarend op Hoge Veluwe in juli 1995 *Niels L M Gilissen*
177 Mongoolse Pieper op Maasvlakte in oktober 1996 *Max Berlijn, Peter C Meijer & Marc Plomp*
182 Izabeltapuit op Maasvlakte in oktober-november 1996 *Wouter J M Dijkman & Jan W Maas*
185 Grijze Strandloper bij Lepelaarsplassen in juli 1996 *Max Berlijn*
187 Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996 *Andrea Corso, Renzo lentile & Carmelo Iapichino*
189 Head pattern of Blyth's Pipit *Brian Small*

Masters of Mystery

- 190 Second round

Trends in systematics

- 193 Species limits in flamingos, with comments on lack of consensus in taxonomy *George Sangster*

Recensies

- 198 *An annotated checklist of the birds of the Oriental region* by Tim Inskipp, Nigel Lindsey & William Duckworth *Frank Rozendaal*
199 *Hong Kong Bird Report 1995* by Geoff Carey (editor) *André J van Loon*
199 Andere recente uitgaven / other recent publications

Corrigendum

- 199

WP reports

- 200 WP reports: July-August 1997 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen

- 206 Nederland: juni-juli 1997 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W de Rouw*
209 België: juni-juli 1997 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 211 Oosterse Vorkstaartplevier in Workumerwaard en bij Doniaburen; Lachmeeuw in stad Groningen: langverwachte nieuwkomer op onverwachte plek; Bastaardarend in Lauwersmeer; Establishment of sympatry of Lesser and Mealy Redpolls in Norway

Aankondigingen & verzoeken

- 214 BWP Art Sale; Expositie Dirk Moerbeek; Pelagic trip vanuit Lauwersoog op 19 oktober 1997; Reisleiders vogelreizen gezocht; Ringing programme in Doñana NP; Strait of Gibraltar Bird Observatory

DBA-nieuws

- 215 25% korting op British Birds; Dutch Birding-telefoonlijst; Programma DBA-vogelweek op Texel; Afspraken met Staatsbosbeheer tijdens DBA-vogelweek; DBA-vogeldag op 7 februari 1998 te Utrecht

Voorplaat / front cover

- Poelruiters / Marsh Sandpipers *Tringa stagnatilis* en Groenpootruiters / Greenshanks *T nebularia*, Kapar, Selangor, Maleisië, 21 oktober 1993 (*Arnoud B van den Berg*)
ological Record

Abstracted / indexed in

- Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftensschau, Wildlife Review, Zoological Record